

გეორგიული საბრძოლველი

ბატონი ეროვნული საბჭოს ორგანო

„LA GEORGIE COMBATTANTE“

მაისი - Nr. 8(26) - Mai 1990

„ჩვენი თავი ჩვენადვე გვეყუდნებ“ . ილია

მ ი ნ ა ა რ ხ ი

საქართველოს დამოუკიდებლობის 72 წლისთავი

26 მაისი..... 1

ჩვენი საჭირობოვო საკითხები

9 აპრილის დრავების წლისთავი..... 5
 "უკანონო კანონი" (სსრკ-დან გასვლის წესი)..... 5
 დემოკრატიული არჩევნები მემოლეოქაზე..... 8
 ქართულ სამხედრო მისამახსურებო ბელი..... 12
 აგაძის "ილი ნაბიჯი"..... 15

რუსეთ-საქართველოს საბავი ხელშეკრულების 70 წლისთავი

1920 წლის ხელშეკრულების 70 წლისთავი..... 15
 გრივო ურავაძის შვილები..... 15
 დავით საღირამილის შვილები..... 18
 რუსეთ-საქართველოს საბავი ხელშეკრულების შეჯახი..... 21
 შვილები: საქართველო და უკრაინა..... 30
 საქართველოს საერთაშორისო ცნობის საკითხი..... 51
 საქართველოს დამოუკიდებლობის დე ფაქტო და დე იურე ცნობა..... 52
 1920 წლის ხელშეკრულების უფუბრივი სასიათი..... 54
 საქართველოს ეროვნული პიზნი "დიდება"..... 55
 დია წერილი მიხეილ კორმაროვს(ამონაწერები)..... 56
 საქართველოს დამოუკიდებლობის აქვი..... 57

ვ უ მ დ ი მ ი ხ მ ი კ ა

თავისუფლება გამორწვევა..... 59
 ქართული ეროვნული სამჭის 75 წლისთავი..... 60

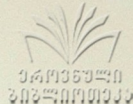
საქართველო - ნალიზისა და პოეზიის ქვეყანა

სიმეირა..... 67
 იხ მკრთავი დამე..... 67
 ქართული ქალ..... 68

ქართული ემიგრაციის ყოფა-ცხოვრება

14 აპრილი - ქართული ენის დე..... 69
 წმ. ნინის ეკლესიის სამწყსხს კრება..... 69
 "საუკუნი იყოს ხვენება მათი"(გარდაღვილითა მიხსენება)..... 70
 საქართველოს 1921 წლის კაღენდარის ფოტო-ახლი..... 71

"დემოკრატიის ორგანოთა მოქალაქეთა უმრავლესობა. აქედან წამომ-
დგარი ხელისუფლება არის მომქმელი, მჭრელი, მეგრძოლი". ნოე

I.

26 მაისი, ჩვენი ეროვნული დღესასწაული - საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობისა და სუვერენიტეტის ისტორიის დღე, რომელსაც 72-ე წლისთავი შეუბრუნდა 1990 წლის 26 მაისს; და განსაკუთრებით აღსანიშნავია, რომ 26 მაისს, როგორც დღე ეროვნული დღესასწაულის, უკვე საქართველოს შიდა ხალხი ღიათ, საჯარო აღნიშნავს როგორც ემიგრაციაში, ისევე - ჩვენს შიგნით - ჩვენს სამშობლო საქართველოში.

II.

ჩა მოხდა?.. რაღამ ახე ჩაიჭრა ქართველის გულში 26 მაისის დღი და დღესასწაული? - ჩვენს გულში ჩაიჭრა ეს დღი ეროვნული დღესასწაული იმიტომ, რომ - 117 წლის უნო ბაგონობის შემდეგ - 1918 წლის 26 მაისს ისტორიულად საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა და სუვერენიტეტი აღმოუკლებლობს აქვს პირველად შეხლდა ნაქვედია: "ამოკიდებ საქართველოს ხალხი სუვერენულ უფლებათა მფარველთა და საქართველოს სრულუფლებიანი დამოუკიდებელი სახელმწიფოა". და "დამოუკიდებლობის აქტის" მერე შეხლდა ამბობს, რომ "დამოუკიდებელ საქართველოს პოლიტიკური ფრმა - დემოკრატიული რესპუბლიკაა".

III.

ამგვარად, 26 მაისი ვახდა არა მარტო საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობისა და სუვერენიტეტის ისტორიის დღე, არამედ დემოკრატიული წესებების დამყარების დღე, რის შემდეგ საქართველოს დამოუკიდებლობის მიწვეული სახელმწიფოებრივი წესებობა შეეცა და დემოკრატიულმა, "ხალხის ბაგონობის" სახელმწიფოებრივმა წესებობამ, რომლის საფუძველი ვახდა - თანამედროვე ცივილიზაციის უდიდესი მინაპარი - ერისა და პიროვნების თავისუფლება.

IV.

საქართველოს დემოკრატიულმა რესპუბლიკამ უმოკლეს ხანში შეხდა საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის საკრძოროს ცნობა, რის შემდეგ საქართველო ცნობდა იქნა მსოფლიოს იგმე-მეფს სახელმწიფოსაგან, მათ შორის, თითო ხაჭობა რესხეთის მოვრობისაგან, რომელსაც მამინ მეთაურობდა ვ.ი. ლენინი. საბჭოთა რესხეთ-საქართველოს 1920 წლის 7 მაისის ხაბავი სულეკუნებლის პირველივე შეხლი ამბობს: "...რესხეთი უსიყვით სენობს საქართველოს სახელმწიფოს დამოუკიდებლობას და სუვერენიტეტს და ნებაყოფლობით ამბობს უარს ყოველგვარ სუვერენულ უფლებებზე, როგორც ვაინდა რესხეთი ქართველი ხალხისა და საქართველოს ვერიფიციის მიძარტ".

V.

მეჩად რა?!.. - ხაბჭოთა რესხეთის მოვრობამ, ლენინის მეთაურობით, ვაინდა ხაბჭოთა რესხეთ-საქართველოს 1920 წლის 7 მაისის ხაბავი ბელეკუნებდა და იარაღის ძალით დაიპყრო დამოუკიდებელი საქართველო, და იგი ისევე რესხეთის ბაგონობის ქვედ მოაქცია.

VI.

ამის შემდეგ ვახელი უკვე 69-ა წელმა, მეჩად რესხეთმა, ახლა ხაბჭოთა ვე-შირად წილბუბა, მარბოთა, ვირბარბოციხელი "ვარბაქმნა-ხაგრობა-დემოკრატიზაციის" პოლიტიკის შემდეგ, - ჩვენ ისევე დავერი ნება ავღნიშნით 26 მაისი, ჩვენი ეროვნული დღესასწაული, საქართველოში, მეჩად საქართველოს სახელმწიფოებრივი სხეფეხი ა რ ხ ე მ ი თ ა დ დარჩა უცვლელი, თუმცა უკვე საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობისა და სუვერენიტეტის აღფენაზე ვაპარაკი, ახე ვოქვათ, ნებადართულია.

VII.

კილე მელი: ვახელი წლის ხაბჭოთა საქართველოს უბნახი ხაბჭის 1989 წლის 20 ივნისის აღფენილბოთი მუქმნილმა რესხეთ-საქართველოს 1920 წლის 7 მაისის სულეკუნებლის ხამარბობრივი შეხაფეხის კობისიამ დაადგინა, რომ წილელი არბის 1921 წლის თებერვალ-მარტში ვახბირცილბუბელი აქცია იყო ინფორაციის

რეკავიციას, ძალდატანებითი ვახაბჭიკებას, რასაც შემდეგ ფაქტობრივად აწყობსა მიწყავა.

VIII.

მეგრამ მოყვა რაიმე შედეგი აღნიშნულ ფაქტებს?.. შეიყვარდა რაიმე საქართველოს, როგორც სახელმწიფოს სამინიწი და სავარსეო პოლიტიკის სფეროებში?.. ანუ ვინაა, ვინაა, ვინაა, არსებობდა საქართველოს, როგორც სახელმწიფოს სამინიწი და სავარსეო პოლიტიკის სფეროებში, როგორც სახელმწიფოს სამინიწი და სავარსეო პოლიტიკის მიხედვით მართლა, როგორც ეს იყო აქამდე.

IX.

და - აღნიშნაუთ რა საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების 75-ე წლის-თან და - რა გამოსავალი არსებობს ამ მდგომარეობიდან, რომ ისევე აღსკვეს 25-მისიის დიდი იღვა საქართველოში? - ყუდაზე ვინიწი რა აღევიდა მისხვე-რებელი იქნებოდა ეს პირობემა, რომ სამჭოთა რესუთის მთავრბნბს ამინიწი და-ბრუნდეს 1920 წლის 7 მისიის სამხეი ხელშეკრულებას, ვაიყვანის რესუთის სა-რეკავიციო ჯარბი საქართველოდან და რესუთ-საქართველოს ურთიწრობა ისევე დაეყრნის 1920 წლის სამხეი ხელშეკრულების აღმუღებებს. მეგრამ ამამე რე-სუთის, სავარსეო, არე კი სურს ღპარაკი, ყრნაიდან ივი, როგორე აღნიშნუთ, ყლიოზბს რეკავიცი რესუთის იმეწრია, ხედ ყოფა, სამჭოთა კავშირის ფარელებში, მენიწარეწბს.

X.

მეგრამ ვითომ შეხამებულა რესუთის იმპერიის შეწარეწბემა სამჭოთა კავში-რის ხამღერებში, როყა მთელი კომუნიწყური სამყარო შეიწყა და აღმისხველი ვერბის ქვეყნებში აღმოკავიწა, მეფ-ნაკლებად, ხორციელდება, რომლის შემეწრე-ბა უკვე შეუღებულა?.. ვითომ შეხამებულა ვარღაქმნა-საჯარობბა-ღემოკრა-ტიზმის ამ პრეციბის შემეწრემა სამჭოთა კავშირის ხამღერებთან?.. რეწ ვეწიწრობ, რომ სამჭოთა კავშირის მოკავშირე რესუთიკეწმბმე უნდა შესმღონ ისეოი უღუღებში სარეგებობბა, რომღებშიოყ სხარეგებლებს თუ ხარეგებობმენ აღ-მისხველი ვერბის სხვა ყოფილი კომუნიწყური ქვეყნებში, ვთქყათ, პოლიწეოი, უწეწეოი, რესიხლევაიწა თუ რეშიწეოი, ყრმანისიის აღმოკრავიღუ რესუთიკეწმბე სავარსეო რომ არ ვიღაპარაკიოთ, რომელიღ უკვე ვრთიანი აღმოკრავიღუ ყრმანისიის ვანყყყეღ ნაწრღდადა აღიარებელი თეოი კრეშლის მიგრავ.

XI.

მამ, - თუ კრემლი 1920 წლის 7 მისიის სამხეი ხელშეკრულების ისევე ძალაში შესხვდაზე სეწბს - სხეა რა გამოსავალი არსებობს, რომ საქართველი ისევე ვახ-ღეს დამოუკიდებელი და სუვერენული სახელმწიფო?.. ვითომ სამჭოთა კავშირის ვღრღეწევა უ რ ე წ ე ლ ე რ ა ა ე ი უ და სახელმწიფოღ, ე.ი. დამოუკიდებ-ღი და სუვერენული სახელმწიფოების კავშირად, - გამისხვალია ამ "ჯარისწურ წრღდან?.."

XII.

როგორი ფრმბოთღ და მინჯარხიღად არ უწდა წარბმარბის ვრბმარბიწყელი "ვარ-ღაქმნა-საჯარობბა-ღემოკრავიღმისიის" პრეციბი, - ვრბის თქმა, ვეწიწრობ, შეიღბება: საქართველი, როგორე სახელმწიფო, ისევე უწდა ვახღეს დამოუკიდებ-ღი და სუვერენული სახელმწიფო, როგორე ეს იყო 1918-1921 წლებში. ამის აღფერწავიღვა არ არსებობს, თუ კრემლის შესხვერებში აწყერწავიღვათ არ მიწრწე-ვწე უწებე ძალღობბას. მეგრამ რღღემლის?!.. ისფორიული ვანვიოთარბის რარხის უკუღდა შეღმტრებება რომ შეუღებულა!.. ვითომ ეს კიღევე ვერ ვაივი თეოი ვრ-ბარბოწმავ კი?..

XIII.

მამ, იმღელი კიღევე იმღელი!.. კრემლის სამბმანებელი მიქმნილი მღემარეკობბა, გეჯარა, რეწბს სახარეგებლო მეფყუღებებს, რახან, უღავიწა, მოყევა 25 მისიის დიდი იღვების იღევე ვანხორციელა საქართველოში.

XIV.

და, ამახიდან დავამეწრებოთ, ვითომ დასაჯარებელი მიხელი ვრბმარბიწყის სიყ-ყუღბი, რომღებში მახ უთქვაბს საქართველოს დემუწყეწბისხათვის კრემლი, და რომღებში დემუწყეწვი ვღღარ შეწეგალია მივეწიწრობბს 1990 წლის 15 მარტის ვა-ბეოი "კომუნიწყის" ფარღღებზე?..

ვღღადრ-შენწმე.
დაწმე... მინდა... აღწინიწი... რომ...
მოსდა... მალღე... მოულოღწელი... და...
სანტიწეოი რამ - მიხეიღ ვორ-ბარბოწმავ რეწმან შეხვეღრბისა გუ-ღანღღად... და თამამღ ვეწიწრა.

რომ მას ღღეს მხარის დაქვერა სვი-
რღება, რომ მისი პრეზიდენტობა
ქვეყნისათვის აუღლებელია. ჩვენ
კი გვითხრა, საქართველოს სხვა-
რულს და წუხილს მუდამ გაყო-
ნაირებო და საზღაპნით ისიც აღ-
ნაშნა, რომ ჩვენი სუვერენიტეტი
გაფართოვდება, ვამარღება და
თუმცა ის სხრა კავშირის შემადგენ-
ლობიდან გახელას არ გვიჩვენს,
მაინც ხელს შეგვიწყობს დამოუკი-
დებლობის აღდგენაში".

კარგი ინსაბრიძე
პარიში, 1990 წლის 26 მაისი

ჩვენი საჭირბოროლო ხაკითხები

9 აპრილის ფრაველია

I.

1989 წლის 9 აპრილის ფრაველიამ, რომელიც მისდა თბილისში, ჩვენს დედა-
ქალაქში, ვახაკვბია, ჩვენს, უსიოთში მცხოვრები პოლიტიკური უმიგრანტებიც
ისევე დაკვაწუხრა, ისევე ჩაკვაფიქრა, როგორც ყოველი ქართველი და ქართვე-
ლი ერის თანამგრძობიანი საქართველოში. შაკვამ - ავღენიშნავთ რა 9 აპრილის
ეროვნული ფრაველისი ერთი წლისთავს - ვაკენებთ კიოხვას: ეთიომ, ამ უკანახ-
კნელი ერთი წლის განმავლობაში რაიმე დიდებითი ცვლილება შიხდა საქარო-
ველოში და, ხაკუთოდ, შთელს ხამჭოთა კავშირში?..

II.

ჩვენის აპრიო, არაკუთარ არსებობი ცვლილებებს არ შკინია ადგილი არც ჩვენში,
არც ხამჭოთა კავშირში განსწი ამ ერთი წლის განმავლობაში ერისხა და პი-
როვნების თაკისუველების, საქართველოს დამოუკიდებლობის ისევა-ადღევის ხა-
ქმეში. და ხწორედ ამ დღეაკვბის წინააღმდეგე ვაილაშქრა ვენერაკი როღიონი-
ვი და, ამით კრემლის შთოაკრობა, რაკეა ქიმიური ხანამდეკი ნივითურების ვამი-
ყენებისგანავ კი არ დაიხია უკან მშვილობიანი დემონსტრანტების წინააღმდეგე.
და მისეილ კორმანიკის, ასე ვთქვათ, ხამშიმარი საქართველოს მშრომელისხალში
- 9 აპრილის ფრაველისი წლისთავზე, - თაკისებური "ხარაკამში" არის, ვინა-
იდან შაკვობილა დავიჯროთ, რომ 9 აპრილის მხეცობა თბილისის ქვერში ვირ-
შაროვის ნებაროვის ვარემე მოხდა?.. ვანა ხახელმწიფოს შთოაკრს იმის უფ-
ლება აქვს, რომ "არ იყოღეს" რა ხღება მის ხამფლობელოში?..

III.

და რომ ეს ასეა, ამას არ აღახვეურებს თეოი ამ "ხამშიმარის" შინაარსი?..
შიხეილ ვირმანიკი, ახლა როგორც "ყოღისმემდეკე" პრეზიდენტი, ხევათა შირის,
სიყყევა-სიყყეო ამბობს:

"დარწმუნებელი ვარ, რომ ყველა ხიძნელე, ვარდაქმნის პრიბლებში საქართვე-
ლის ხსრა რესპუბლიკაში დამდეული იქნება და საქართველოს მშრომელებში ქვეყ-
ნის მოქმედი ხალხებთან კავშირით უფრო მკაფიოდ ვამოაკვლებს თაკინან ნიჭ-
ხა და ენერგიახ ნამდეკი დემოკრატიული, შუმანური სინგარისწეკი-ხამოკვალ-
ვების შექმნაში".

IV.

აქ - ბოღიში შაკვინ პრეზიდენტთან - "ირ-პირიშას", ხელ უწყა, შეუნხამშიშას
აქვს ადგილი: 9 აპრილის ფრაველია დაავება თავს ხამაროველის "ყრღმემა არა
იოიგომ, რომ ხამაროველის პოლიტიკური პარტიგებხა და ირგანხამციუნებს, ე.ი. ხა-
ქართველის ხალხის ზიდ უმრავლებიშას ხურდა და ხურს ხამჭოთა კავშირში დარ-
ჩენა, არამედ იოიგომ, რომ 9 მარტს წამოყენებულ იქნა საქართველოს ხახელმწი-
ყოღრჩი დამოუკიდებლობის ისევა-ადღევის ხაკითხი, და ხწორედ ამიგომ ვა-
მიკენებულ იქნა ქიმიღრი ხანამდეკი ნივითურებშიც კი მშვილობიანი დემონსტ-
რანტების წინააღმდეგე. და ვანა ვულწრეულია მისეილ ვირმანიკი ამ "ხამში-
მარში", რაკეა "ვულწრეული თანაკრამიშას" ვამოთქვამს 9 აპრილის ფრაველის
ვამოი?.. 9 აპრილის დღეა ხიმი ზიამეყრადწეკად ეწინააღმდეგევა "ეროიანი და

და განუყოველი რუსეთის" იღებს, რომელსაც მიხედავთ ვერაფერიც უნდა იყოს და განუყოველი რუსეთის" იღებს, რომელსაც მიხედავთ ვერაფერიც უნდა იყოს და განუყოველი რუსეთის" იღებს, რომელსაც მიხედავთ ვერაფერიც უნდა იყოს

V.

ვამბობი, კონსტიტუციური რეფორმები, ვინაიდან 9 აპრილის ვრცელადი ერთი წლისხავედრად არავითარ არხებით, კომიტეტით არხებით უნდა იქნას არ აქვს აღვლინო ხაზებით კავშირში და ამით საქართველოში... შავილოვი კნუბავთ... ამ ერთი წლის განმავლობაში კრემლის ჩავარდა სხვა-სხვა სამი "სახალხო ლეკ-ფაფა ყრილობა"; მეიქმნა "ხაზრებილენო ხელისუფლება"; ჩავარდა სხვა-სხვა უზენაესი ხაზების ირი სხვა; მიმდინარეობს მესამე... მაგრამ რა?.. სხვა-სხვა სახელმწიფო წყობილებით არავითარ არ შეუძლია; კრემლი იხვევს ლეკ-ფაფრულად მავნობას, ოქტაბრ, საქართველოში, რომელიც ეს ხელშიდა ზღაპრული-რი ზღაპრების ოქტომბრის 70-ი წლის განმავლობაში საქართველოში. კრემლი მეფე: პრემიერულ კორმაროვს უკვე იმდენი ძალაუფლება ვაჩინოა იურიდიულად, რომ-ღენი არ ვაჩინოა თვით სხვადასხვა კი. და ყველაფერი ეს მიხედა ჩვენს ოკა-წინ სწორედ მაშინ, როცა კრემლი ვაჩვენებდა დაჩაჩინებს სამართალ უკუ-ღიის განახლებამდე, მოკავშირე რესპუბლიკების ხვედრების განაყოფაობაზე.

VI.

და ყველა ვინინი. თუ ვადაწყვეტილება, რომლებიც უნდა იქნას ხაზების სხვადასხვა მიიღებს - ვამოლის "ეროიანი და განუყოველი რუსეთის", ე.ი. უნიფორმული სა-ხელმწიფოებრივი წესებრივების განმეორების მრავალხავედას. ამით კი მოკავ-შირე რესპუბლიკების ხვედრები უნდა იქნას ხელშიდა უკუდასაყოფილია.

VII.

9 აპრილის ობიექტის ვრცელადიხავე შეხები, მავალითად, ვახლი წლის 24 დეკემ-ბრის სხვა-სხვა სახალხო ლეკუფაფა პერიკ ყრილობა და დავი ობიექტში ძალის ვამოყენება. მაგრამ რა მიხედა 1990 წლის 19 იანვარს ბაქოში, როცა სამხე-ღრო ძალა დაუნდობლად ვამოყენებულ იქნა დემონსტრაციების წინააღმდეგ?.. ვამოლის, რომ - ერთი მხრივ - პარლამენტის ვრცელადიხავე მისახლეობას პერიკ-ღებუნ "გონიერებისხავენ", ე.ი. "ეროიანი და განუყოველი რუსეთის" მოჩინე-მისხავენ, ხლი - მეორე მხრივ - თუ ვინმე ვმევა "გონიერებას" არ ვამო-ჩენს, მეორეხავე კბილამდე შეიარაღებულ უხეშ ძალას, რომელსაც იყენებს კრემლი ყველას წინააღმდეგ, ვინც რუსეთის იმპერიას კიხვის ქვეშ დაავე-ნება.

VIII.

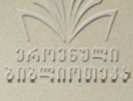
და ახლა "ეროიანი და განუყოველი რუსეთის" ამვეარი იმპერიული პოლიტიკის ხაზსახურში ჩაყენებულია თვით სახალხო ლეკუფაფა ყრილობები თუ სხვა-სხვა უნდა იქნას ხაზების სხვა, ე.ი. პარლამენტის, რომლებიც ლეკუფაფების დიდი უმრავლესობა რუსეთში ან მათი თანამეკრძნობი სხვადასხვა, და მათ წინააღმდეგ ვალამქრება არაყეს ლეკუფაფებს - სიმეილის ვამი - არ შეუძლია. მავალითად, მიხედა ვორმაროვის პრემიერულად არჩევისას და, ხაზროდ, პრემიერების წე-ხის შეიძლება, - ლეკვა-ღაფეია-უხეიწიოხა და საქართველის ლეკუფაფებსა და პილიტ-ღენჭის ყრამი მიწაწილითა და ლეკუფის ღაძმაში. მაგრამ რა? - უმრავლესობა ხშირ ვარანგირებულ იყო ჩენი და მოკითრო მათი მხარდაჭერი ლეკუფაფებისხავენ?!.. სხვა სიყვებით რომ ვოქტა, "ეროიანი და განუყოველი რუსეთის" იმპერიული პოლიტიკა ვარდება იხილვებში არა სხვადასხვა ვეროიანი, არამედ ვოიოიღა "ღემოქრეხულია"; და იხილ უნდა ოქტაბრ, რომ მიხედა ვორ-ღიის ამვეარი მათქველური პოლიტიკა, საუბელროდ, ჩვენდა საუბელრები, ბევრ მხარდაჭერას პილიტის დახაველიის დემოქრაციულ ქვეყნებში.

IX.

და რა მიხედა სახალხო ლეკუფაფა პირველ და მეორე ყრილობებზე? - მავალითად, ლეკუფაფების უმრავლესობა ვამოი-მეხვედა ვენერალ რილიონოვის სიყვებს, როცა მან პრაღი დალი მემოლიოიან დემონსტრაციებს, რომ იხინი ვამიხილენ "მის რუსეთის იმპერიოი!" ანდრეი ხახაროვს კი სიყვების დემოქრების უფლები კი არ მიხედა, ვრცელადიხავე ჩამოავლეს და მისი ნაწერები თან მიოყრეს. . ეხება ხაზებით კავშირის სახალხო ლეკუფაფა ყრილობა?.. ეხება მოკავშირე რეს-პუბლიკების ხვედრების განაყოფაობა?..

X.

"სხვადასხვა მიმართობენ - წყარს ვაღერიან აღვამე - თვით იმ - ლეკუფაფების"

მიმართა, რომლებიც ცდილობენ სიმაჩუღე თქვან, ვააკრიფიონ ხელმძღვანელობა. მათ სიწყუას აწყვეთინებენ, რეკლამების განხორციელებას მიუბრუნებენ უიშვან, ან პირდაპირ ჩამოართმევენ სიწყუას... "ქალაქის ღმერთებისა და იყ პარლამენტში, როგა მოღვაწე მანდილოსან ღმერთების სიწყუა არ დახარულებინებს და "გამო" აიძულებს ფრიდანიდან ჩამოსვლა". და ქალაქის ყველაზე უფრო მყუდრო და უკეთეს არ არის, რომ პრემიერის მიხედვით ვიხილოთ პირობის არ უკეთესი და უკეთესი ღმერთის პრემიერის დახარულებისაგან - ვააქემის 1990 წლის 11 მარტს გამოცხადებული ღმერთის დამოუკიდებლობა?.. და ამგვარ უხარულად მიიხილვას მთავარ კრების ქალაქი, უმთავრესად, ეკონომიკურ ხედვით.

XI.

და ისევ იგივე კითხვა: ვითომ ჩამოქვეითებული 1989 წლის 9 აპრილის დარღველიდან ერთი წლის განმავლობაში, უკეთესი, საქართველოში?.. - მთავრად, მუიძუა, "წერილობები": ვალდებულებული მოგზაურობა უსივლითი, თუმცა ხაჭირი თანხების გარეშე; ვალდებულებული "თორი საქემის" შეხვევა საქართველის უხარული სიწყუასი ფრთხილად; ვალდებულებული ამა-თუ-ი სულმძღვანელო პირის ვაკრიფიკება; ვალდებულებული პოლიტიკური პარტიების თუ ვარსკვლავების შექმნა, მგვრამ ახსნითი ცვლილებებს ვერ ვხედავთ ხაჭირი კავშირის ხელმძღვანელო სიწყუაში. კრული ისევე ვანეკობსავე ღმერთის საქართველოში, ღმერთს, 1990 წლის 9 აპრილს, როგორც ღმერთისა და მოქვეითებული რეტიმის დამყარების მთავარი 69 წლის განმავლობაში. მგვრამ ჩოქმის?

ქალღმერთი
 მარტი, 1990 წლის 9 აპრილი

"უ კ ა ნ ნ ი კ ა ნ ნ ი"

მოკავშირე რესპუბლიკის სსრკ-დან განხორციელების შესახებ

I.

მოკავშირე რესპუბლიკის ხაჭირი კავშირიდან განხორციელების კონიონს, რომელიც ვამოქვეითებული ვამთი "კომუნისგის" 1990 წლის 10 აპრილის ნიშნით, - ვეწოდებ "შექვიანული კანონს", ვიღე მთავარი: "უკანონო კანონს" იმიტომ, რომ - ვერ - ეს კანონი, როგორც სხვა ანალიტიკური კანონები, მემუშავებული და მიღებული იქნა "უკანონო", და - მთავარი - იხილი წესითა და რეკონია მღვდელი იქნა ეს კანონი, რომ - ხაჭირი ვამთი - იგი მოკავშირე რესპუბლიკის განხორციელების ხაჭირი კავშირიდან, პრაქტიკულად, მემუშავებელი ხელის, ე.ი. იგი არის "შექვიანული კანონი": უარყოფილი იმისა, რომ განხორციელებების შესახებ იგი თითქმის აწეებს. მგვრამ ვიღავანაკო კონკრეტული შექმნა:

II.

ე-წლი "სეპარირი კონსტიტუციით", რომელიც მიღებულ იქნა 1956 წელს, უზრუნველყოფილი იყო მოკავშირე რესპუბლიკების ხაჭირი კავშირიდან განხორციელების უფლება; მგვრამ სსრკ-დან განხორციელების ამ უფლების შესახებ, კანონი არ არსებობდა. ნაიდან ყველა იგი, რომ ეს "ფარსული", "წმინდა იურიდიული უფლება" იყო, რომლის განხორციელება - სეპარირი კონსტიტუციის მიხედვით იყო:

III.

სეპარირის სიკვდილის შემდეგ, - მიუხედავად კონსტიტუციის შექმნიდან, - მოკავშირე რესპუბლიკების სსრკ-დან განხორციელების უფლება ყოველთვის ვამოქვეითებული იქნა კონსტიტუციით, მგვრამ ამ უფლების "გადაწყვეტის შესახებ". კანონი მხოლოდ ახლა, ვარსკვლავის "ვარსკვლავი-ხაჭირი-ღმერთი-ღმერთის". პირველი იქნა მემუშავებული და მიღებული. მგვრამ როგორი წესითა და რეკონია?..

IV.

ვერ - შექმნილი იქნა ხაჭირი კავშირის ხაჭირი რესპუბლიკის რეკონია, რომლის ყრილობაში მინარელობას ღმერთის ირი-თის-ორის-ორმოცდა-ათი (2.250) დეპუტატი; და - შექმნილი - ამ ხაჭირი რესპუბლიკის ყრილობაში არჩილი უზრუნველ ხაჭირი, რომელიც მთავარი 544 დეპუტატი; და ეს რეკონია კანონის ხაჭირი კავშირის კანონებს; რომლის დროს არაფერი ხდება "უკანონო კანონის" ან

"მაქიაველური კანონის" მიღება, რომლის პირველ მავალითავე შევეცდებოდა მი-
თითებოდა სსრკ-ის პრეზიდიუმის ინსტრუქციის შექმნა; მეორე მავალითავე კი
შევეცდებოდა მოვიყვანო სწორად აღნიშნული - მოკავშირე რესპუბლიკის სსრკ-
ადან გახლების კანონი, რომელიც "უკანონო კანონის" ყველაზე უფრო მკვირა-
ლად მავალითაა. რაგონი?..

V.

იმეგონ, რომ ამ "უკანონო კანონის", ამ "მაქიაველური კანონის" მიღება
და დამტკიცება შეეცდებოდა შევადარო "შეღებვის კანონს" "ცხვრების" მიზანთ,
რომლის დროს, ვახავებია, "შეღებია" რუსეთის იმპერიის, რაც არ უნდა დაჯდეს,
შენარჩუნების მიზნად დამტკიცებული, რომელიც - რუსი და სლავური ამომარჩევლე-
ბის უმრავლესობის წყალობით - უმრავლესობაშია, ხოლო "ცხვრებია" არა-რუსი
ამომარჩევლების დამტკიცებით, რომლებიც, ამომარჩევლებთან შეხებაშია, უმცირე-
ხობაშია. ამგვარად, სამჭოთა კავშირის სახალხო დამტკიცება ყრდილობა, იხე
როგორც სამჭოთა კავშირის უმრავლესი ხაზების სხვია "ეროთანის და განუყოფელი
რუსეთის", რუსეთის იმპერიის შენარჩუნების ე.წ-ლი "საკანონმდებლო ორგა-
ნო", რაც, ვახავებია, წყაროა "უკანონო კანონის", "მაქიაველური კანონის"
იმ მიზნისათვის შექმნა-მიღებას, რომ როგორც შენარჩუნებულ იქნას კრემლის
მფლობელობა სამჭოთა კავშირში ძალით მოქცეულ არარუს ერებსა და ქვეყნებ-
ში.

VI.

და რომ ეს მოკავშირე რესპუბლიკის სამჭოთა კავშირისაგან გახლების
კანონი ჰქმნარიყო "უკანონო კანონია", ამას აღახვეურებს თვით ამ კანონის
მაქიაველური დებულებები:

ამ კანონით, მოკავშირე რესპუბლიკის, რეფერენდუმის გზით, შეუძლია გადაწ-
ყაროების მიღება სსრკ-დან გახლების შესახებ მოქალაქეთა "ხელ ოცნა ორდ
შეხვედში" უმრავლესობით. მაგრამ იქვეა დაკანონებული: რეფერენდუმში უნყო-
ბა იქვე ავფრომოდურ რესპუბლიკაში, ავფრომოდურ ოქში და "ეროვნული ოც-
ნების კომპლექური მინდარობის აღვიღებში". რას ნიშნავს ეს? - ეს ნიშნავს
იმას, რომ საქართველის უმრავლესი ხაზის ან საქართველის მოქალაქეთა ერთ-
მეათედ შემუღია მიითხოვოს საქართველოს სსრკ-დან გახლების რეფერენდუმის
ჩატარება, მაგრამ ანალოგიური რეფერენდუმი უნდა ჩატარდეს აფხაზეთში, აჭა-
რში, სამხრეთ ოსეთში, ე.ო. ქართლში და, როგორც კანონშია ნათქვამი, "ეროვნუ-
ლი ოცნების კომპლექური მინდარობის აღვიღებში" დასჯილად.

VII.

მოკავშირე რესპუბლიკის, ამ შემთხვევაში საქართველოს სსრკ-დან გამოსვლის
რეფერენდუმის ჩატარება უკვე პრობლემატურია, ვინაიდან საქართველოს მოსახ-
ლეობის თითქმის ერთ-მესამედი არაქართველებია, და რა ვარაწყია არის იმი-
ხა, რომ საქართველოში მდებარე მცხოვრები ეს სხვადასხვა ერების შეიღები,
რომლის უმრავლესობა რუსებია, ხმას მიხედევენ საქართველოს გამოყოფას სამ-
ჭოთა კავშირიდან?..

VIII.

მაგრამ საქმე ამითაც არ მთავრდება: მეფის რუსეთის საქართველოში არაქარო-
ველთა ჩამოსახლების პოლიტიკა, რომელიც განსაკუთრებით დამოღრდა 1921
წილიდან, საქართველოში ბოლშევიკების გამაფრების შემდეგ, რა ოქმა უნდა,
მხედველობაში მიიღეს სამჭოთა კავშირის, ე.ო. რუსეთის უმრავლესი ხაზის დე-
მუტაციებმა, როცა შეიმუღავეს და დაამტკიცეს ეს "უკანონო კანონი" იხე,
რომ სამჭოთა საქართველოს გამოსვლის საკიხის, სსრკ-ის შემადგენლობიდან,
ფაქტურად, შეწყვეს არა საქართველოს ქართველი მოქალაქეები, არამედ საქარ-
თველოში მცხოვრები არა-ქართველი მოქალაქეები, რომელთაც ბუნებრივ უღას
კრემლის

IX.

და კრემლი რომ "მაქიაველურად გამოიყენებს" ამ "უკანონო კანონს", ამის
ფაქტია, თუ ვნებავთ, იხ, რომ კრემლმა, სწორედ ერომაროკიკული "ვარდაქმნა-
საქარობა-დემოკრაფიზაციის" პრეცედენტი საქართველოში, არაერთხელ გამოიყენა
"აფხაზერი კომირი", "ოსური კომირი" თუ "პიშინიზმი" კი ქართველი ერის
ბრძოლის წინააღმდეგ, რაც არაერთხელ წამოიყენებულ იქნა საქართველოს სახელ-
მწიფოებრივი დამოუკიდებლობის იხე-აღდგენის მიითხოვია, რასაც, როგორც ცნო-
ბილია, თბილისში, 1989 წლის 9 აპრილს, მიყვა დიდი უმრავლესობა, როცა "ერ-
ოთანის და განუყოფელი რუსეთის" დიდმკვირვლ-მთიონისფრება ქიმიური ხაზამ-

ღვიწიკოვრებში გამიყენებისაგანაც კი არ დაიბიეს უნარ მშვიტობიანი დე-
მონსტრანტების წინააღმდეგ.

X.

ამჟამად, აღნიშნული "უკანონო კანონის" ანალიზი კი უამრბი არის, ვინაიდან
ამ გზით საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის ინვესტიცია, რ-
ვორც ეს იყო 1918-1921 წლებში, თოქმის შექმნის შემდეგ. წარმოადგენს, ა-
ნაწილიანი ე.წ-ლი "ვარდამაყალი პერიოდი" ხაზზეა უმბრკობით, რომელიც მ-
წესბრკობა თოქმის შიღისადაც კრებულია და საქართველოში მდებარე მსხვილნი
არაკომუნიკაციის ხელშია. მაგრამ ეს უმბრკობი რომ იქნას ვარდამაყალი, ვ-
მბრკობის, "ვარდამაყალი პერიოდის უკანასკნელ წლებში... უბრკობი შეიქმნა მოუ-
ყობ განმეორებითი რეფორმები", რომლის მოხიზვის უფლება კანონითი მ-
ქალაქითა "ეროვნული ნაწილს", ე.წ. საქართველოს მოხაზვლობის, დახილვე-
ლობა, ნახევარ-მშვიდობის წინააღმდეგობის სრულყოფიან მოქალაქეებს; და თუ მსხვილ-
ლობაში მივიღებთ იმ ფაქტს, რომ საქართველოში თოქმის ნახევარი მილიონი
მხოლოდ რუსეთია, მაშინ ნათელი ხდება აღნიშნული "უკანონო კანონის" მქალ-
ქეური რაობა.

XI.

რა ვამბავალი არსებობს ამ თოქმის გამოუვალ მდგომარეობიდან, რომ საქარ-
თველოში ინვესტიცია სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობისა და ხელეკონომის
აღდგენა, როვრც ეს იყო 1918-1921 წლებში? - რა თქმა უნდა, ეს "უკანონო
კანონი" უნდა იქნას ყოველმხრივ შეხსავალი, რომ შექმნილი მისი "მქალაქე-
ური" რაობის ვარკვევა, და, შეიქმნება, მისი "პროვოკირი მხარეების" კამი-
ყენებაში კი. მაგრამ, უფორმობით, რევერსიის ყველაზე უფრო დიდი მავალიის მი-
ყენის არიან ღრუვალ-ღრუვალი-ესტონეთის მავალითობი, ვინაიდან, როვრც მავ-
ლიისპირეთის ეს სახელმწიფოები, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა,
1918-1921 წლებში, დე ფაქტო და დე იურე ცნობილი იყო სამქალაქეობის, ვე-
ნისის მთავრობის მიერ 1920 წლის 7 მაისის რუსეთ-საქართველოს სამაყი ხელ-
მეკრეულობით. სამქალაქეობა, რევერსი და დარღვევა ეს ხელმეკრეულება - ვად-
მხრივად - იარაღის ძალით დამოუკიდებელი საქართველო 1921 წლის 25
თებერვალს. საქართველოს კანონიერ მთავრობას, ნოე ურდანიას მთავრობით,
საქართველოს ხაზს არახილეს არ უყენია სამქალაქეობის მავლობა საქარ-
თველოში, რის შედეგად იურიდიულად დღესაც მავალია 1920 წლის 7 მაისის რ-
ხეთ-საქართველოს სამაყი ხელმეკრეულება და - ხაქონამოხიის სამაყილის სა-
ქალაქეობა - ფაქტიურადაც - მავალი მსყა 1920 წლის ხელმეკრეულება, რომ მი-
ხსენება იმ მავალით მსყი, რომელიც სამქალაქეობა რუსეთში რევერსი დამოუკიდ-
ბელი საქართველოს წინააღმდეგ 1921 წლის თებერვალ-მარტში. ხსენა ხიყვევობით,
როვრა საქართველოდან ვაყვანილ იქნება სამქალაქეობის ხაქონამოხიი ხაქონი,
მაშინ საქართველოსა და რუსეთის ურთიერობა ინვესტიცია 1920 წლის
7 მაისის სამაყი ხელმეკრეულებას, რომელიც დღემდე იქნა რევერსის მთავრობასა
და ნოე ურდანიას მთავრობას შორის.

XII.

ღადგება კრემლი, "ეროიანი და განუყოფელი რუსეთის" მომხრეები ამჟამ
ვინა? - ამის პასუხს, უფორმობით, მოყვევებს მავლიისპირეთის ქვეყნებში
მიღიწიარე პრივეტი, რომლის შედეგი, ვეფორმობით, ერისა და პირივერსის თვი-
ხეულების ინვესტიცია უნდა ვახილეს, ვინაიდან იმპერეკობის, ერის ერის
მიერ შეორე ურბე მავლობის ხანა ხიყორიას რამბრავა; და რამდენადაც, აღრე
შეიგნებს ამას კრემლის შეხეუერები, იმდენად უმბრკობილი თვიი რუსეთის; რე-
ხი ერისხაქონიდან, ვინაიდან რუსეთი, რუსის ერი განიავისუფლებმა ხხვა ერ-
ლის დამოუკიდობის ხარჯებისაგანაც. და რაე კრემლ ურბ მნიშვნელოვნია, ხელ
ყვრა, მირავრად მაინც; იხ ერი, რომელიც შეორე ერის იმპერობს, იხ-თვიიდანაც
არ არის თავის-უფალი, ვინაიდან დღე-ღამე-ღამე დამოუკიდებელი ერის, ერების
ვარდამაყალი ინვესტიცია წინააღმდეგ მოქმედებს, და უღიკობს ამ მავალითობით
პროვოკირი ვაყვარების განმეორეობიდან.

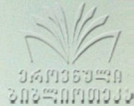
XIII.

ამდენად, ეს, ამ-ჟამად, ვორმამოხილელი "უკანონო კანონი" მქალაქეური
კანონია, რადგან იგი დამოუკიდებელი ეწინააღმდეგება იმდენ ვორმამოხილ
"ვარდამაყალი-ხაქონამოხი-დემოკრატიციზმის" დღეამბრს.

დემოკრატიული არჩევნები შემოღობამე?..

I.

1990 წლის 25 მარტისათვის დანიშნული იყო, როგორც ცნობილია, საქართველოს უმუხეხი ხაბჭის დეპუტატთა არჩევნები, რომელიც 1990 წლის 20 მარტის დღე-ღინილუბო ვალდებულო იქნა 1990 წლის იქვნიბერ-ნიეპტერიში. რა მიზეზით? - იმ მიზეზით, რომ - როგორც საქართველოს უმაღლესი ხაბჭის 20 მარტის დღე-ღინილუბამი ნათქვამი - უკვე შემოღებულია მრავალპარტიულობა და ამით საქართველოს მოქალაქეებს შეუძლიათ ვარითადდენ ზოლიერქერ ზარტო-ღებში, ხაბჭოღებრნივ არვანიბაღებში - მათი მრავალპარტი იხვერქსენის შესხა-ზაინხად. სხვა სიფყებოთ რომ უთქვათ, "ხაბქარინი დროა" ხაბჭით, რომ არჩევ-ნებში მინარქილუბა მიიღოს სხვადასხვა ზარტოღებმა და ხაბჭოღებრნივ ირვანი-ბაღებმა.

II.

დღინილუბის შესხამიხად, შეუძლია იქნა ხაბქარტულის კონსოფრუციამი ზოიეროთ დებულება. მავალითად, ხაბქარტულის კომპარტია, სხვა ზოლიერქერ ზარტოღებთან თუ ხაბჭოღებრნივ ირვანიბაღებთან ერთად, - თანაბარ ხაფუტყუღე მინარქილუ-ბენ ხახუღმწიფოთ და ხაბჭოღებრნივ ხაბქეთა მარტოქამი, რის შედეგად კავქმე-ბულია ხაბქარტულის კონსოფრუციის მე-ნ მუხეხი ის დებულება, რომლითაც მხი-ლოდ კომპარტია იყო ხახუღმწიფო მარტოვა-გამეუბობის ერთადერთი ბავინ-ზავრინი.

III.

მავრამ რა რვალური შესხამღებობა ვარინით ხაბქარტულში ახლარამოყადიბე-ბულ თუ ახლადღებნილ ზოლიერქერ ზარტოღებმა და ხაბჭოღებრნივ ირვანიბაღე-ღებს მინარქილუბა მიიღოს ხაბქარტულის უმუხეხი ხაბჭის არჩევნებში იქვნიბერ-ნიეპტერში? - ჩვენი, უთოთ, არახრული ცნობებში, ხაბქარტულში არებობის:

1. "ხაბქარტულის ერთღული დამოუკიღებობის ზარტია დემოქრატიზმია", რომლის ხა-თავში დვან უკვა ზოიერქერი.
2. ხაბქარტულის ერთღული დემოქრატიული ზარტია, რომლის თავღებარვა ეიორეი ქან-ფურია.
3. "წმ.ილია მარტლის ხაბჭოღებმა - IV დახი" და "ჰელსინკის ჯეგეი", რომლის ხელმძღვანელია ზვიად გამხახურია.
4. "ილია ჭავჭავაძის ხაბჭოღებმა", რომლის წარმომადღებულია თამარ ჩხეიძე, ჯე-რამ ჭავჭავაძე.
5. ხაბქარტულის ერთღული ვანთავისუფლების მიძინობა, რომლის წარმომადღებელია ფარულ ლეინიბაღი.
6. "მთა რუხთავლის ხაბჭოღებმა", რომლის თავღებარვა აკიი ბაქრაძე.
7. "ხაბქარტულის სოღიალ-დემოქრატიული ზარტია", რომელიც არის ხაბქარტულის უმუხეხი ზოლიერქერი ზარტია, ხაბქარტოღ, რომელიც დარჩებინ 100-ი წლისხავს 1993 წელს დღინიხავს. ხაბქარტულის სოღიალდემოქრატიული ზარტოღის მე-V ყრი-ღობა რავარდა თბილისში, 1990 წლის 24-25 თებერვალს, რომელმაც მიიღო ზარტოღის ახალი ზარტოღა და წესებმა, არჩია ხელმძღვანელი ირვანილბი. ხა-ბქარტულის სოღიალ-დემოქრატიული ზარტოღის თავღებარვით არჩულ იქნა ზოლიერქერი გურამ მერაბიძე.
8. "ხაბქარტულის ხახუღი ფრინეი", რომლის დამფუძემბელი ყრიღობა რავარდა 1988 წლის 25 მაისს. ყრიღობამ მიიღო ზარტოღა და წესებმა, და არჩია მმართველი ირვანი - ვამგეობა ზვ წერტის შემაღებელით. თავღებარვა დოქორი ნორან ნათაძე.
ხაბქარტულში არჩებობს აგრეთვე შემა-მისხამხურეთა თავისუფალი ზოლიერქერი ზარტოღი და სხვა ზოლიერქერი ირვანიბაღებში მიული ხაბქარტულის ფეროგრობის ან ლიკალური მახმუბოთ.

IX.

ხაბქარტულში არხებელი დღინილული და სხვა ზოლიერქერი ზარტოღები და ვარითი-ნებები ერთ მთავარი მიზნის ვანხორცილუბისხავის იძმინი - ისევაღებნილ იქნახ ხაბქარტულის ხახუღმწიფობრნივ დამოუკიღებობა და სუვერენიბა, როგორც იყო 1918-1921 წლებში. ვანხხვავებმა ამ ზარტოღებინა და ირვანიბაღებინ

მიზანდობის ხელშეწყობაში, არ არსებობს; მაგრამ განსაკუთრებით არ-
სწავლენ იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა იქნას მიღწეული საქართველოს წინააღმდეგობრივი
დამოუკიდებლობა და სუვერენიტეტი. ეს კი ბუნებრივია, თუ მივიღებთ მხედველ-
ბადი, რომ საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობისა და სუვერენიტეტის
ინტეგრირება საქართველოს საზღვარი და საკანონო პოლიტიკურ მდგომარეობიდან
გამომდინარეობს.

X.

საქართველოდან, სამედიტერანო, ახე მრავალმა ფერისხემა ბევრი ხინფურები
ფაქტობრივად ვადაცხადებდა პოლიტიკური ემიგრაციების იმ პირებს, რომლებიც საქართვე-
ლოს ზღვაზედ სინამდვილეს, არსებითად, სამკითხა პრესის მეშვეობით იცნობს.
არა ერთი ქართველი საქართველოდან გამოიქცა ამ უკმაყოფილებას იმის გამო,
რომ საქართველოში დასვენდა - "ვარდაქმნა-საქართველო-დემოკრატიზაციის" პროცესში
- შეყვალა ბევრი პარტია და გაერთიანება არსებობს, რომელიც მირის დაევა, ბჭი-
ბა, ზოგჯერ, "შეგნებულად მიღწეული" დემონსტრაციის სახესაც კი დაეშ-
რის. რა თქმა უნდა, დემოკრატიის ხალხის (არა მარტო) პოლიტიკური შემსწრებ-
ლობის მაღალ დონეს მოითხოვს, რომ პოლიტიკურ შეჯახება-შემოჯახებაში გაზა-
ფრდეს "პოლიტიკური კულტურა": პაციენტის ცემა სხვაგვარად მოაზროვნების
მიმართა. "შეგნებულად" არჩევნები, ნამდვილი დემოკრატიული არჩევნები არ
არის იმის უბრალო საშუალება, რომ ამომრჩეველებმა სახელმწიფო მართველობაში
წარადგინონ მათთვის მიხატვები პოლიტიკური პროგრამის (პარტიის) მიმდევარნი?..

XI.

და საქართველოს, ქართველ ხალხს რომ დემოკრატიული გზა იყოს, "პოლიტიკური
კულტურა" ვაინა, ამის თვალსაზრისით ფაქტია 1918 წლის 26 მაისი, როცა ქარ-
თველმა ხალხმა, -117 წლის უცხო მფრინობის შემდეგ, როცა საქართველო როგორც
გეოგრაფიული ცენტრი კი ამომოვიდა იყო მეფის რუსეთის იმპერიის რეკავა, -
შექმნა დამოუკიდებელი და სუვერენული დემოკრატიული სახელმწიფო, რომლის კონ-
სტიტუცია ზღვასაც საზღვრავდა; და ამჟამად წარმადგინის მიღწევა მუხლი ქართვე-
ლმა ხალხმა სწორედ საქართველოში იმ დროს არსებული პოლიტიკური პარტიების
შეშვებით, რომელთა "განმეხდა" ხალხმა მოახდინა, სწორედ დემოკრატიული არ-
ჩევნების გზით. 1919 წელს, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის, ე.ი.
დამოუკიდებელ საქართველოში ჩაყარდა დემოკრატიული არჩევნები, რომელიც მი-
წინააღმდეგობა მიიღო ფრანგებს, დაიხ, ფრანგებმა პოლიტიკურმა პარტიამ და დაეკუ-
ფრდა, მაგრამ ხალხმა საქართველოს დამფუძნებელ კრებაში, ე.ი. პარლამენტში
წარადგინა მხოლოდ ოთხი პარტია:
საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტია, რომელმაც 109 დეპუტატი გაიყვანა
საქართველოს დამფუძნებელ კრებაში, რომელიც ხუთ 130 დეპუტატსაც შეხდებ-
და.

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულმა პარტიამ გაიყვანა 8 დეპუტატი.
საქართველოს სოციალისტ-დემოკრატიულმა პარტიამ გაიყვანა 8 დეპუტატი.
სოციალ-რევოლუციონერების პარტიამ 5 დეპუტატი.

XII.

რას ვეუბნება აღნიშნული ფაქტი? - ეს ფაქტი ნათლად იმას, რომ - თუ
1990 წლის ოქტომბერ-ნოემბერში - მართლაც ჩაყარდა დემოკრატიული, ჭეშმარიტ-
ყად დემოკრატიული არჩევნები, მაშინაც, უდაბო, ქართველი ხალხი აირჩევს
უბნაეს სამკითხი იმ პარტიის წარმომადგენლებს, რომელთა პროგრამა ყველაზე
უფრო ეხებოდა ჩვენს ხალხს ვარდაცხად ინტერესებს. მაგრამ რა არის იმი-
ხათვის საჭირო, რომ 1990 წლის ოქტომბერ-ნოემბერის არჩევნები მართლაც დე-
მოკრატიული იყოს?..

XIII.

ამისათვის საჭიროა შემდეგი:

1. ყოველი პოლიტიკური პარტიის თუ გაერთიანების პროგრამა ცნობილი უნდა იყოს
ყოველი ამომრჩევლისათვის.
2. ყოველი პოლიტიკური პარტია იმდენად უნდა იყოს ორგანიზებული, რომ მას ორ-
განიზაციული წყობა უნდა გააჩნდეს საქართველოს ყოველ კუთხეში.
3. ყოველი პოლიტიკური პარტია უზრუნველყოფილი უნდა იქნას მასობრივი ინფორმაციის
სამუშაოებთან თანამართი გამოყენებით, ე.ი. საქართველოს ყველადადამი,
რადიოში და პრესის ფარგლებში ყოველ პოლიტიკურ პარტიასა და გაერთიანებას
უნდა მიეცეს აღნიშნული პარტია-გაერთიანების პროგრამის ამომრჩევლებისათვის
ვიზუალური საშუალება.

4. ამისთვის კი ხატირია, რომ ყოველ პოლიტიკურ პარტიას თუ გაერთიანებას უნდა ვააჩნდეს, შეხამდებლობის ფარგლებში თანაბარი ექონიმიკური ბაზა, რომ შესძლოს ხავედრებელი, რაღობის პრიორიტეტის შექმნა და უჩინაღ-ვაძობების თუ პლა-კატების დაბეჭდვა-გავრცელება საქართველოს მთელ ფერიგორიაზე.
5. ასევე დაუბრუნებელია, რომ საქართველოს ყოველი პოლიტიკური პარტიის თუ გაერთიანების ხელმძღვანელებს მიეცეს თანაბარი ხაშვალუბა ერთნული მნიშვნელობის დღეხანწაუღებზე თუ ხხვა ხაერთი ნაწილები მიუღენებზე - გამოთქვან თაქი-ანთი აზრი, და ხხვ.

XIV.

და როგორ დგახ აღნიშნული და ხხვა ხაქობების ვანხარცილებების ხაქმე დღეს ხაქართველში? - არა-ხახარცილოდ, რომ უფრო მწკავე გამოთქმა არ ვიხმართო. აი, პავალიტები:

ხაქართველოს კომპარტიას, მიუხედავთ ხაქართველოს კონსტიტუციაში მე-ნ მუხ-ლის დეშვულები-გაუქმებისა, - იხუთივე ექონიმიკური ბაზა ვააჩნია დღესხს, რაგორც ვააჩნდა "ვარლექმნა-ხაჯარობა-დეშქიწაგნობა-სისი" პრიუხხამდე. ხა-ქართველის კომპარტიის რკვანია დღესხს "კომუნისცი" და ხხვა ვამოცუებში, რ-მღებოც ხაქართველის ცენვრალური ვამოცუებშია და ხაქართველის მთელ ფერიგორია-აზე კრეუღებდა. ხაქართველის კომპარტიის ხელშია, არსებობდა, ხაქართველის ჟღახუბდა და რაღობი. ხაქართველის კომპარტიას ვააჩნია ნაქართველის მიკარენ-ლი ხოღებშიც კი თავისი რკვანიობი. ხაქართველის კომპარტიას დგახ ხაქართვე-ლის მთავრობისა და უზუნაეხი ხაბჭის პრეზიდიუმის ხათავში. ხაქართველის კომპარტიას ვააჩნია ვანუხაბდელური უინანხიური და ხხვა ხაშვალუბა, რომ კომპარტიის ყოველი დონისტიება ვაფვარის ცხოვრებაში.

მეგრე: ხაქართველში ქართული კომპარტია რომ ხაქართოდ არ არსებობს?.. და თუ ეს ახეა(და ეს ახეა უღვით), მამინ რა უღვება აქვს კრეშის კომპარტიამ მიხარცილება მიღობს ხაქართველოს უზუნაეხი ხაბჭის არკენებში?..

კრეშის კომპარტიის ვარდა, ხაქართველოს არც ერთ პარტიას არ ვააჩნია ანალი-ვიური მდგომარეობა, თუმცა ვაშეი "კომუნისციის" ფურცლებზე, იღახ ხაქართველი თუ რიშელ პარტიას "პაციუს ცემს" კომპარტი, - მოკჯერ ქვეყნებდა ხხვა პარტიების შესახებ დნიტები თუ მოციური პირადი ვანხხაღებში.

XV.

"პირადი ვანხხაღებების" მხრივ, ყველაზე უფრო წინა-პლანზე მოხჩანს, ხელ ცოვა, ვაშეი "კომუნისციის" ფურცლებზე- შვიად ვამხახურლია, "შეხინკის ჯგუ-ფისა" და "მ.ლია მათრის ხაშოვალეობის" - "IV დანის" წაჩმობადეწული. მხოლოდ მიმდინარე წლის მოვლენებს რომ შეეხით, ვაშეი "კომუნისციის" 1990 წლის 16 თებერვლის ნომერში, მავალითად, ვამოქვეყნებელია შვიად ვამხახურ-ლიას ვრეული "წერილი რედაქციისხადში", ხათაური: "შეიღახ ხაქამი მენი, ანუ ესეუ თქვენი ვარლექმნა", რომელშიც იგი უფრო თავის პირად ცხოვრებაზე დამა-რაკობს, ვიდრე აღნიშნული რკვანიობაციების მიზანდახახულობაზე, რომდესხს იგი წარმოადეწენს; და მის "მონანიებაზედაც" კი მიუთოღებს..

1990 წლის 1 აპრილის ვაშეი "კომუნისციის" ცნობი, ხაქართველის პირველი და-მიკოტელები რეპროინაციის პირველი მაციის დახაწყისში, იბილისის "იბერიის" ხაღლინებზე, იხმოც-და-ათი-ათახიან მაყურებლებს, უწმინდესი და უნუფარეხი, ხაქართველის კათოლიკის-პაჭრიარქის ღიია შიორეს მიხაღებების მეშდეც - ფეს-ბერიის მაყურებელთა შდეა ხაღეს მხოლოდ შვიად ვამხახურლია მიღხაღმა.

1990 წლის 14 მარტიის ვაშეი "კომუნისცი" ვავინობს, რომ 15 მარტს, აბილის-ში, დიწყი -

ხაქართველოს ერთნული დამოუკიდებლობის პარტიის, ხაქართველის მიხარქიხეული პარტიის, იღია მართლის ხაშოვალეობის, თოარი ვირრვის კავშირის და მეჩამ კოხვავას ხაშოვალეობის ინიციაციით მიწყობილი ერთნული მიძრამობის კონფერენცია, რომელშიც მიხარცილებდა ერთნულ-პოლიტიკური პარტიების, ხაში-ვალეონიცი ვაქრობებების, შემოქმედებოთი კავშირების, მეწნიარ ინფორ-მენციის წარმომადეწელები. ამ ხხლომახავ თავჯდომარებოდა შვიად ვამხახურლია. და თავის ვამხახვამი ირავი წერიტულმა იხეიტი ქვეყნეწყის ვანახხაღა, "...ყვედახ უნდა მივეთ ხაქუთარი აშჩის გამოთქმის ხაშვალუბა", რომ, ითო-ქის, ეს ხაღადეი ხაქობი იყოს!.. თუმცა ამ ხეყვიის აეფორიხათვის უწმინია თუ რიგირი მხვდელმა მიიღი ამ ერთნული მიძრამობის ვავანგები კონფერენციაში,

მავრამ აღნიშნულ სიზამძი გამოქვეყნებული აზრი - "რადიკალიზაციის მუქარა წამი-
აყენა საქართველოს წინ უმჯობესი ნაბიჯები - ლევიტაციის არჩევნების მოტივი
საკითხი" - , თუ მხედველობაში მოვიღებთ რა წარმავლებს შიდაქვეყნის, ანალოგიური
არჩევნების გზით, - ღივების, ღივებისა და ეხვინების ხაზებზე, - , ხუც ცოდა,
ჩამაქტიკებულია.

XVI.

როგორ ჩანს, საქართველოში ღივს, - "ვარდაქმნა-ხაჯარიზა-ღემიკრავიზაციის"
პროცესში, - "ყველფერი ღივებშია", რძობის ღივს "ხორბლისა და ვეფვის"
ეროვნებისაგან გამოყოფა, აბათ, მხოლოდ ღემიკრავიზაციის არჩევნების გზითაა
შესაძლებელია, თუ საქართველოში მრავალი პარტიის დაშვებისთან ერთად, მოგ-
ვარებული იქნება პარტიების ეკონომიკური ბაზის უზრუნველყოფა , რაც შეიძლე-
ბა განხორციელებულ იქნეს იმ შემთხვევაში, თუ საქართველის უმჯობესი სამ-
ტი მიიღებს კანონს "პარტიების შესახებ", რის შემდეგ, ნორმალურია, საქარ-
თელოს კომპარტიის "ეკონომიკური ბაზა" უქონება დანაწილებულ უნდა იქნეს
თანხადად საქართველოს ყველა პარტიებზე და ვარაუდობს შიგნით, რომლებსაც
წერს "შინაქტივობა მიიღი საქართველის უმჯობესი სამტიის არჩევნებში, 1990 წლის
ოქტომბერ-ნოემბერში.

XVII.

მხოლოდ აღნიშნული წინაპირობათა განხორციელების შემდეგ, შესაძლებელი ვახლე-
ბა საქართველოს ყოველ პოლიტიკურ პარტიასა და ვერტიკალურად მიუ ევს შესაძ-
ლებლობა ეკონომიკურად - მიწაქტივობა მიიღოს არჩევნებში; და ხაზს,
ამომჩვენებებს ექნებათ შესაძლებლობა იმ პარტიას ან ვერტიკალურად მისცეს
ხმა, რომელიც მას ხერს.

XVIII.

მართალია, - "მოკავშირე რესპუბლიკის ხსრ-დან ვახვების წების კანონი."
და "ხსრ კავშირისა და უკრავიციის ხუტიქვეს შიგნით უფლებამოსილებათა
გამოღების კანონის" პრეფიქსი, - და ღივინ-ხვაღივინი 192 წლის
30 ღეკემბრის საბჭოთა კავშირის შექმნის ხელშეკრულება, ან ზეუყველი კო-
ნსტიტუციის 73 მუხლი, - "ეროიანი და ვანუყოფელი" რესპუბლიკის იმპერიის, რაქარ
უნდა დაჯღეს, - დავის პოზიციიდან გამოსის. და, ამვეარი ე-წ-ლი
"ვარდაქმნა-ხაჯარიზა-ღემიკრავიზაციის" პროცესში, - ვითომ შესაძლებელია,
1990 წლის ოქტომბერ-ნოემბერში, საქართველოს პოლიტიკური პარტიებზე და და-
ხეულებზე - არჩევნების გზით - შესაძლოდ ღივმკრავიზაციის-მოტივისგვის ამ-
ვეარი "ხვლისწერი წრის" ვარღვევა და მნ მათის ღივლი ღივების საქართვე-
ლოში იხვე-დაწვენვა?.. ამას ამ არჩევნების რეფარტების წების და რიგი დავა-
ნახებს.

კარო ინხარიძე
პარიზი, 1990 წლის მათი

ქართველ სამხედრო მისამხახურეთა ზელი

I.

ქართველ სამხედრო მისამხახურეთა, ვანსაკუორებით ქართველ ახალწვეულთა
ზედზე საბჭოთა არმიამ ბევრი იწერება საბჭოთა საქართველოს პრესაში,
ხორიად შემზარავი ფაქტების აღწერილიყო კი. საქმე, როგორც ჩანს, უკვე
იხ ვართულებულია, რძ - როგორც 1990 წლის 8 აპრილის ვამუთი "კომუნის-
ტი" ოკუპირება - "სამხედრო მისამხახურეთა დაყვის საზოგადოების" ჩამო-
ყალიბება აუცილებელი გამხდარა, რძ დაუღ იქნას ქართველ სამხედრო მი-
სამხახურეთა უფლებები საბჭოთა არმიამი.

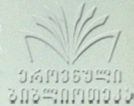
II.

და "საქივორების" კრესპონდენცი - რიმა მელია - სამარტიიდან დაყენებს
საკითხს: ქართველ სამხედრო მისამხახურეთა დაყვის ვინგან?.. ამ და ხხვა
შეკითხვებს - კრესპონდენციის აზრით - მახუხი ვახცა ამ საზოგადოების
დამუშენებელმა კონფერენციამ, რომელიც ობილსში ჩავარტებულა. მავრამ, რეე-
ნის აზრით, "მახუხი ვახცა" მხოლოდ ნაწილობრივად.

III.

ქართველ სამხედრო მისამხახურეთა დაყვის საზოგადოების დამუშენებელ კონ-
ფერენციამ, მავალითად, იოქვა, რძ ევანახენელი წლის განმავლობაში, სა-

ქართველის გარეთ სამხედრო სამსახურში დაქვემდებარებული ქართველი ჯანდარების ცდინი ოპორტიონის აქცეზს; მრავალად არიან ისინიც, ვინც დაინვალიდა. სამჭოთა ჯარში ნაწინაწინა, ენობრივი სიროღუდები, აკლიმაციზაციის ნიშნულუდები - ჯარისკაც-ციხისათვის აუკანალი ფანჯრა-წამება, რასაც ამომეებს ჯარისკაცებისაგან შინ მინერული წერილები.

IV.

ჯარისკაცთა დედების ასოციაციის თავჯდომარე - ქაშეთის ეკლესიის დეკანოზი იანა ულიშვილი, მწერალი მარია ბარათაშვილი, მწერალი გურამ ფანჯგულიძე, დეკანოზი ანდრეასის საქვემდებარების საქვემდებარების სამონაგროების წარმომადგენელი, და მათი თანამაზრდნი გიქორპენ, რომ ქართველ სამხედრო მისამსახურეთა დახმარების პირველი ნაბიჯი უნდა ვახდეს ვახანჯვითა იურიდიული განათლება, რომ მათ იგიღენ მათი მოვალეობა და უყუდები. ორგანიზება იღამარაკებს აგრეთვე ინვალიდების და დედულ სამხედრო მისამსახურეთა ოჯახშიდახმარების დახმარებაში, პირიპების მომხმადემაზე ეროვნული სამხედრო ფრმრგებათა შექმნისა და საქართველოდან გაქვეული პირების მიერ საქართველოს ფეოციფორაზე სამხედრო სამსახურის მისლის შესამდებლობაზე. მაქრამ საქართველოს კომისარიათის წარმომადგენელს - მარე ციერტიანს - უქვამს, რომ "ქრთნული მავლიონის" შექმნის დეა წარუმაქვბელი აღმინდა ეროვნული იფიცირობა კარტების წაკვდებშიბის ვამოი.

V.

ვახანჯირი ის არის, რომ - მიუხედავთ კომმაროვიტული "ვარდაქმნა-ხაჯრობა-დექორაციზაციის" პოიეხისა - საქართველოს სამხედრო მისამსახურეთა დეციის დამუშმენველი კინეურენიამე, მოხვარი ხაქოხი - "დაყვა ვიხანა? - უახსუსთ დარჩა, თუმცა მრავალი ხაქირორი ხაქოხი, ხუღ ციფა, წამიყენებულ იქნა.

VI.

ხაჭოთა სამხედრო მისამსახურემათა დაყვა ვიხანა?!. კრემლის დემონსტრული მოციხისგანდავან, რომდებშიც ჩვენ ვივლით თვით მიხვილ კომმაროვიტ, ვინაოიან მისმა ე.წ-ლმა "ვარდაქმნა-ხაჯრობა-დექორაციზაციის" პოიეციამ, -მაროლია მეფე "ღამარაკის" უფლება მიეცემა, -მავრამ "საქმე" ისე კეილვმა, როგორც იყო ხედაინის თუ შრეხეხის დროს; კიდეც მეფე: კომმაროვიტა ის მუსილი კი ამიილი ხაჭოთა ვამირის კონსეფიცილიდან, რომელიც ეროვნული "მონაქროების" (და არა "ქრთნული მავლიონის") შექმნის უყვამა იმეილენ. ისიც უნდა მოციფროთ, რომ დამოუკიდებელი საქართველოს დაპყრობის შემდეგ, ე.ი. 1921 წლის 25 თებერვლის შემდეგ, თვით დენინმა მიიხიხა "ქართული წითელი არმიის" შექმნა; და, მართლაც, შექმნილ იქნა, რის მდედაც საქართველოს სამხედრო მისამსახურეები სამხედრო სამსახურს იხილენ საქართველოში, ქართულ წითელი არმიამი. მავრამ ე.წ-ლი "ხედაიური კონსეფიციის", 1936 წელს, მიღების შემდეგ, გაქმენულ იქნა ქართული წითელი არმია და ქართველი სამხედრო მისამსახურეები მიმოფანველ იქნა რუხეთის თვადუნველხუ ვარიაციონაზე. მთავრე მსოფლიო იმის დროს, ისეც შექმნილ იქნა "ქართული დივიზიონი", მავრამ ხევი გაქმენულ იქნა იმის შემდეგ; და ახლა ხაჭოთა ვამირის კონსეფიციის ის მუხლიც იქნა გაქმენული, რომელიც უყვამას ანიქებდა საქართველოს შექმნა ხაკუთარი "სამხედრო მენაქროები".

VII.

და ახლა, როგორც არა მარტო ხაჭოთა საქართველოს პრეხა იფიციონება, ხაჭოთა არმიამი შექმნილია ისეთი პირიპები, რომ არარუხებს, არახუდებებს, ვანახუორებში სამხედრო მისამსახურეებს მავლიისა და ვაკეხისის რეპრეზენტებიდან კიდეც უფრო უარეხად ექსპროტიან, არხეპოთად, რუხემი, რის მდედაც არაქრო ვეკვლულობას აქვს ადგილი, რასაც ის ფაქციც აღახურეებს, რომ საქართველოს სამხედრო მისამსახურეთა უფლებების დეციის დამუშმენველი კინეურენიამე, მართალია, აღინიშნა, რომ საქართველოს გარეთ მისამსახურე ქართველებიდან, უკანახხენელ წედი, დალიქმა ოხმითეამელ ჯარისკაცი, მავრამ კანმარცხემული არ არის თუ როგორ დაიღუბა, ვინ შიქლას უხ ჯარისკაცი.

VIII.

რანე მეფეყვამებს ეს ფაქცი? - ეს მეფეყვამებს იმაზე, რომ 1929 წლის 9 აპრილის ფრევილი, რომელსაც ადგილი პეიონდა თბილისში, როგორც ჩანს, დეხა კრძელვება ხაჭოთა არმიის რივებში ვანახუორებში ქართველების წინააღმდეგ. ეს ფაქცი კი შეუძლებელია არ იღვდენ კრემლის ხელმძღვანელებთან, თვით მიხვილ კომმაროვიტის რიფცილი; მავრამ რა? - კრემლის დეყვანელი ხელმძღვანელობა,

როგორც ჩანს, უფრო სახეობად, უფრო დაუნდობლად ეპყრობა ხაშკოთა არმიამი, ე.ი. რეზულ არმიამი ძალით შერეული არარეზობა, განსაკუთრებით ქართველობას, ვიდრე რძეულზე სხვა ყოველი იმპერიული სახელმწიფოებში, ეთქვას, ინგლისელებში ან ფრანგები ეპყრობოდენ მათ არმიებში შეყვანილ აფრიკელ მანკებს. ეს

"სეირიდა ვაქცია", ყველასათვის ნათელია დღეს, მაგრამ საქართველოს სამხედრო მისამხსახურეთა დასვის სამოვალეუმის დაშუქმებულ კონფერენციამ, უკრავინ ვაბედა ამ საკითხზე ღამარაკი; უერ ვაბედა იმდრო, რომ ვორმარევიზე-ლეთი ვარქქინის "დაუნდობელი შვარი" იქ არის, სადაც კითხვის ქვეშ იქნება დაყენებული "ერთიანი და განუყოფელი რუსეთის" იმპერია. ამ იმპერიის დაშლა კი წინაპირობაა იმისა, რომ საქართველოს სამხედრო მისამხსახურეთა დასვის საზოგადოების შექმნა საქირივი კი არ იქნება, ვინაიდან საქართველოს ყოველი ახალწვეული სამხედრო სამსახურს მოიხილდა საქართველებში, ქართულ არმიამი, ქართულ ენაზე, ქართული მდიდარი სამხედრო გრადიონის მიხედვით, როგორც ეს იყო, ეთქვას, საქართველოს დამოუკიდებლობის დღის - 1918-1921 წლებში.

IX.

მკრევი: რადომ არაფერი არ ითქვა ამ დაშუქმებულ კონფერენციამ, ეთქვას, ავღანეთში დასულ ქართველ სამხედრო მისამხსახურებზე და ინვალიდებზე, რომელთა საერთო რიცხვი ახე დღია?.. კიდევ: რადომ არაფერი არ ითქვა იმაზე, რომ საქართველოს ჯარისკაცები უნდა შეეწიროს კრემლის იპერიულ პოლიტიკას ავღანეთში კი?.. ისტორიის დასინჯვა არ არის, რომ რუსეთისავე დასყრობილი საქართველოს მკრევი კრემლს "ქმარგზღვადანეთის დასყრობამი?.. მართალია, ავღანეთის იმი დაშთავრდა, მაგრამ ავღანეთში დასულთა თუ დაივალდებული ქართველობა ვახეხს არ მოითხოვს ჩვენგან თუ რისთვის განწირვს მათ თავიანთი სიცოცხლე მრეულ ავღანეთში?..

X.

როგორც ვხედავთ, არა მარტო საქართველოს სამხედრო მისამხსახურებში, არამედ მთელი ქართველი ხალხი, რომ იყყვიან ხოლმე, "კედელზე ვართ მიყენებული"; უკან დახახევი გვა, როგორც ჩანს, არ ვაგვაჩინია: საქართველი იხევე უნდა ვახეღვს დამოუკიდებელი და ხეუერენული სახელმწიფო, როგორც ეს იყო 1917-1921 წლებში, და მხოლოდ ამის შემდეგ შეხატებელი ვახეღვა საქართველოს სამხედრო მისამხსახურეთა ვარდაუეული ეულებზე დასუას.

XI.

მანამდე კი, უდავია, დიდი დაღებოიი საქმის ვაკუთება შეუძლია საქართველოს სამხედრო მისამხსახურეთა დასვის სამოვალეუმას; მაგრამ საქირია ვაქცემის, საკითხების ვარკვევა, ვამოკვევა; ამ შემოხევეამი, საქირია იმ რიბშილი ქართველი სამხედრო მისამხსახური დასუვის მიზეზების ვამოკვევა, რომ მის შემდეგ ამ ირვანიდვიამ შეუდაღს იმ მიზეზების ადკვეთას, რომლისმიე ჩენი სამხედრო მისამხსახურების სიცოცხლეს ნამომრეზონ ქვეშ აყენებს. რა თქმა უნდა, ეს ადვილი საქმე არ არის; მაგრამ სხვა ვამიხავალი, ამჯერად, რომ არ ანებებოზ?..

ვარლი ინხანობე
დუეილი, 1990 წლის აპრილი

ვ ა ზ ა რ ა " დ ი დ ი ნ ა მ ი ჯ ი "
საქართველოს ფეხბურთის ჩემპიონატი

I.

ვაყარა "დიდი ნამიჯი", "ფეხბურთის" მუიმი მუიძლება ეწიღოს საქართველოს ფეხბურთის პირველი ეროვნული ჩემპიონატის ვახხნას თბილისში, "იბერიას"(1) სფალიონზე, სადაც თავი მოიყარა 80-ათასმა მყურებულმა, 1990 წლის 30 მარტს, საღამის 19 საათზე, რიყა თბილისის "იბერია" და ფოთის, ქართული ფეხბურთის ამ საშიობლის, "კოხეთი" შეხელენ ერომანეთს. ეს მავჩი მოივი ფრეულმა - ერითო-ნობმა; მაგრამ ქართული ეროვნული ჩემპიონატის დაშაღებოზ ამ პირველ დღეს ეს არ იყო მოყარი: მოყარი იყო ის, რომ, ამ შემოხევეამი, ქართველმა ფეხბურთელებმა და ქართული ფეხბურთის ეულმემაყვირებმა ხაქვენიო ვამოივხალეს, რომ საქართველის, საკუთარი ძალით, საკუთარი რწმენით

შეუძლია საქართველოს ეროვნული ჩემპიონატის ჩაყარება ფეხბურთში-სპორტის
დღევანდელ ღონებზე. ეს კი პაფარა ხაქმე არ არის თუ მიუიღებო მხედველობაში,
რამ (არა მარჯო ფეხბურთი) ყოველთვის მიჩნეობდნენ ვიყავით კრემლზე და მისი
ბრძანება-მოთხოვნის ვარემდე ვეხს არ ვღებამდით, ან ვერ ვღებამდით.

II.

და ახლა, როგა დანიყო ე.წ-ლი "გარდაქმნა-საჯაროობა-დემოკრატიზაციის"
პროცესი და უკვე დაპარაკია საქართველოს პოლიტიკური და ეკონომიკური დამოუ-
კიდებლობისათვის ნაბიჯების გადადგამაზე, მხოლოდ საქართველოს ფეხბურთელე-
ბმა და სპორტის მესვეურებმა გადადგეს პაფარა "ლილი ნაბიჯი" და საქართვე-
ლის ფეხბურთი, უმოკლეს დროში, გახადეს დამოუკიდებელი "ყოველმხემმდე" კრემ-
ლისაგან, თუმცა საქართველოს ფეხბურთს ჯერ კიდევ მრავალი ბრძოლა დასჭირდებ-
და ქართული ფეხბურთის საერთაშორისო ცნობისათვის.

III.

ევროპის ფეხბურთს, როგორც ცნობილია, განაგებს "ფიფა", ფეხბურთის ფედერა-
ციის" სა-ერთა-შორისი ორგანიზაცია, რომელიც მის წევრებზე თვლის მხოლოდ
დამოუკიდებელ და სუვერენულ სახელმწიფოებს, ერთიანი კანონდებით: მიუხედავად
იმისა, რომ ისწავლის, მოვლანდია და უელები ერთი სახელმწიფოს - ლილი ბრ-
ფანდით - შემადგენელი ნაწილებია, მათი უღაყდალკე გააჩნიათ ფეხბურთის ერო-
ვნული ფედერაციები და ფაქტობრივად აფარებენ მეჯობრებებს როგორც ერთენული,
იხე სა-ერთა-შორისი მასშტაბით.

IV.

სამჭროთა კავშირის ფეხბურთის ფედერაცია კი საქართველოს ფეხბურთის ფედერა-
ციას არ ცნობს დამოუკიდებლად, რის გამო "ფიფა" ხელშეკრულია საქართვე-
ლის ფეხბურთის ფედერაციის საერთაშორისო ცნობის საკითხში. თუ როგორც წარ-
მართება ეს საკითხი, ამის განჭვრევა დღეს მწელია. მაგრამ, ვიმედოვნებთ,
რამ სამჭროთა კავშირის ფეხბურთის ფედერაცია იძულებული გახდება იყოს სა-
ქართველოს ფეხბურთის ფედერაციის დამოუკიდებლობა, რის შემდეგ, გახადებია,
ქართულ ფეხბურთს გმა გაეხსნება ევროპისა და, საერთოდ, მსოფლიოსაკენ.

V.

ამჯერად კი, პირველი "ლილი ნაბიჯი" გადადგმულია; და საქართველოს ფეხბურ-
თელისა და სპორტის მესვეურების სახალხლო უნდა ითქვას, რომ მათი და-
უმოკლეს ხანში მესმდეს ეროვნული ჩემპიონატის დაკომპლექტება; და ჩემპიონ-
ატის ოფიციალური გახსნის შემდეგ, 1990 წლის 30 მარტიდან, უკვე მიღონა-
რეობს საქართველოს ფეხბურთის ჩემპიონატი, რომლის უმაღლეს ლიგაში მონაწი-
ლეობენ შემდეგი გუნდები:

1. თბილისის "იბერია",	10. წყალგუმბის "სამეურაღი",
2. ფოთის "კოლხეთი",	11. ლანჩხუთის "გურია",
3. ქუთაისის "ქუთაისი",	12. ვორის "ლილა",
4. შუგლიდის "ლილი",	13. თბილისის "მეურადენი",
5. ობერკეთის "ობერკეთი",	14. ხიხუშის "ცხემი",
6. ორბელიანის "აბიანა",	15. მათუმის "მათუმი",
7. ვარის "მთიური",	16. რუხთაისის "გორდა",
8. ხაშურის "ივერია",	17. სამცხრელიის "სანავარდი" და
9. ხობის "კოლხეთი",	18. ცხინვალის "ლიახვი".

ახვეე ჩამოყალიბებულია საქართველოს ფეხბურთის ჩემპიონატის ყველა სხვა,
უფრო დაბალი ჯგუფშიც, რომლებიც ჩამშული არიან მეჯობრებში.

VI.

მაშ, პირველი პაფარა "ლილი ნაბიჯი" გადადგმულია!.. ახლა საქართველოს ო-
ნამომდევრული მემობა, რომ საქართველოს ეროვნული ფეხბურთი საერთაშორისო
მასშტაბითაც გახადეს იხე სახელმწიფო, როგორც იყო (და, ვიმედოვნებთ),
დღესაც არის თბილისის "იბერია", თბილისის ყოფილი "ლინამი".

კარლი ინახარიძე
დეკემბერი, 1990 წლის ამერიკა

1.

შენსრულდა 70 წელი 1920 წლის 7 მაისის საბჭოთა რუსეთ-საქართველის საზავო ხელშეკრულების დადების დღიდან. რა შეიძლება ითქვას ამ საზავო ხელშეკრულების შესახებ?..

II.

პირველი მხიფელი ომის დამთავრების შემდეგ, ვინაიდან გამარჯვებულმა მოკავშირე სახელმწიფოების წარმომადგენლებმა, ვერხალის საზავო კონვენციის გამოშვების დამთავრების შემდეგ, საქართველოს საერთაშორისო ვნობის საქმე რუსეთის საკითხს დაუკავშირა, "გადაწყვიტვა, - ერს ნოე ყორდანი იავის მოგონებაში("ჭენი წარსული", ვარიზი, 1933 წ.), - ჯერ ჩემს გულში, მთავრად კავის ვაჟა-ფშაველას". ამგვარი მისიის განხორციელებისათვის, ნოე ღორდანი შეჩერდა გრიგოლ ურაცაძეზე, ვინაიდან იგი ღენის პირადო იგნობდა, და იგი გაემგზავრა მისკოეში.

III.

დავით ხალიჩაძევილი, ვნობილი ხიგიალემოკრაფი, ხახადი გვარდის შაჰის წევრი, თავის მოგონებაში ეი ერს, რომ მოსკოაში მისა-დაპარკებოლ გავიშაღრა ხუე ხაში კალი: გრიგოლ ურაცაძე, დავით ხალიჩაძევილი და მირხაკი-კობახიძე, ლემვა ამის შესახებ გრიგოლ ურაცაძე თავის მოგონებაში არაფერი ამბობს.

IV.

ამიგომ, ჯერ, ვავეწნოთ გრიგოლ ურაცაძისა და, შემდეგ, დავით ხალიჩაძევის მოგონებას თუ როგორ იქნა შემუშავებული და სელმოწერილი 1920 წლის 7 მაისის რუსეთ-საქართველის საზავო ხელშეკრულება.

პ. ი. ვარიზი, 7 მაისის, 1990 წ.

გრიგოლ ურაცაძის მოგონება 1920 წლის ხელშეკრულების დადების შესახებ

კოვანიწემო, რომ გრიგოლ ურაცაძე იყო ვნობილი საზოგადოებრივი საქართველოს ხიგიალ-დემოკრაფიული პარტიის ერთერთი გამორჩეული პირი, რომელმაც არაერთი, ხაშახუხისმგვარი დავალება შეუხრულეჭილა საქართველოს დამოუკიდებლობის გამიხსაღვამელ და საქართველოს დამოუკიდებლობის პერიოდში 1918-21 წლებში; შემდეგ კი მოღვაწეობდა ვარიზში, ხაღვ იხ გარდაიფვალა და დავრძალული პარიზის სახელმწიფოებარე დაბა დევილის ქართულ ძმობა ხახავდაიძე.

გრიგოლ ურაცაძე ერს: "ომი გელი-ადი უხრულდებოდა დამოუკიდებელ საქართველოს და იგი ჯერ კიდევ არ იყო ვნობილი დე იურეო."

ომ ღორს ახალი სახელმწიფოების ენიბა-არენიბა დამოუკიდებელი იყო ვარიზში არსებულ უბაღვხ ხაშკიმე, რომელიწოც შეყოლიენ გამარჯვებულ სახელმწიფოება წარმომადგენლები- ამერიკის, ინგლისის და ხარჯანგეთის. მყოურთობი, ჭენი მოაერბდა ყოველ დღენს ხაშკიმეა, რომ ჩვენს რესპუბლიკას ხაშკიმეა დამოუკიდებელი ენიბა-არენიბა დამოუკიდებელი იყო. უბაღვხსა ხაშკიმე ყველა იმ ახალი სახელმწიფოების ენიბა-არენიბა რომლებიც რუსეთის ყოფილი იმპერიის დერიფორიაზე შეიქნა და დავუკავშირა ე.წ. "რუსეთის საკითხს". რუსეთის საკითხის გადაჭრა ეი გადაიღო ხუე. მოღონათვის, საქრთაშორისი ენიბის დავეიანება. ეი დიდ ხაჭრისხე ენიბა.

ընթացում հայտնի է, որ 1918-1920 թվականներին Հայաստանի ժողովրդի կողմից իրականացված ազատագրական պայքարը, որը հիմնված էր ինքնիշխանության գաղափարի վրա, համապատասխանում էր ազատագրական պայքարին, որը իրականացվում էր միայն ժողովրդի կողմից։

Ինչպես նաև, նախորդ դարերի Հայաստանի պատմության և ժողովրդի կյանքի ուսումնասիրության շնորհիվ մեզ հասանելի են դառնում այնպիսի փաստաթղթեր, որոնք ցույց են տալիս Հայաստանի ժողովրդի կողմից իրականացված պայքարի նպատակները և ժողովրդի կողմից իրականացված ազատագրական պայքարի արդյունքները։

Միայն այն դեպքում, երբ Հայաստանի ժողովրդի կողմից իրականացված ազատագրական պայքարը համապատասխանում էր ազատագրական պայքարին, որը իրականացվում էր միայն ժողովրդի կողմից, միայն այն դեպքում, երբ Հայաստանի ժողովրդի կողմից իրականացված ազատագրական պայքարը համապատասխանում էր ազատագրական պայքարին, որը իրականացվում էր միայն ժողովրդի կողմից։

Ինչպես նաև, նախորդ դարերի Հայաստանի պատմության և ժողովրդի կյանքի ուսումնասիրության շնորհիվ մեզ հասանելի են դառնում այնպիսի փաստաթղթեր, որոնք ցույց են տալիս Հայաստանի ժողովրդի կողմից իրականացված պայքարի նպատակները և ժողովրդի կողմից իրականացված ազատագրական պայքարի արդյունքները։

Միայն այն դեպքում, երբ Հայաստանի ժողովրդի կողմից իրականացված ազատագրական պայքարը համապատասխանում էր ազատագրական պայքարին, որը իրականացվում էր միայն ժողովրդի կողմից, միայն այն դեպքում, երբ Հայաստանի ժողովրդի կողմից իրականացված ազատագրական պայքարը համապատասխանում էր ազատագրական պայքարին, որը իրականացվում էր միայն ժողովրդի կողմից։

Ինչպես նաև, նախորդ դարերի Հայաստանի պատմության և ժողովրդի կյանքի ուսումնասիրության շնորհիվ մեզ հասանելի են դառնում այնպիսի փաստաթղթեր, որոնք ցույց են տալիս Հայաստանի ժողովրդի կողմից իրականացված պայքարի նպատակները և ժողովրդի կողմից իրականացված ազատագրական պայքարի արդյունքները։

Միայն այն դեպքում, երբ Հայաստանի ժողովրդի կողմից իրականացված ազատագրական պայքարը համապատասխանում էր ազատագրական պայքարին, որը իրականացվում էր միայն ժողովրդի կողմից, միայն այն դեպքում, երբ Հայաստանի ժողովրդի կողմից իրականացված ազատագրական պայքարը համապատասխանում էր ազատագրական պայքարին, որը իրականացվում էր միայն ժողովրդի կողմից։

Ինչպես նաև, նախորդ դարերի Հայաստանի պատմության և ժողովրդի կյանքի ուսումնասիրության շնորհիվ մեզ հասանելի են դառնում այնպիսի փաստաթղթեր, որոնք ցույց են տալիս Հայաստանի ժողովրդի կողմից իրականացված պայքարի նպատակները և ժողովրդի կողմից իրականացված ազատագրական պայքարի արդյունքները։

ხალხური უცხო, როცა ეს მანქანებელი მთვლია. გავიჯერე მა-
 ჯერ მედი პირდაპირ მიხვობდი: მთელი და არის: "ამხანაფ ხოლოდნიკობს!"
 გავმარტულე. მთავარსავე მიხი ნახვა. მან ლერ მგელი, როგორ ამ-
 ხანავი, მგვრამ რიკა ვაივი რემი მისია და ვაქენი რემს მანია, რ-
 რომელი რიკი მუიის რეკომის-ქრის, ისე ახალი მარჯობს ხათვეში
 ქქინდა ჩამავალი, მეგობრული ელოთ: მოიხრა: "ჩაღვან თქვენ საქართვე-
 ლის ელოდითური წანმისაქვენი ხარი, მე არ მეძობლა მეგობარში აღ-
 ლი რემს ვაქენში": და მოახსინა. განქარგულმა ჩამოვმა მისი: მთავა-
 რებლისათვის სპეციალური ვაინი ჩვენს მიხიისათვის. მე მეუღე ვახ-
 რებელი ვიყავი, მით, რომ ხამჯლებს ვიპოვე: მსხვილში: ნახსენებდა:
 ჩამდა: აღმაღე რეკონიქი ამ: ღვეს ჩრდილი ვავახაობი იყო წახული და
 ხეღის შემდე არ შექმნი. აღმათ, მადლიან ინანა. რომ აღარ დაეხვედი, მა-
 რამ ჩაღას გააწყობდა!

ამ მგვარულში ჩავედი: მისი კომი. პირველყოფისა ვინახულ ვენი-
 ნი და რემი მისია: ვაქენი. ქართული მენშევიკები: მიწახანა: მან-
 ხულ: ხევა ხალხი ხარი, თქვენთან მემობა შეიძლება, მავრამ იმ ავი-
 ლებელი პირიბო, რომ თქვენი ფერილოია არ ოქნება გამოყენებელი უხს-
 ჯარების მიერ ხარობა მამად ჩვენს წინააღმდეგ." მე მივედი ხათხარლი,
 მანმარება, რის შემდეგ, პირად მგოვანს პირიი ავნიმა სავარეო. საქ-
 შეთა კომისიარს - ჩიჩრინს - დაწყვი ჩემთან მოღაპარაქება და რე შეი-
 ძლება დაჩქარებით დახერხება. მისგან ახე ავლიდა დათანხმება: მიღ-
 პარაქებაზე შეიძლება ახსნას ურთი მსროი იმით, რომ მაქი თავისი: ნა-
 თი უკე მის ხელში იყო და აღარ ხურდა: ვაქროლუბითა მდგომარეობა
 ქავახობაში, მით უმეტეს რომ: ვარზე ადვა ომი პოლნეთთან.

მეორე დამეს ვინახულე: ჩიჩრინი. ვამბო დამით, ჩაღვან ვრე-
 ლის კომისიარაქები თოქმის ყველანი მემობდენ დამით. ჩიჩრინმა: თა-
 ვის მიაღვიდა - ვარახანი - დანამდა თავის წარმომადგენლად, და დავიწყ-
 ყუჯ მახთან: მოღაპარაქება. ხელშეკრულებს გუქსვის მეფენა ავლიდა
 მისხარდა. არე ხაზღვარების საკითხს გამოიუყვითა ღლი რავა, შეიძლება
 იმით - როგორ შემდეგ ერთმა ვეხმა მიხრა ცხეში: "ჩაღვან დაგოყუ-
 მდენ. თავის, თერმე მთელი საქართველის ერთად წაღვანს გუქრობდენი!"

თავის შეკვრის სწორი ირჯინიქი უკე ავნიმა ჩამი
 იყო თავისი ხარებოი და ყველავერს: მკრებდა, რომ მისივი საქართვე-
 რის დაპყრობის ვაქის წინამე დაეყენებია. მე მადე დაერწმენი, რომ
 ღენინმა იქიდა რეკონიქის. ვანმრახვა, იწრდა იხი, რომ მას
 მხარს უჭერდა. ხეაღინი. ეს ჩემთვის ხახეშიო ნათელი ვახდა, როცა ვავი-
 გე, რომ წითელი ჯარები იმპროვის საქართველის სამღვარზე ავნიმა ხანის
 მხრიდან. მაშინვე მივმართე ღენინს: პოლნეთი და ვანუხდა, რომ თუ
 არ შეიღებდა ხაჭორი მიშებს: იმელებელი ექნებოი მდგომარეობა მოღა-
 რაქება: ღენინმა ნელგინი უბრძანა ვარახანს დაუყონღივი ვაღვიდა.
 ირჯინიქისათვის, რომ თუ საქართველის წითელ ჯარებს შეეკება
 მოხსენებდა ვახსისმეგებელი პირადი ირჯინიქი ოქნებოდა. დამის ით
 ხათზე მე და ვარახანმა პირდაპირი მთაველი ვაღვეილი ირჯინიქის
 ღენინის ეს განქარგულმა მაქი: ირჯინიქიმ, გვიმახსენა: "არ ვეღონ-
 ხებში, მაგრამ ვეგობრილებში!"

მეიღე მისის ხელი: მოვაწერე ხელშეკრულებაზე: მოღვევიკების გულ-
 წინედობა არახარის არ ვეწამდა, მათ მუნეშას ჩვენ ვარგოი ვიღობდი.
 ვიღობდი, რომ მათი ნიღმა არ შეიძლებოდა. მაგრამ იუ ახე ცინიკარად

დაარღვედენ ხელშეკრულებას და ისი ოხე: მოკლე ხანში - ამის დაჯერება
 კომენელი იყო. ხამქოთა მთავრობამ თავის მოვალეობა ვაიხადა. რამ იხ
 არახებში არ ჩავერიდა ჩვენს მიწათ: საქმეებში, მავრამ გულში მინი
 ონახვედა და ავლიდა: აწენი ქვეყნიხაღმი მერმას. ქართველი ხალხის
 მეორე გამოვებელი ქართველი კომუნისტები, ყოველი მხრიდან უხიხებდენ
 ვაღვიქმებდენ მისიკს საქართველის წინააღმდეგ: და კიდევამო მთავანეს
 წითელი ჯარები, დიპყრეს მათი ხამჯლებელი ქვეყანა და გამაღინდენ. ამ
 რიგად, ისინი აღმდინდენ ხალხთაში: გამაღრებელი მისიკის წითელი
 ომპრობისმიხა.

ლავით ხალირაშვილის მოგონება 1920 წლის ხელშეკრულების დაღების შესახებ

ლავით ხალირაშვილი დაიბადა 1887 წლის 15 იანვარს თბილისში და გარდაიცვალა 1962 წელს ვაშინგტონში, 75 წლის ასაკში. ლავით ხალირაშვილი პარიზის ახლისმღებარე დაბა ლავილის ქარულ ზანაშვილიძე ლავით ხალირაშვილი შიდა თავისი ცხოვრება იღვწოდა საქართველოს შიწინავე ინფლიგენციის რიგებში და თავიდანვე ჩაება ხოციალ-ლემპირაფილი პარტიის შემადგენში. საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ კი, ის იყო ენობილი ქართული ხალირაშვილის მფარვის წერილი.

ლავით ხალირაშვილი მოგვიხრობს:

ერთ დღეს გავრამი გამაცხენეს ორი პირი, რომლებიც მოვიდნენ თბილისიდან. ერთს მე ვარგალ ვინობდი. ეს იყო გრიშა ურაფაძე, ხოციალ-ლემპირაფილი, საქართველოს დამფუძნებელი კრების წევრი, ხოციალ-მეორე მე ვნახე პირველად... უცნობი აღმჩინდა ზოდუევიკი მირხიწარე მომობით ქართული კობახიძე, პრეფსიითი ექიმით... ის ხვალისინ დავადე მით გამოგზავნილი იყო საქართველოში დამანგრეველ მუშაობისათვის. შიიფანა მათათხი ოქროს მანეთი და შექმნა შიდა ქსელი "ჭრიკუბისა". შავრამ მადე იქნა დამაფიშრებული... მოხვდა რა ციხეში, მირხიკი კობახიძე დარწმუნდა, რომ ამგვარი ხახის "მუშაობა" განწირული იყო და არ მოქარეულ ხალხს აზნილუფურად არ ხურდა ზოდუევიკური იღეს შიღება. არცა ის-შიიფილა ამგვარი რწმენამდე... მან ვადაწყვიტა შიენერა წერილი: ხალირაშვილის ხავარეი ხაქმეთა მინისჭრის - ევენი გევეკურიხათვის, გევენათვისუფლია ის პაცირობიდან, იმ შეკირვლი, რომ ხელს შეწყობდა მისკოში კეთილმეზობლური დამოკიდებულების დაჭიოტ მოურბახთან.

ევენი გევეკორს, აგრეთვე ნიუ ორლანისა არწმუნებდა მირხიკი-კობახიძეთ დარწმუნდა მისი "პაციონანი ხიყვიის" ურთულე და შიიღებქ ყოველ შიმახს, რომ ზოდუევიკებს თავი ლაუებშიათ საქართველისათვის ვადაწყვიტე იქნა მირხიკი-კობახიძეხა და გმირა ურაფაძეხან ერთდ მისკივის წავხულიყავით მისკოში - დავადებით ვაგვევი განწყობილდა მარხვიდ ხვერთებში ხაქართულის შიძარო".

ლავით ხალირაშვილი შემდეგ წერს: "ღნის რისყოში მისვლიხას, ჩვენ შევხლიო ხერგი ორჯონიკიძეს, რომელხაც ჩვენ ვინობდით ხაქართულის ერივნული შიძვრობის ხახვიკ მჭერს. მართალია მან ჩვენ გევეხდა ვრამადურად შეგობრულად, მაგრამ ვადაწყვიტე ვანახხალა, რომ ჩვენ არ უნდა წავხულიყავით მისკოში, რომ მას ყველფრის ვაფირმე მაშეუძლია ღნის რისყოში. მისი ლემაგოგურობის ხაზარლია შევადმენილი წამისხაგენია. ჩვენს კამათში ჩაერია მირხიკი-კობახიძე, რომელიც უმყვიცებდა ხერგი ორჯონიკიძეს, რომ ჩვენ ვართ უწემა-მისილი ხაქართულის შიძვრობის შიდა პირალთა დენინს ზივახხენითი ხაქართულის შიძვრობის ხურვიდი, დენინს, რომელიც ვარგალ იგნობდა ნიუ ორლანის ხიხი ხოციალ-ლემპირაფილი პარტიის ყრილობების დრის უცხეთიში მაგ...

რამ ხერგი ირჩინიკიძემ არაკვიარო დახმარება არ მიქმედებდა...

დავით ხალიჩაშვილი შემდეგ განაცხადობს:

"მირსკი-კობახიძემ მოითხოვა, როგორც აღმასრულებელი კომისიის წევრმა, პირდაპირი ფედერაციის ხაზი დენინთან და სწალინთან, ვინაიდან ის მივიღებოდა იქნა გავმავნიდი საქართველოში მათ მიერ. მაგრამ ხერგი ირჩინიკიძე ამასვე არ დათანხმდა; და ამით აღმოჩნდა, ეს შედეგ მწვევე კამათი. მე ვინაგრებულ ირჩინიკიძის წახვლით და ვინავე სმიტის, რომელიც მონქე იყო, ითხი ქართველის დავისა, ედაპარაკა ჩემთან მარტო... ჩვენ გაველით მეორე ითანში და ვკითხვ, არ უკვირს მას ხერგი ირჩინიკიძის მოქმედება. მან თქვა, რომ ირჩინიკიძეს არ აქვს უფლება დაგაკავოთ თქვენ გზაზე, და რომ ის შეეცდება დათანხმდეს ირჩინიკიძე, უკიდრუს შემთხვევაში, მისცემს შეხამდებლობას მირსკის და ედაპარაკის დენინს. მარტაც, ხადი საათის შემდეგ მირსკიმ მიიღო შეხამდებლობა და ედაპარაკებოდა პირადათ დენინს პირდაპირი ხაზით.

დენინსაც მთელი შრძანება ირჩინიკიძემ, რომ მას დაუყრდნობო, გავშვა საქართველოს დედაგავია... ამის შემდეგ ირჩინიკიძე გახდა ხრუღად ხხვაგვარი, ცუკილი და თავის ღიღებულ ხადინ-ვაგინში, მიგვიწვია. აი ვზოვართ ხადინ-ვაგინში ითხი ქართველი - ირი ბოღმევიკი: ირჩინიკიძე-კობახიძე - და - ირი ხიციადემოკრაფი: ურაცამე და მე და...

ვიხილავდით რუსეთის ურთიერთობას საქართველოსთან, რომლის დროს ხათქელი გახდა ირისხვადახხვა ირიენფავია... და-შიღოს ჩაველით მი...

კოში... მირსკი-კობახიძემ მოგვათავაზა თავის ბინაში" და ვით ხალიჩაშვილი შემდეგ თავის მოგონებაში-საბჭოთა რუსეთ საქართველოს ხელშეკრულების დაღების შესახებ 1920 წლის მასში წერს:

"ჩვენ გვიხსრეს, რომ ხანამ საბჭოთა რუსეთის ხაგარეო საქმეთა მინისტრთან წავრხლავებოდათ, აუცილებელია ერივნებათა კომისარს, ხადინთან შეხველა... შევხვლით ხადი ქართველი ხადინს თავის კაბინეტში; იქვე იქდა ვამენევიც, რომელიც მიხული იყო, როგორც ჩანს, მარტოული საქმეებისათვის. ხადინმა, როგორც ვი მოახხენე, მას მიღვი გვიღო დაუყრდნობო. ის მომშაღებული იყო ჩვენში მიღებისათვის იმავე მირსკი-კობახიძის მიერ, რომელიც მიხვა მას ვრელიც

მიხხენება ნამღვილი მღვიმარეობის აღწერიო საქართველოში; დახველით, რომ აუცილებელია საქართველოს დამოუკიდებლობის დნობა საბჭოთა მთაროების მიერ. ეს მოხხენება-წერილი წარღვინა დენინს, ხიღი-ახიღი-სწალინს... ჩვენ მოკდელ შეენიშნეთ, ქართველ ხადის არ მუშადია წავიღეს საბჭოთა-მთავრობის მიერ არჩული გზით; ის მიღის თავისი გზით, მაგრამ ჩვენ არ ვართ მჭრები და არ გვხურს ხელი შეუშადლი იმას, რაც ხელბა რუსეთში. ჩვენ გვხურს ახეთივე პოზიღია რუსეთისაგანაც; ამის დამამჭვიღებელი ხათოთი ვი იქნებოდა საქართველოს დამოუკიდებლობის დნობა"

დავით ხალიჩაშვილი შემდეგ წერს:

"სწალინი ჩვენ გვისმუნდა ყურადღებო... დახასრულს თქვა: "მე შემიქმედება მოგვეო პოზიღიური ვახხუნი, თუ ხელშეკრულებაში იქნება ჩართული"

შენქმე იმის შეხახებ, რომ საქართველოს შთავრება ვადლებულებახ...
 იღებს თავისთავზე არ აღუშვახერძებელიც არ უნდა იყვას, მფრულე, მაღაბი
 თავის ფრთიფრიაზე." - ჩვენ ამაზე შივეცილი დაღებოიი ვახუხი. მაშინ
 ხვადიმა: მიმართა იქვე მჯომ ვამენევის და დიშლით შეუკოხება: "აბა,
 ამხანაგი ვამენევი, რა უნდა გვეინდეს ჩვენ საქართველოს დაშლიყო-
 ლებელი ხახდმწიფოს გნობის წინააღმდეგ?" - ვამენევი, რომელიც
 შიელი ხნის განმავლობაში განუშვებელი იქდა, ხრანს, გავკრევებული
 იყი ჩვენი ხახუბრი და მხილიე ახდა ამილიე ენა: "რა თქმა უნდა,

ამხანაგი ხვადი, რა უნდა გვეინდეს ჩვენ გნობის წინააღმდეგა და,
 იგხიერიონ და იმუშაინ, რიგირე მათ ეჩვენებმა უკეთესად; მხილიე აი
 ეხ: ნო რაშიმვილი, საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრი, ახი მკა-
 რდალ ნუ, შიქმელებს ადგილობრივი შიღმევიკების წინააღმდეგა."

დავით ხადირაშვილი შემდეგ წერს: "შიღება ხვადიწთან დაშთავრდა...
 ჩვენ ვმავყოფილი უიყავით ხვადიწის დახვეწი, რომელიც ხაში დღის
 შემდეგ თვითონ მან გადახდა პირალთა დენიწს. დენიწი, გაენიწ რა
 ხაქმებს, ხვადიწის დახვეწაზე შიქწერა: "თანახმა ვარ", და იმავე
 ხაათში გადახდა ჩირეჩინს, ხაბჭოთა რუხეთის ხაგარეი ხაქმეთა.
 კიშინახს, რომელხან ჩვენთან ეროალ უნდა გამოემუშავევთა შეხაბამსილი,
 ხელმეკრულემა. დენიწმა შეგვეპირდა, რომ ის შიგვილებს ჩვენს
 რიგა დაშთავრლება ამ ხელმეკრულეების ფრმადური მხარე."

შეფი რა გვიწოდდა? წარმატება იყი თვალხაჩინი. შიწსკოკრემახსტ
 შე იყი ადღრიოვანებული... ჩირეჩინმა, დენიწისა და ხვადიწის თანხმე-
 შით, ხაბჭოთა რუხეთ-საქართველოს ხელმეკრულემა შიქწინა 1920 წლის
 7 შიხის და ხელმეკრულემახ ხელი შიქწერა ხაბჭოთა რუხეთის შთავრების
 უფლებამოსილებით - ვარახანმა, ხილი საქართველოს დემოკრატიული რიხ-
 კრეშოკის შთავრების უფლებამოსილებით გრიგილ ურუჭამქმ."

დავით ხადირაშვილი და-შილის დახმენს: "ირი დღის შემდეგ შიხდა
 შიღება დენიწთან, რომელიც გაგრძელდა ხელ 15-წი წუთი. მან გვიხურდა,
 რამ ეხ ხელმეკრულემა არ დარჩენილიყი მხილიე ქაღალდე და რივი
 ქვეყნის. ხაქეთილდელი მადე იქნას ხირმეხხმული. აბა, - თქვა დე-
 ნიწმა - აამენეთ თქვენთან თქვენებურად დემოკრატიული წერილ-შურეუა,
 შიელი ხიგიადმში, ხილი ჩვენ შექქმნიწ მახ რევილუიურად." დახმენა
 მან ხურშითი."

1921 წლის მარამ - დახმენს დავით ხადირაშვილი თავის შიგინებამში 1921 წლის
 11 თებერვალს ხაბჭოთა რუხეთის ჯარებმა, იმის გამიგხალებდელ, ყოველ-
 გვარი შიღების გარეშე, ... გადადახეს დამოუკილებელი საქართველოს
 ხაბჭურები... იმე გაგრძელდა თვე-ნახევარი, და მიუხედავად გმირული
 თვალდევითი შრძილების, რუხეთის ჯარი თშიღისში შემოვიდა 1921 წლის
 25 თებერვალს, ხილი დამოუკილებელი საქართველოს შთავრება; ნო
 შირდაწიას შიქაურშითი, იმუღებელი გახდა საქართველო დაიფრევა
 ემავე წლის 17 მარტს."

აი; მაჭვიდებული მხმენელები, ამინაწერები დავით ხადირაშვილის
 შიგინებებიდან იმის შეხახებ, თუ რიგირე დაილი ხაბჭოთა რუხეთ-საქ...

ქართულის 1920 წლის 7 მაისის ხელშეკრულება, და როგორ მუხანათურად
დაარქვია ეს ხელშეკრულება საბჭოთა რუსეთის შთავრებამ, ლენინის მე-
თავრობით.

რუსეთ-საქართველოს 1920 წლის საზავო
ხელშეკრულების შექმეტი

როგორც ამ ხელშეკრულების დაღების იქმიდან ჩანს, რომელხაც
ხელს აწერს გრიგოლ ურაცაძე და საბჭოთა რუსეთის საგარეო საქმეთა
სახალხო კომისრის მოადგილე დეუ კარახანი, რუსეთ-საქართველის
1920 წლის ხელშეკრულება შეღგენილ იქნა მისკოეში ორ-ეგემშადარად,
და, როგორც ჩანს, მხილელ რუსულ ენაზე, რომელთაცან ერთი შიილი
საბჭოთა რუსეთის შთავრობამ, ხოლი მეირე დამოუკლებელი საქართველის
შთავრობამ.

ამდენად საბჭოთა-რუსეთ-საქართველის ეს ხელშეკრულება ოარგმნილია
რუსულიდან ქართულად (თარგმნა ირავლი გავამეიმა):

- ეს ხელშეკრულება შეიღგავს შემდეგ ნაწილებს:
1. უფლებამონიღებინა და ხელშეკრულების დაღების "იქმე",
  2. თვით ხელშეკრულებას, რომელიღ შესღგება 16-ი მუხლინავან,
  3. ორ-მუხლიან "შეღგიაღურ ხაიღუმელი დანარახ" და
  4. სამ-მუხლიან "თანდართულ დამაღგებით შეთანხმებებს".

რუსეთის ღღერაღვიღი

სიღვიღისღური

საბჭოთა რესპუბლიკა

სახალხო კომისართა

საბჭო

მისკოეი, კრემლი,

7 მაისი, 1920 წ.

მ 6/710

უფლებამონიღებინა

იშის ვამი, რომ რუსეთის სიღვიღისღური ღღერაღვიღი საბჭოთა რესპუბ-
ლიკისა და საქართველის ღღერაღვიღი რესპუბლიკის შთავრობებს შორის
შიღღრეულ იქნა შეთანხმება რუსეთისა და საქართველის შორის მეგობრობაზე
ხელშეკრულების დაღების შეხახებ, რუსეთის სიღვიღისღური ღღერაღვიღი
საბჭოთა რესპუბლიკის შთავრობამ აღნიშნული ხელშეკრულების დაღებისათვის
პოღამარაკებების საწარმოებდაღ უფლებამონიღებში აღჭურვა საგარეო საქ-
მეთა სახალხო კომისრის მოადგილე დეუ მისიელის-მე კარახანი, მიანიჭა
რა მას უფლება, -ხელი მიანერის საქართველის ღღერაღვიღი რესპუბლიკის
შთავრობის მიერ უფლებამონიღ პირებთან ერთად მოღამარაკებების გზით
შიღღრეულ ხელშეკრულებას, რომელიღ აღნიშნული ხელშიწერის ძალით ხავადღე-
ღული იქნება რუსეთისათვის რაიღე განსაკუთრებული რაღვიღვიღის გარეღე.

ამის დახადახსურებდალ, რუხეთის ხიფიალისფერი ჟღერადვიული ხაბჭოთა რუხპუბლიკის ხახაღლი კომისართა ხაბჭოს თავმჯღომარემ ხელი შიარწერა ამ უფუღვაშიხიღვმას ღა შრძანა შიხი ღამჯკიღვება შუნაბამიხი შუღღის ღახშიო.

ხახაღლი კომისართა ხაბჭოს
თავმჯღომარე უღიანოვი (ღუენიი)
ხაგარეი ხაქშუთა ხახაღლი
შუღღი. კომისარი გუორგ ჩიჩერინი.

რ ე მ ი .

ჩუენ, ქუეშიო ხუღისშიმწერნმა, ხაქართუღლის ღემიკრაფიული რუხპუბლიკის ღამჯუღმნეული კრუღის წუერმა გრიგოღ იღარიონის-შე ურადფუღემ ღა რუხეთის ხიფიალისფერი ფუღერადვიული ხაბჭოთა რუხპუბლიკის ხაგარეი ხაქშუთა ხახაღლი კომისარის შიადგიღემ ღუე შიხუღიღის-შე კარახანმა, ჩუენ-ჩუენი შთავრუღმბის შიერ გაფუშულ უფუღამიხიღვმათა ურთიურთიხათვის წარღგენის ხაფუშუღღე, ღღიხ რიგხვიო, შიუარწერეი რა ხელი ხაქართუღლიხა ღა რუხეთის შირის ხელ-შუკრუღღებახ, რიშეღიგ შუემუშავეშულ იქნა შუნაბამიხი შთავრუღმბის უფუღამი-შიხიღვმათა ხაფუშუღღე ჩუენხ შირის შიშღინარე წღის 26 აპრიღღიღან 6 შაი-ხამღე წარმიღღული შიღამარაკუღმბის შუღეგაღ, -თუიოუღმა შივიღეი აღნიშნუ-ღი ხელშუკრუღღმბის თიოი ღეღანი ჩუენი შთავრუღმბისხათვის გაღახაფუშაღ.

ამახთან, ხელშუკრუღღმბის ხელშიმწერი ორივე შხარე შუეთანხმღოი, რიშ ღღიხ რიგხვიო ხელშიმწერიი ხელშუკრუღღმა ორივე ხელშიმწერი შხარის შიერ ღაუ-ყონუღღი იქნება ხაჯარიღ გამიფანიღი ხრუღი შინაარხიოი გარღა შუენ-უ შუხიღის შუ-10 ქუეშუხიღია, რიშეღიგ გამიქუეყნეშული იქნება ღღიღან ორი კვირის გახუღის შემღეგ, რის დახადახსურეშდაღაღ ქუეშიო ხუღისშიმწერეიშმა შუეაღგინეი ეხ იქში ღა განუამჯკიღვიოი იგი ჩუენ-ჩუენი შუღღეღმბის ღახშიო. შუღღეღიღია შიხვიუში, ორ ეგშემუღარაღ, 1920 წღის 7 შაიხხ.

გ. ურადფამე. დ. კარახანი.

ხ ი ღ მ ი კ უ ღ ი შ ა .

ხაქართუღლიხა ღა რუხეთის შირის.

ხაქართუღლის ღემიკრაფიულმა რუხპუბლიკამ ურთის შხრივ ღა რუხეთის ხიფიალისფურმა ფუღერადვიულმა ხაბჭოთა რუხპუბლიკამ შერიგეხ შხრივ, ხელ-მღღენაღიღმღენე რა ხაეროი ხურვიღიოი, -ღაემყარეზიათ ორივე ქუეყანახ შირის მჯკიღვი ღა მშვიღღიანი თანაფხიურემა ორივე ამ ქუეყანაში მგხი-ვრეში ხაღხეზის ხაკუთიღღეიღ, -გაღაწყვიუეხ ამიხათვის. ღახღინ ხხიეგია-ღური ხელშუკრუღღმა ღა ამ შიშნიო ღანიშნეი თავიანთ უფუღამიხიღ შირეშაღ: ხაქართუღლის ღემიკრაფიულმა რუხპუბლიკამ -ხაქართუღლის ღამჯუღმნეული

კრების წევრი გრიგოლ ილარიონის-მე ურავამე და რუხეთის სიცილიისფერმა
ფედერაციულმა სამჭოთა რესპუბლიკამ -ხაგარუო ხაქმეთა ხახაღი კიძისრის
მოადგილე დეკ მიხილის-მე კარახანი. აღნიშნული უფლებამოსილი პირები,
გაეცვენ რა ურავანეთის უფლებამოსილებებს, რომელშიც აძლევს აღნიშნულ
პირებს ამ ხელშეკრულებაზე ხელმოწერის უფლებას, -შეთანხმდნენ ქვემოთ
ჩამოთვლილ მუხლებზე:

მუხლი I .

რუხეთის სიცილიისფერი ფედერაციული სამჭოთა რესპუბლიკის მიერ
აღიარებული იმ უფლებიდან გამომდინარე, რომ ყველა ხალხებს გააჩნიათ
თავისუფალი თვითგამორჩევის უფლება იმ სახელმწიფოდან ხრულ გამოყოფ-
ვამდეც კი, რომლის შემადგენლობაშიც იხინი შედიან, -რუხეთი უსიყვარულ
ხრისებს საქართველის სახელმწიფოს დამოუკიდებლობასა და სუვერენობას
და ნებაყოფლობით ამბობს უარს ყოველგვარ ხუვერენულ უფლებებზე, რი-
გორიც კი გააჩნდა რუხეთი ქართული ხალხისა და საქართველის ფერიტ-
რის მიმართ.

მუხლი II.

ამ ხელშეკრულების პირველ მუხლში ჩამოყალიბებული პრინციპებიდან
გამომდინარე რუხეთი იღებს ვადლებულუბას, -უარი თქვას საქართველის
შინაურ საქმეებში ყოველგვარ ჩარევაზე.

მუხლი III.

1. სახელმწიფო ხაზღვარი საქართველისა და რუხეთს შორის გადის შავი
ზღვიდან მდინარე ფხოუზე ახახახ მთამდე, ახახახსა და არაქვის მთებს
შუა გავლით შავი ზღვის, ქუთაისისა და თბილისის ყოფილი გუბერნიების
ჩრდილოეთ ხაზღვრამდე, შაქათაღის იღქამდე და ამ იღქის აღმოსავლეთი
ხაზღვრის გაყოფებით ხომხეთის ხაზღვრამდე.
2. ყველა გადასახველი აღნიშნულ ხაზღვრი ხაზზე 1922 წლის პირველ
იანვრამდე მიჩნეულია ნეიტრალიტეტის. ისინი არ შეიძლება დავაზედ ვან
გამაგრებულ იქნას ამ ხელშეკრულებაზე ხელმოწერილი რომელიმე მხარის
ჯარების მიერ.
3. ამ მუხლის მე-2 ქვემუხლში აღნიშნული ნეიტრალიტეტი დარიალის გა-
დასახველზე გავრცელდება გადასახველის განწერივ ზღვიდან კომის
გადასახველამდე. მაშინინის გადასახველზე -მარამაღიდან ინამდე, ხილი
ყველა ხხვა გადასახველზე -ხაზღვიდან 5: კილიმეტრის დამოკრული ირივე
მხარეს.
4. ამ ხელშეკრულების ხელმოწერი მხარეებს შორის სახელმწიფო ხაზღვრის
შუახ გაფარებას მოახდენს სპეციალური შერეული კომისია, რომელშიც შევა-
წევროთ თანაბარი იღენობა ირივე მხრიდან. ამ კომისიის მუშაობის შედეგ-
ში დამტკიცებულ იქნება სპეციალური ხელშეკრულებით ირივე ხელმოწერილი
მხარის მიერ.

მუხლი IV.

1. რუხეთი ვადლებულუბას იღებს, გარდა ამ ხელშეკრულების მე-3 მუხლის

I ქვეყნული გათვალისწინებული შავი ზღისპირა გემინობის ნაწილ-
ბისა, საქართველის სახელმწიფოში შემავალად ხგნის უსიყვრდ რუხეთის
ყოფილი იმპერიის შემდეგ გუმბრნიეგი და ილქებო: ფოფლისის, ქუთაისისა
და ნათუნის უყველა შამბრბოთა და ილქებოთ, რიბუღიგ ზუაჯევენს ანინმეულ
კუზენრიბს და აგრეუე შაქაალისა და ხუხუის ილქებს.

2. უქმდეოში, საქარეულისა და სხვა სახელმწიფოებრივ ფრმირებებს
შირის, გარდა რუხეთისა, ურთიერთობათა გარკვევის კვალობაზე, რილელთაგ
აქუთ ან შემადლო ექნულ საქარეულისთან ხაზღვარი, განსხვავებული იმი-
ხაგან, რაგ აღწერილია ამ ხელშეკრულების მე-3 მუხლი, რუხეთი განოქვაშბ
მშაფუფნახს, - ხგნის, რიგირგ საქარეულობი შემავალი, კავკასიის ყოფილი
სამეფის ნაგვლის ეხა თუ ის ნაწილი, რომლებიგ გაღავა მის შემადგენლობაში
ამ ფრმირებთან დაღებული ხელშეკრულებით.

მუხლი 7.

1. ხგნის ჩა საძარეულისადა რუხეთის მოხილენებს, - ამირიდან საქარეუ-
ლის ლერიფირიაზე არ იქნახ დაშეუბული არავითარი საშხერო იპერაგეიგი,
სამხელერი ძაღების ყოფნა ან სხვა შიქმელემა, რიშელიგ საქარეულის ლერი-
ფირიანზე შექმნილა ხაშიშ-პირიბებს მისი ლამოუვიღებლობისათვის ან სა-
ქარეულის ლერიფირიის ისეთი იპერაგეიგის შაშად გაღაქვევისათვის, რომ-
ლებიგ მიმარეული იქნებოდა რუხეთის ხიგიალისფერი ფელეარეული საჭიოთა
რუხუშეუიკისა ან მახთან კავშირში შყოფი სახელმწიფოების ზნი: შახში, ლყ-
ფუმნებული სახელმწიფოებრივი რუხუწყობილენების წინააღმდეგ, -
საქარეული თავის თავზე იღებს ვაღღებულებას:

1. - ლუყონებზე განაიარაღის და ხაკონგენფრადგიო შანაკებში ინყენი-
რება უყოს ამ შეთანხმების ხელმირების მომენფისათვის საქარეულის ლე-
რიფირიაზე შყოფი ან მის ხაზღვრებში მოშავაღში შექრილზეუ ახელის ექ-
ნა აღგილი, სამხელერი და სამხელერი-ხაზღვარი ნაწილები, გუშელები. და ჯგუ-
ფში, რიშეუთაგ ექნებათ პრეფენზია რუხეთის ან მისი ნაწილის მოავრობის
რიღზე ან რუხეთის მიკავშირე ქვეყნის მიავრობის რიღზე და აგრეუე წარ-
მიმადგენლები და თანამღებობის პირები, რგანნიშაგიები და ჯგუფები, რიშ-
ლებიგ თავიანთ მიზნად აგხაღებენ რუხეთის ან მისი მიკავშირე სახელმწი-
ფის მოავრობის დაშხობას.

2. - ლუყონებელი განაიარაღის და ინყენირება უყოს საქარეულის ნავ-
საღღერებში შყოფი ყველა გემს, რიშელიგ შელთან ამ მუხლის პირველ ქვემუხლ-
ში ხსენებული საშხერო-ხაზღვარი ძაღების, რგანნიშაგიებისა და ჯგუფების
შეშადგენლობაში ან ამა თუ იმ მიღეში იმყოფებთან ამ რგანნიშაგიებისა
და ჯგუფების განქარგულებაში და იმყოფებთან საქარეულის ნავსაღღერებში.
ამ გემების ეკიპაჟის მიმართ მოლიანად გამოიყენება ამ მუხლის პირველი
ქვემუხლი გათვალისწინებული პირიბები.

3. - გაღახეგს რუხეთს ყოველგვარი ანაზღაურების გარეშე ამ მუხლის პირველ
ქვემუხლში ხსენებული რგანნიშაგიებისა და ჯგუფების მღლიშელობაში,
გამოყენებას ან განქარგულებაში შყოფი სამხელერი და სამხელერი-ხაზღვარი
ქინება, ფახეულობა და ფულადი ხახხრები.

ხსენებული სამხელერი და სამხელერი-ხაზღვარი ქინების ქვეშ იგულისხმება:

გეგმები და სხვა მფარველი სამუდამოები და ყველა საარჩევნო, ხანგრძლივ-
ული (სახურსაო და ნივთიერის ჩათვლით), სოციალური, ხანგრძლივი და სავაჭრო
პროგრამები.

4.- გადასახდელი რუხის, განიარაღების შედეგად, ამ მუხლის პირველ ქვემუხლი
ხსენებული ნაწილები, ორგანიზაციები, ოჯახები და გეგმების ექსპერტები. რუ-
ხული იღებს ვალდებულებას, - შეუნარჩუნოს ხილვადი ამ მუხლის ძალით მიხ-
თვის გადასახდელი ყველა პირს.

5.- გადასახდელი ღირსებები სავარაუდო იმ ფერიფორიდან, რომელიც
ამ ხელშეკრულების მე-4 მუხლითაა განსაზღვრული, ყველა სახის ჯარები-
სა და სამხედრო რაზმების განაყვანად, რომლებიც არ შედიან საქართვე-
ლის სამთავრობო ჯარის შემადგენლობაში.

6.- გადასახდელი ღირსებები, რათა მომავალში არ იქნას დაშვებული სა-
ქართველოს ფერიფორიაზე ჯარები და სამხედრო რაზმები, რომლებიც ამ
მუხლის წინა ქვემუხლითა ჩამოთვლილი.

7.- აუქციონის საქართველოს ჯარის შემადგენლობაში მას ან იმ საპრობო,
პრობირის ნდამყოფი მუხლი პირებს, რომლებიც მოკუთვნიან ამ მუხ-
ლის პირველ და მე-5 ქვემუხლებში ჩამოთვლილ ორგანიზაციებს, ოჯახებს
და სამხედრო ნაწილებს, რამდენადაც ეს პირები თავიანთი ერიფიციით არ
ქონდათ შეკრული საქართველებს.

8.- არ დაეშვას მომავალში ამ ხელშეკრულების მე-4 მუხლით დადგენილ
საზღვრებში ვიზირება და ყოფნა ნეკონსიფიკირებული ორგანიზაციისა და ოჯ-
ახის, რომლებიც პრეზენტიან ახსალებენ მოავრობის როლზე რუხით ან
მისი ნაწილის მიმართ ან რუხითი მოკავშირე სახელმწიფოების მიმართ
იხევე როგორც არ დაეშვას წარმომადგენლობები და თანამდებობის პირე-
ბი, ორგანიზაციები და ოჯახები, რომლებიც მიზნად აქვთ დასახული რუხე-
ობის ან მისი მოკავშირე სახელმწიფოების მოავრობათა და მისი. საქართველო
ახევე იღებს ვალდებულებას, - არ დაეშვას ხსენებული ორგანიზაციების,
ოჯახების, წარმომადგენლობებისა და თანამდებობის პირების მიერ საქარ-
თველის ფერიფორიაზე გაფარება ყოველივე იმისა, რაც შეიძლება გამოყუ-
ნებლი იქნას რუხებზე ან მის მოკავშირე სახელმწიფოებზე თავდასხმისა-
თვის, ახევე წინააღმდეგობა გაუწიოს ახელი ორგანიზაციების გეგმებისა
და სხვა მფარველი სამუდამოების ყოფნას მის ნაწინააღმდეგობასა და ფერიფო-
რიულ წყლებში, გარდა საერთაშორისო სამართლით გაუვალისწინებელი გე-
გების უბედური შემთხვევებისა და სხვა მსვავები შემთხვევების.

9.- იმ შემთხვევაში, თუ ამ მუხლის წინა, მე-5 ქვემუხლი ჩამოთვლილი
ორგანიზაციების, ოჯახების, წარმომადგენლობებისა და თანამდებობის პირე-
ბის მიერ ადგილი ექნა ამ მუხლის აღნიშნულ მე-8 ქვემუხლი ჩამოთვლილ
ავრძალვათა დარღვევის მდებარეობებს, საქართველოს მოავრობის მიერ ამ მუხ-
ლის მე-8 ქვემუხლით თავის თავზე აღებული ვალდებულების შეხამებისა,
დაკავებული პირებისა და ქონების მფლობელების მიმართ გაფარებული იქ-
ნება ღირსებები, რომლებიც გათვალისწინებულია ამ მუხლის მე-3 და
მე-4 ქვემუხლებში.

10.- ამ მუხლის მე-5 ქვემუხლით გათვალისწინებული ღირსებების შეს-
რულება დაწყებულ უნდა იქნას დაუყოვნებლივ, ამ ხელშეკრულებაზე ხელმო-

წერილობაზე. საქართველო ვადღებულვამ იღებს დაახლოვებს იგი უმოკლეს ვადაში, თუნდაც ამისათვის დახატვას ხამხედრო ძალის გამოყენება.

მუხლი VI.

რუსეთი იღებს ვადღებულვამ, - არ მიხეც მის ჭერიჭირიაზე ყოფნისა და საქმიანობის უფლება ჯგუფებსა და ორგანიზაციებს, რომლებიც პრეჭენ- ზიან აცხადებენ საქართველოს ან მისი ნაწილის გამგებლობაზე, აგრეთვე ჯგუფებსა და ორგანიზაციებს, რომელთა მიზანს შეადგენს საქართველოს მთავრობის დაშლია. რუსეთი ვადღებულვამ იღებს, გამოიყენოს მთელი თა- ვისი ვავენა მის მოკავშირე სახელმწიფოებზე, რათა მათ არ დაუშვან თავი- ანთ ჭერიჭირიებზე ამ მუხლში ხხენებული ჯგუფები და ორგანიზაციები.

მუხლი VII.

შესაძლი ვაუგებრიბათა თავიდან ახაცილებლად ორივე ხელმძწერი მხარე შეთანხმდა, რომ ამ ხელშეკრულების მე-5 მუხლის მე-5 და მე-6 ქვემუხლების შესრულებისას საქართველოს ჭერიჭირიის იმ ნაწილებზე, რომლებსაც ვაანით მის შემადგენლობაში შეხვლის უფლება ამ ხელ- შეკრულების მე-4 მუხლის მე-2 ქვემუხლის ვაფუძველზე, მახ შემდეგ, რაც საქართველო დაადგენს ხაზვრებს მომიჯნავე ქვეყნებთან, ვარდა რუსე- თისა, ახუი შემთხვევაში აუცილებელი გამაფროხილებელი ღონისძიებები საქართველოს მხრიდან დახრულებულ უნდა იქნას უმოკლეს ვადაში მახ შემდეგ, რაც საქართველო თავის თავზე აიღებს ამა თუ იმ ჭერიჭირიის მომართ უმადლესი სახელმწიფოებრივი ხელისუფლების ფრმაღურ ვანხირ- იელებას.

მუხლი VIII.

ამ ხელშეკრულების მე-5 და მე-6 მუხლების ზუსტ შესრულებაზე თავ- დის ღვენებისა და აღნიშნული მე-5 მუხლით ვათავალისწინებული პირებისა და ქონების მიღება- ჩაზარებისათვის წესდება შერეული კომისია ორივე მხარის წარმომადგენლებისაგან თვითული მხარის წარმომადგენელთა თან- ბარი იღესიბით.

კომისიის შემადიბის ვანაწენს ხაზვრავს თვით კომისია.

ამ ხელშეკრულების მე-5 მუხლის მე-3 და მე-4 ქვემუხლებში ხხენე- ბული პირებისა და ქონების მიღება- ჩაზარება დახრულებულ უნდა იქნას ამ ხელშეკრულებაზე ხელმწერიდან ორი თვის ვანმავლობაში.

მუხლი IX.

1. - ქართული წარმომიბის პირებს, რომლებიც ცხირებენ რუსეთის ჭერიჭირიაზე და მიაღწიეს 18 წლის ახაკვ, ენიჭებათ უფლება, - მიიღონ საქართველოს მოქალაქეობა. ახევე პირებს, რომლებიც არიან არა ქართული წარმომიბის, ცხირებენ საქართველოს ჭერიჭირიაზე და მიაღწიეს აღნიშ- ნულ ახაკვ, ენიჭებათ უფლება, - მიიღონ რუსეთის მოქალაქეობა.

2.- ამ მუხლის შეხრულები დაწვრილებითი განაწესი განმეყოფებულია
 არ ხელმძღვანე მხარეს შორის დაღებული სპეციალური შეთანხმებით.

3.- ამ ხელშეკრულების ხელმძღვანერი ირივე სახელმწიფოს ის მიქალა-
 ქეები, რომლებშიც მოისურვებენ ამ მუხლით მინიჭებული უფლებით ხარკებ-
 ღობას, ვადღებული იქნებიან შეახრულნი მათ მიმართ წაყენებული ფრმა-
 ღებები ამ მუხლის მე-2 ქვემუხლით გათვალისწინებული შეთანხმების და-
 ღებიდან ერთი წლის განმავლობაში.

მუხლი X.

საქართველი ვადღებულებას იღებს გაათავისუფლის სახამაროლი ან აღმი-
 ნისფრადიული სახეღობისა და ღეენისაგან ყველა ის პირი, რომლებშიც დახ-
 ჯლი იქნენ საქართველოს ფერიფორიაზე ქმეღებისათვის, რომელიც მიმართული
 იყი რუხეთის სოღიღლისფერი ფეღერადიული საბჭოთა რუხუბლიკის ან კო-
 მუნისფერი პარფიის სახარგებლიღ.

შენიშვნა: საქართველი ვადღებულებას იღებს დაუყოვნებლივ გაათავისუფ-
 ღის პირები, რომლებშიც საპაფიგროში იმყოფებიან აღნიშნული სახის ქმეღე-
 ბისათვის. მუხლი XI.

ამ ხელშეკრულებაზე ხელმძღვანერი თოიოული მხარე ვადღებულებას იღებს
 ხენის და პაფივი ხეეს მეორე მხარის აღამხა და ღერბს, როგორც მეგობ-
 რული სახელმწიფოს ემბლემაებს. აღამხისა და ღერბის ხურათში, იხევე რი-
 გორღ მათში შეფანიღი ფელიღებში, თუ ახეთს ექნა აღღიღი, უროიღის ეფ-
 ნიბება ღიპღიღამფიერი გებში.

მუხლი XII.

ეკონომიური უროიღითობა საქართველისა და რუხეთს შორის განისაზღვრება
 ღრიგბით, მათ შორის სავაქრი შეთანხმების დაღებამღე, რისთვისაც შესაძლი
 უმიკლეს ვადამი გაფარებულ უნდა იქნას შემღევი ღინისმიებები:

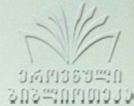
- 1.- ამ ხელშეკრულებაზე ხელმძღვანერი ირივე მხარე უროიღით შორის სავაქრი
 უროიღითობას საფუძვლად უღებს რაც შეიძლება მეფი ხელსაყრელიობის პრინ-
 ციპს.
- 2.- საქონელი, რომლის გამგზავნის ან მიმღებს წარმოადგენს ამ ხელშეკრუ-
 ღების ხელმძღვანერი ერთ-ერთი მხარე, მეორე მხარის მიერ არ იმეგრება რაი-
 მუ საფრანზიფი ბაყით ან ვადასახადიღით.

მუხლი XIII.

ამ ხელშეკრულების წინა, მე-12 მუხლის პირველი და მეორე ქვემუხლებით
 გათვალისწინებული პირობები უნდა დაღღის საფუძვლად სავაქრი შეთანხმე-
 ბას იმავე მე-12 მუხლის საფუძველზე, რომელიც დაღებულ უნდა იქნას
 ირივე ხელმძღვანე მხარეს შორის.

მუხლი XIV.

ღიპღიღამფიერი და საკონსული უროიღითობა საქართველისა და რუხეთს
 შორის დაწყარებულ იქნება შესაძლი უმიკლეს ვადამი. მიმავადში, ირივე

ხელმძღვანელებს მხარის შიშის კონსულაციის მუხაბეზ სპეციალური შეთანხმების დადებამდე, რისთვისაც გადარეზულ უნდა იქნას ღონისძიებები, მათი უფლება და მოვალეობა განისაზღვრება ამის თაობაზე თვითუფლები ხელმძღვანელებს ხაზულ-მედიკალინური არსებული კანონმდებლობით.

მუხლი XV.

გადაწყვეტა ხაზოვალეზრის-ხაზაროვებრივი და კერძო-ხაზაროვებრივი ხაზითის ხაკოთებისა, რომელები შეიძლება წამოიჭრას ირ ხელმძღვანელებს ხაზულმედიკალინური მოქალაქეებს შიშის ისევე როგორც ზოგორი დაჯეული ხაკოთების მოვარება ირევე ხაზულმედიკალინური შიშის მოხდება სპეციალური შერეული რუხე-ხაქაროველის კომისიების მიერ, რომელები დაფუძნებულ იქნება ამ ხელმძღვანელების ხელმძღვანელებს შესაძლო უმოკლეს ვადაში. ამ კომისიების შემადგენლობა, უფლება და მოვალეობა დადგენილ იქნება სპეციალური განაწესით, რომელები თვითეული კომისიისათვის დაშვებულ იქნება შეთანხმებით ამ ხელმძღვანელების ხელმძღვანელებს ირ მხარის მიერ.

ამ კომისიების გამგებლობას, ხევათაშინის, დაექვემდებარება:

1. - ხაკოვარი შეთანხმებისა და ხევა ეკონომიკური ხაზითის შეთანხმებთა შედგენა.
2. - აქტივის ყოფილი გენერალური დაწესებულებებიდან გამყოფის, ხხხა-მაროლი ხაქმის წარმოებისა და აღმინისხარეული ეკონომიკებისა და ხაკოვალევი მდგომარეობის მუხაბეზ აქტივის ხაკოთების გადაწყვეტა.
3. - მათემ-მაქის ნავთობხაღენის იმ ნაწილის მფლობელობისა და მით ხარ-გებლობის განხაზღვრა, რომელები ამ ხელმძღვანელების მე-4 მუხლის ძალით იყოფილენ იქნება ხაქაროველის შერეობისაზე. ეს ხაკოთი შემდეგ განმედიკალინური იქნება ირევე ხელმძღვანელებს მხარეს შიშის დადებული სპეციალური შეთანხმებით.

მუხლი XVI.

ეს ხელმძღვანელებს ძადაში შეღის თვით ამ ხელმძღვანელების დაღების ჟაქტით მისი ხელმძღვანელების მომენციდან და იგი არ ექვემდებარება სპეციალური რაფიციაციის.

რის დახადახეურებულ, ირევე მხარის წარმომადგენლებსა შირადად მონარეს ხელი ამ ხელმძღვანელებს და დაუხვეს მას თავიანიტი გეგლები. შედგენილია მისკოვში ირ ეგებმპლიარად 1920 წლის 7 მაისს.

გ.ურაფაძე.

ღ.კარახანი.

ხელშეკრულებისადმი.

მუხლი I.

საქართველო ვალდებულია იღებდეს, - ხგნის საქართველოს ჭერიჭირიაზე მყოფი კომუნისტური ორგანიზაციებისათვის სხვადასხვა არსებობისა და საქმიანობის უფლება, - კერძოდ, კრებულის თავისუფალი მიწყობისა და თავისუფალი გამომგეშობების (მათ შორის, ბეჭდვითი ორგანოების) უფლება.

ყოველ შემთხვევაში, არ შეიძლება გაგარეშულ იქნას რამე რეპრესიული ორგანიზაციების, როგორც სახანაოლო, ასევე აღმინისჭრადიული ხანიათის, კერძო პირების მიმართაც, რომელიც საქმიანობა გამომგინარეობს კომუნისტური პრიგრამის პრიპაგანდა-აგინფიცირისაგან ან კომუნისტური პრიგრამაზე აღმყარებული პირებისა და ორგანიზაციების საქმიანობის მიმართ.

მუხლი II.

ეს საილუმინაციო დანართი შეადგენს რუსეთსა და საქართველოს შორის აღწის რიცხვით ხელმოწერილი ხელშეკრულების განუყოფელ ნაწილს. ეს დანართი ხელშეკრულებასთან ერთად ძალაში შედის მისი ხელმოწერის ფაქტით შემდგომი რაფიფიკაციის გარეშე.

შეღენილია მისკოში ორ ეგშემდარად 1920 წლის 7 მაისს.

გ.ურაგაძე.

ღ.კარახანი.

რუსეთ-საქართველოს 1920 წლის 7 მაისის ხელშეკრულებაზე თანდართული დამაჭრბოთი შეთანხმება.

ქვეშით ხელმოწერნი - რუსეთის ხოგიალისჭური ფელრადიული ხაშქოთა რესპუბლიკის წარმომადგენელმა - ხავარეი ხაქმეო ხახალხი კომისრის მოადგილემ დეე მისეილის-მე კარახანმა და საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის წარმომადგენელმა - საქართველოს დამფუძნებელი კრების წევრმა გრიგოლ ილარიონის-მე ურადგაძემ, მივიღეთ რა შეღველიძაში, რომ რუსეთის მოავრობამ მიილი აშერბაიჯანის ხაშქოთა რესპუბლიკის თანხმობა ქვეშით ჩამოთვლილი მუხლების შინაარსზე, - შეღთანხმდლი შემღვაზე:

მუხლი I.

ხადავი აღგილების ხაკიხი საქართველოსა და აშერბაიჯანს შორის ხაშღვარზე და შაქათაღის ოღქში ჭადხანყვეფად გაღაღეშა შერეულ კომისიას, რომელშიც თანაბარი იღენიში შევლენ საქართველოსა და აშერბაიჯანის წარმომადგენლები და რომლის თავმჯღობარე იქნება რუსეთის ხოგიალისჭური ფელრადიული ხაშქოთა რესპუბლიკის წარმომადგენელი.

ამ კომისიის ყველა გადარწმუნებულმა აზერბაიჯანისა და ხაქაროველის მთავრობების მიერ მიწვეული იქნება თავიანთთვის სავალდებულოდ.

მუხლი II.

ხაქაროველი და აზერბაიჯანი ამ შეთანხმების პირველ მუხლში აღძრულ ხაკობზე შეთანხმების მიღებამდე აღარ შეიყვანენ ზაქათაღის იქში ჯარის ახალი ნაწილები იმათ გარდა, რომლებშიც უკვე იმყოფებოდნენ იქ ამ დამაჯვბოთი შეთანხმების ხელმოწერის მიმდგნისათვის.

მუხლი III.

ეს დამაჯვბოთი შეთანხმება განისიღება, როგორც რუხეისა და ხაქაროველის შორის მისკოვში, 1920 წლის 7 მაისს ხელმოწერილი ხელშეკრულების განუყოფელი ნაწილი და აღნიშნულ ხელშეკრულებასთან ერთად ჰალაში შეღის მიხი ხელმოწერის ფაქტით და არ ხაქირიღის შემდგომ რაფიფრაციას. რის დახაღსფრულებად, ირივე მხარის წარმომადგენლებმა პირადად მოაწერეს ხელი ამ შეთანხმებას და დაუხვეს მას თავიანთი ბეჭდები. შედგენილია მისკოვში, ირ ევბემდარაღ, 1920 წლის 12 მაისს.

გ. ურადგამე.

ი. კარახანი.

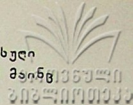
ს ა ქ ა რ ა ვ ე ლ ი დ ა ე ვ რ ა ბ ა

ახალგაზრდა სახელმწიფოს სტაბილიზაციის განუთარქმისათვის დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა, რაც შეიძლება ზალე მისი დამოუკიდებლობის დამღმბაღერ ცნობას სხვა სახელმწიფოების მიერ, უმთავრესად დასავლეთის მიერ. ამ მიზნით მთავრობამ, რომლის პრეზიდენტი იყო ნიკე ვირდანი, სოციალ-დემოკრატის დიდი დიდური, ვაფხუენის საზღვარგარედ დღევანდით, კარლი ჩხვიდის და ირაქლი წერხელის შეაურობა. ეს ირაქირიღება ჩავიდნენ პარისში 1919 წლის აგბებრლის ბოლოს რაღე ირაქევ დიდი რილი იამამაღა რუსეთში, ვანსაკუტრებო ი. წერხელმა, რიგორც დროებით მთავრობის წევრმა, რომელსაც შემდგომე ჰქონდა მოკავშირე სახელმწიფოების დამღმბაღეზთან და მოღოციურ მოღეაწეებთან შეხედრებისა, ასინი დიდი სმაბოგებო იუნენ მიღებულა.

დასავლეთის მოღოციური წრეები ნაქღებად იუნომდენენ საქარაველის, და ჩვენმა დღეაღებმა ვამოახინენ დიდი ენერგია, რომ ვაქუნოთ ეს პაღრა ქვეყანა, თავისი ბეღე ცოვლიზაციით, თავისი ისტორიით, თავისი გმარული ბძოლით დამოუკიდებლობის დასაცავად, თავისი ბუნებრივი სიმდიღრებოთ, ბუნების სღეამოთ, რამა დიარწმუნებოთ, რომ საქარაველის აქეს უოვეღვარა სავიღება იარსების რიგორც დამოუკიდებელმა სახელმწიფოთ.

აქ მინდა მოვიტონო ერთი ფაქტი, რომელიც მე აგით წერხელმა ჰამბო. რიღესაც ის ღონღონე იყო, მან იწახელა ღორე კარზონი, იწღლისა მამღღელი სავარეო საქმეოა მინისტრა, იტხნა მის საქ. მღოგობებო და ვანუეითარა სბეუებო, რომ ამ ახორ პატარა სახელმწიფოს შეუძლია დამოუკიდებელი არსებობა. კარზონმა დიდი ურადღებოთ მოსმინა წერხელის სიტყვები და უმასუღა. მე დარწმუნებულა ვარ, რომ ქარაველ ხაღს შეუძლია შექმნას დამოუკიდებელი სახელმწიფო. მე ვამბებოთ, არა მარტო ქარაველ ხაღს, რომელაც სავუტოების ვანბაღღობაში შეაწარღნა თავისი დამოუკიდებლობა და ვანეითარა თავისი ცოვლიზაცია, არამედ უღე ვანუეითარებელ ხალხსაც შეუძლია შექმნას დამოუკიდებელი სახელმწიფო. აქვენი პრობლემა ეს არ არის, ხსაც შეუძლია შექმნას დამოუკიდებელი სახელმწიფო. აქვენი პრობლემა ეს არ არის, აქვენი პრობლემა არის შეუღეაო შეუღეაოთ აქვენ ურწუნველყოთ აქვენი დამოუკიდებლობა იმ უწვეღებელ სახელმწიფოს აანზობის ვარწმე, რომელიც აქვენი მურობელია და, რომელსაც უკვე რუსეთი." იმ, სწორედ აქ არის ქარაველი პრობლემის სიმღეღე, ქარაველი ხაღსის რამაღ

მემა ხუნდამე

СОВЕТЪ
НАРОДНЫХ КОМИССАРОВЪ.

Москва, Кремль.
Мая 1920.

ПОЛОЖЕНИЕ.

Ввиду последовавшего между Правительством Российской Социалистической Федеративной Советской Республики и Правительством Демократической Республики Грузии соглашения о заключении между Россией и Грузией договора о дружбе, Правительство Российской Социалистической Федеративной Советской Республики уполномочило для ведения переговоров о заключении означенного договора Заместителя Народного Комиссара по Иностранным Дела́м Льва Яковлевича КАРАМАНА, уполномачивая его подписать с теми, кто будет на сие уполномочен Правительством Демократической Республики Грузии, имевшими быть первоотанным путем этих переговоров договор, каковому договору будет обязателен

для России в силу самого его подписания без особых ратификаций.

В удостоверение чего, Председатель Совета Народных Комиссаров Российской Социалистической Федеративной Советской Республики подписал настоящее Положение и приказывает утвердить его надлежащим путем.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ

*Советна
Комиссаров*

*Советна
Комиссаров*

ПРОТОКОЛ

Нижеподписавшиеся Член Учредительного Собрания Демократической Республики Грузия Григорий Илларионович УРАТАДЗЕ и Заместитель Народного Комиссара по Иностранным Дедам Российской Социалистической Федеративной Советской Республики Лев Михайлович КАРАХАН, подписавшего числа на основании пред'явленных ими взаимно полномочий своего Правительства Договор между Грузией и Россией, выработанный ими на происходивших между ними с 28-Апреля по 6-Мая сего года, на совещаниях имевшихся у них от подлежащих Правительства полномочий, переговоров, приняли каждый по одному подлинному акту означенного Договора для передачи такового своему Правительству.

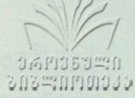
При этом, обе договаривавшиеся Стороны условились, что подписанный сего числа договор будет обоими договаривавшимися Сторонами немедленно обнародован во всем его содержании за исключением пункта статьи У, который будет опубликован по истечении двухнедельного срока по числу срока.

В удостоверение чего, нижеподписавшиеся составили настоящий протокол и скрепили его своими печатями.

Удостоверено в Москве, в двух экземплярах, на 7 тысяч девятьсот десятицатого года.

Григорий Уратадзе

Л. Карахан

Д О Г О В О Р

между

Г Р У З И Я И И Р О С С И Я

Демократическая Республика Грузия с одной стороны и
 Российская Социалистическая Федеративная Советская Республика с
 другой, руководимые общим желанием установить между обоими стра-
 нами прочное и мирное сожительство на благо населяющих обе страны
 народов, решили заключить для сего особый договор и назначили для
 сего своими уполномоченными: Правительство Демократической
 Республики Грузия Члена Учредительного Собрания Грузии ГРИГОРИЯ
 ИЛИАРИОНОВИЧА УРАТАДЗЕ и Правительство Российской Социалистической
 Федеративной Советской Республики Заместителя Народного Комиссара
 по Иностранным ДелаМ ЛЬВА МИХАЙЛОВИЧА КАРАХАНА. Означенные уполномо-
 ченные, по взаимном осведомлении о своих полномочиях, признанных
 каждой перечисленной выше лицам право на подписание настоящего
 договора, согласились о нижеописанных статьях:

Статья I

Каждая из провозглашенного Российской Социалистической Федератив-
 ной Советской Республикой права всех народов на свободное *и самостоя-*
тельное отделиться от насущности и состав которых они не
 определение *вместе с* волеизъявлениями народов Грузии, в состав
 которого они входят, Россия безоговорочно признает независимость
 и самостоятельность Грузинского Государства и отказывается добро-
 вольно от всяких претензий на территории, принадлежащие России в отно-
 шении Грузинскому народу и *земли*

Статья II

Каждая из провозглашенных в предыдущей статье на террито-

Демократическая Республика Грузии с одной стороны и Российской Социалистической Федеративной Советской Республикой с другой руководимые общим желанием установить между обоими странами прочное и мирное сожителство на благо населяющих обе страны народов, решили заключить для сего особый договор и назначили для сего своими уполномоченными: Правительство демократической Республики Грузии - Члена Учредительного Собрания Грузии ГРИГОРИЯ ИИГАРИОНОВИЧА УРАТАДЗЕ и Правительство Российской Социалистической Федеративной Советской Республики - Заместителя Народного Комиссара по Иностранным делам ЛЬВА МИХАЙЛОВИЧА КАРАХАНА. Снащенные уполномоченные, по взаимном осведомлении о своих полномочиях, признавши действительным перечисленным выше лицам право на подписание настоящего договора, согласились о нижеследующих статьях:

Ст а т ь я I

Исходя из провозглашенного Российской Социалистической Федеративной Советской Республикой права всех народов на свободное самоопределение *полностью отделив от соучастия в состав которого они входят* и в состав которого они входят, Россия обязуется добровольно признать независимость и самостоятельность Грузинского Государства и отказывается добровольно от всех своих претензий на территории, принадлежащие Грузии, в отношении Грузии и Грузии.

Ст а т ь я II

Исходя из провозглашенных в предыдущей статье I настоящего договора принципов, Россия обязуется отказаться от всякого рода вмешательства во внутренние дела Грузии.

Ст а т ь я III

Государственная граница между Грузией и Россией проходит от Черного моря по реке Псоу до горы Ахалцех и далее по Ахалцехскому

Гагальета и по северной границе бывших губерний Черноморской, Кутаисской и Тифлисской до Закатальского округа и по восточной границе этого округа до границы с Арменией.

2. - Все перевалы на означенной пограничной линии до первого января тысяча девятьсот двадцать второго года признаются нейтральными. Они не могут быть занимаемы войсками ни одной из договаривающихся сторон и не могут быть ни одной из них укрепляемы.

3. - На Дарьяльском перевале, указанная в пункте 2 настоящей статьи нейтрализация будет распространена на протяжении перевала от Бадты до Коби, на Маисонском перевале от Зарамага до Опи, а на всех прочих перевалах на пятиверстное в обе стороны от пункта прохождения границы расстояние.

4. - Точное проведение государственной границы между обоими договаривающимися сторонами будет произведено особой смешанной пограничной комиссией с одинаковым числом членов от обеих сторон. Результаты работы этой комиссии будут закреплены в особом договоре между обоими договаривающимися сторонами.

Статья IV

1. - Россия обязуется признать безусловно входящими в состав Грузинского Государства, кроме отходящих к Грузии в силу пункта 1 статьи III настоящего договора частей Черноморской губернии, и следующие губернии и области бывшей Российской Империи: Тифлисскую, Кутаисскую и Батумскую со всеми уездами и округами, составляющими означенные губернии и области, а также округа Закатальский и Сухумский.

2. - Впоследствии, по мере выяснения взаимоотношения между Грузией и другими, кроме России государственными образованиями, существующими или имеющими создаться и общими с Грузией по другим границам, чем та, которая указана в предшествующей статье III настоящего договора, Россия обязуется посылать признать входящими в состав Грузии те или иные части или округа Кавказского Государства.

в тысячу девятьсот двадцать второго года признаются нейтральными. Они не могут быть занимаемы войсками ни одной из обеих договаривающихся сторон и не могут быть ни одной из них укрепляемы.

3. — На дарьяльском перевале указанная в пункте 2 настоящей статьи нейтрализация будет распространена на протяжении перевала от Батуми до Коби, на Мамисонском перевале от Зарагата до Ози, а на всех прочих перевалах на пятиверстное в обе стороны от пункта прохождения границы расстояние.

4. — Точное проведение государственной границы между обоими договаривающимися сторонами будет произведено особой смешанной пограничной комиссией с одинаковым числом членов от обеих сторон. Результаты работы этой комиссии будут закреплены в особом договоре между обоими договаривающимися сторонами.

Статья IV.

1. — Россия обязуется признать безусловно входящими в состав Грузинского Государства, кроме отходящих к Грузии в силу пункта 1 статьи III настоящего договора частей Черноморской губернии, нижеследующие губернии и области бывшей Российской Империи: Тифлисскую, Кутаисскую и Батумскую со всеми уездами и округами, составляющими означенные губернии и области, а также округа Закавказский и Сухумский.

2. — Впоследствии, по мере выяснения взаимоотношения между Грузией и другими кроме России государственными образованиями, существующими или имеющими создаться в сопредельных с Грузией по другим границам, чем та, которая описана в предшествующей статье III настоящего договора, Россия выражает готовность признать входящими в состав Грузии те или иные части бывшего Кавказского Наместничества, которые отойдут к ней на основании заключенных с этими образованиями договоров.

Привизывая справедливому домогательству России о недопущении войны на территории Грузии никаких военных операций, пребывания военных сил и прочих действий, могущих создать на территории Грузии условия, угрожающие ее независимости или могущих превратить территорию Грузии в базу для операций, направленных против Российской Социалистической Федеративной Советской Республики или союзных с ней государств, и установленного в ней государственного правопорядка, Грузия обязуется:

1. - Немедленно разоружить и интернировать в концентрационных лагерях находящиеся на территории Грузии к моменту подписания настоящего договора, буде таковые окажутся, или имеющие впредь перейти в ее пределы военные и военноморские части, команды и группы, претендующие на роль правительства России или части ее или на роль правительства союзных с Россией государств, а равно представительства и должностные лица, организации и группы, имеющие своей целью низвержение Правительства России или союзных с ней государств.

2. - Немедленно разоружить и интернировать все находящиеся в портах Грузии суда, входящие в состав военноморских сил, организации и группы, упомянутых в пункте 1 настоящей статьи, а равно на том же основании состоявших в распоряжении этих организаций и групп и находящиеся в портах Грузии. К экипажу этих судов полностью применяется постановление 11 августа 1914 года статьи:

3. - Передать России ^{безвозмездно} безвозмездно и не требуя за то никакого вознаграждения все без исключения военное и военноморское имущество, ценности и денежные суммы, находящиеся во владении, пользовании или распоряжении организаций и групп, упомянутых в пункте 1 настоящей статьи и согласно пункту 1, 1 той-же статьи выше поступающие в распоряжения Грузии.

Под военным и военноморским имуществом в смысле настоящего пункта подразумевается: суда и прочие плавучие средства и все вообще

теоретическая, *урожайность* ее независимости или могущих превратиться в базу для операций, направленных против Российской Социалистической Федеративной Советской Республики или союзных с ней государств, и установленного в ней государственного правопорядка Грузия обязуется:

1. - Немедленно разоружить и интернировать в концентрационных лагерях находящиеся на территории Грузии к моменту подписания настоящего договора, буде таковые окажутся, или имеющие впредь перейти в ее пределы военные и военноморские части, команды и группы, претендующие на роль правительства России или части ее, или на роль правительства союзных с Россией государств, а равно представительства и должностные лица, организации и группы, имеющие своей целью низвержение Правительства России или союзных с ней государств.

2. - Немедленно разоружить и интернировать все находящиеся в портах Грузии суда, входящие в состав военно-морских сил, организации и группы, упомянутых в пункте 1 настоящей статьи, а равно на том же или ином основании состоявших в распоряжении этих организаций и групп и находящихся в портах Грузии. К экипажам судов по возможности принимается *безвозмездно* пункт 1 настоящей статьи.

3. - Передать России *безвозмездно* и не требуя за то никакого вознаграждения, все без исключения военное и военноморское имущество, ценности и денежные суммы, находящиеся во владении, пользовании или распоряжении организаций и групп, упомянутых в пункте 1 настоящей статьи и согласно пункту 1 и 3 той-же статьи ныне поступавшие в распоряжение Грузии.

Под военным и военноморским имуществом в смысле настоящего пункта подразумевается: суда и прочие пловучие средства и все вообще предметы артиллерийского, интендантского/не исключая личного и вещевого довольствия/, инженерного и авиационного снабжения.

4. - Передать России после их разоружения, части, организации и

5. - Принять меры к удалению с территории Грузии в тех случаях, кои определены статьей IV-й настоящего договора, всякого рода войск и военных отрядов, не входящих в состав правительственных войск Грузии.

6. - Принять меры к недопущению впредь пребывания на территории Грузии войск и военных отрядов, перечисленных в предшествующем пункте 5 настоящей статьи.

7. - Воспретить лицам, принадлежащим к частям, организациям и группам, перечисленным в пунктах 1 и 5 настоящей статьи, поскольку эти лица не являются по своей национальности грузинами вступать под каким-либо видом, в том числе и в качестве добровольцев в правительственные войска Грузии.

8. - Не допускать впредь образования пребывания на ее территории в тех пределах, кои установлены статьей IV настоящего договора всякого рода организаций и групп, претендующих на роль правительства России или части ее, или на роль правительства союзного России государства, а равно представителей должностных лиц, организаций и групп, имеющих своей целью низвержение правительства России или союзных с нею государств; Грузия равным образом обязуется не допускать перевозку указанными организациями, группами, представительствами и должностными лицами через территорию Грузии всего того что может быть использовано для нападения на Россию, или на союзные с ней государства, а также воспретить пребывание в своих портах и водах судов и прочих пловучих средств подобных организаций, за исключением установленных международным правом в отношении судов, терпящих бедствие и пр. случаев.

9. - В случае если бы со стороны организаций, групп, представителей и должностных лиц, перечисленных в предшествующем пункте 8 настоящей статьи были сделаны попытки нарушения вышеозначенного в означенном пункте 8 воспрещения, о лицах и имуществе

группы и экипажи судов, упомянутые в пункте I настоящей статьи России, обязуются сохранить жизнь всем передаваемым ей в силу настоящей статьи лицам.

5. - Принять меры к удалению с территории Грузии в тех пределах ее, кои определены статьей IV настоящего договора, всякого рода войск и военных отрядов, не входящих в состав правительственных войск Грузии.

6. - Принять меры к недопущению впредь пребывания на территории Грузии войск и военных отрядов, перечисленных в предшествующем пункте 5 настоящей статьи.

7. - Воспретить лицам, принадлежащим к частям, организациям и группам, перечисленным в пунктах I и 5 настоящей статьи, поскольку эти лица не являются по своей национальности грузинами вступать под каким-либо видом, в том числе и в качестве добровольцев, в правительственные войска Грузии.

8. - Не допускать впредь образования пребывания на ее территории в тех пределах, кои установлены статьей IV настоящего договора всякого рода организаций и групп, претендующих на роль правительства России или части ее, или на роль правительства союзного с Российской государства, а равно представительств и должностных лиц, организаций и групп, имеющих своей

цель возвращение правительства России или союзных с ней государств Грузии; равным образом обязуются не допускать перевозку указанными организациями, группами, представительствами и должностными лицами через территорию Грузии всего того, что может быть использовано для нападения на Россию, или на союзные с ней государства, а также воспретить пребывание в своих портах и водах судов и прочих пловучих средств, способных перевозить, за исключением установленных между ними договоров в

отношении судов, терпящих бедствие и пр. случаев, в случаях если от стороны организации, группы, персонала

должны быть задержанными правительством Грузии в силу приня-
маемого им на себя на основании пункта 8 настоящей статьи обя-
зательства, будет поступлено соответственно обусловленному в
пунктах 3 и 4 настоящей статьи.

10. Меры, обусловленные в пункте 5 настоящей статьи, должны
быть начаты исполнением немедленно после подписания договора.
Грузия обязуется закончить их в кратчайший срок, не оставяли-
ваясь перед применением вооруженной силы.

Ст а т ь я VI.

Россия обязуется не допускать на своей территории пребывания
и деятельности всякого рода групп и организаций, претендующих
на роль правительства Грузии или части ее, а также всякого рода
групп и организаций, имеющих своей целью низвержение прави-
тельства Грузии. Россия обязуется оказать все свое влияние
на соседние ей Государства с целью недопущения на их территории
указанных в настоящей статье групп и организаций.

Ст а т ь я VII.

Для устранения возможных недоразумений обе договаривающиеся
стороны согласились в том, что при выполнении пунктов 5 и 6
статьи V настоящего договора на тех частях территории Грузии,
которые имеют войти в ее состав на основании пункта 2 статьи
I настоящего договора, ^{насть, разграничене} ~~этих~~ ^{этих} границ Грузии с другими
кроме России ~~сосредоточенными~~ ^{сосредоточенными} с другими странами, необходимо предупре-
дительные со стороны Грузии в подобных случаях мера должны быть
выполнены в кратчайший срок после принятия ею на себя формально-
го осуществления государственного суверенитета на той или другой
из этих территорий.

Ст а т ь я VIII.

Для наблюдения за точным исполнением статей VI и VII

пунктах 3 и 4 настоящей статьи, должны
10. Черн, обусловленные в пункте 5 настоящей статьи, должны
быть исполнены немедленно после подписания договора.
Грузия обязуется закончить их в кратчайший срок, не останавли-
ваясь перед применением вооруженной силы.

Статья VI.

Россия обязуется не допускать на своей территории пребывания
и деятельности всякого рода групп и организаций, претендующих
на роль правительства Грузии или части ее, а также всякого рода
групп и организаций, имеющих своей целью нывежение прави-
тельства Грузии. Россия обязуется оказать все свое влияние
на союзные ей Государства с целью недопущения на их территории
указанных в настоящей статье групп и организаций.

Статья VII.

Для устранения возможных недоразумений обе договаривающиеся
стороны согласились в том, что при выполнении пунктов 5 и 6
статьи V настоящего договора на тех частях территории Грузии,
которые имеют войти в ее состав на основании пункта 2 статьи
IV настоящего договора, ^{используя разграничение} Границ с другими
кроме России ^{соседними} ее странами, необходимые предупре-
дительные со стороны Грузии в подобных случаях меры должны быть
закончены в кратчайший срок после принятия ею на себя формально-
го осуществления государственной ответственности на той или другой
из этих территорий.

Статья VIII.

Для наблюдения за точным исполнением статей V и VI настоящего
договора и для сдачи и приема лиц и имущества, упомянутых в
пунктах 3 и 4 означенной статьи V, учреждается специальная комиссия
из представителей обеих сторон с одинаковым числом членов от каж-
дой из сторон.

Порядок работ Комиссии определяется ее Положением.

Сдача и прием лиц и имущества, упомянутых в пункте 3 и 4 статьи V настоящего договора должны быть закончены в двухмесячный срок со дня подписания настоящего договора.

Статья IX.

1. - Лица грузинского происхождения, проживающие на территории России и достигшие восемнадцати лет от роду, вправе оптировать грузинское гражданство. Равным образом лица не грузинского происхождения, проживающие на территории Грузии и достигшие указанного возраста, вправе оптировать Российское гражданство.

2. - Подробности о порядке выполнения настоящей статьи имеют быть закреплены в особом соглашении между обоими договаривающимися сторонами.

3. - Граждане обеих договаривающихся сторон, желающие воспользоваться предоставленным им настоящей статьей правом, будут обязаны выполнить требуемые от них формальности в течение годового срока со дня вступления в силу упомянутого в предшествующем пункте 2 настоящей статьи соглашения.

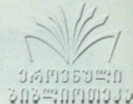
Статья X.

Грузия обязуется освободить от наказания и от дальнейшего преследования, судебного или административного, всех лиц, подвергшихся на территории Грузии таковому преследованию за деяния, совершенные в пользу Российской Социалистической Федеративной Советской Республики или в пользу Коммунистической Партии.

Прим.: Грузия обязуется немедленно освободить лиц находящихся в тюремной заключенки за деяния указанного выше рода.

Статья XI.

Каждая из договаривающихся сторон обязуется признавать и уважать символы и герб другой стороны, как эмблемы дружеского сотрудничества. Рисунок флага и герба, а равно эмблемы в иных знаменения, будут тако...

С т а т ь я IX.

Лица грузинского происхождения, проживающие на территории СССР и достигшие восемнадцати лет от роду, вправе optar за грузинское гражданство. Равным образом лица не грузинского происхождения, проживающие на территории Грузии и достигшие указанного возраста, вправе optar за Российское гражданство.

2. - Подробности о порядке выполнения настоящей статьи имеют быть закреплены в особом соглашении между обеими договаривающимися сторонами.

3. - Граждане обеих договаривающихся сторон, желающие воспользоваться предоставленным им настоящей статьей правом, будут обязаны выполнить требуемые от них формальности в течение годового срока со дня вступления в силу упомянутого в предшествующем пункте 2 настоящей статьи соглашения.

С т а т ь я X.

Грузия обязуется освободить от наказания и от дальнейшего преследования, судебного или административного, всех лиц, подвергшихся на территории Грузии такому преследованию за деяния, совершенные в пользу Российской Социалистической Федеративной Советской Республики или в пользу Коммунистической Партии.

Прим.: Грузия обязуется немедленно освободить лиц находящихся в тюрьмах заключения за деяния указанного выше рода.

С т а т ь я XI.

Каждая из договаривающихся сторон обязуется признавать и уважать флаг и герб другой стороны, как эмблемы дружественного государства. Рисунки флага и герба, а равно вносимые в него изменения, буде так последуют, будут взаимно сообщаться дипломатическим путем.

С т а т ь я XII.

Экономические отношения между Грузией и Россией определяются временно, впредь до заключения между обоими договаривающимися сторонами торгового договора, к чему имеют быть приняты в возможно скорости необходимые меры, нижеследующими общими положениями

1. — Обе договаривающиеся стороны в основу своих торговых взаимоотношений кладут принцип наибольшего благоприятствования.

2. — Товары, идущие из или по назначению одной из договаривающихся сторон не должны облагаться другой стороной никакими транзитными пошлинами или сборами.

С т а т ь я XIII.

Постановления пунктов 1 и 2 предшествующей статьи XII настоящего договора имеют быть положены в основу торгового договора, в силу той же статьи XII имеющего быть заключенным между обоими договаривающимися сторонами.

С т а т ь я XIV.

Дипломатические и консульские отношения между Грузией и Россией будут устанавливаться в кратчайший по возможности срок. Впредь до заключения между обоими договаривающимися сторонами особого соглашения о взаимном положении консулов, к чему имеют быть приняты меры, права и обязанности таковых будут определяемы суверенными на сей предмет в каждой из договаривающихся сторон.

С т а т ь я XV.

Решение вопросов публично-правового и частного-правового характера, возникающих между гражданами обеих договаривающихся сторон, а равно упорядочение некоторых других вопросов между обоими государствами, будут производиться обоими смешанными грузинско-русскими комиссиями, учреждаемыми в кратчайший по возможности срок после подписания настоящего договора. Состав

...ой скорости необходимых мер, нижеописанными общими положениями.

1. - Обе договаривающиеся стороны в основу своих торговых взаимоотношений кладут принцип наибольшего благоприятствования.

2. - Товары, идущие из или по назначению одной из договаривающихся сторон, не должны облагаться другой стороной никакими торговыми пошлинами или сборами.

С т а т ь я XIII.

Постановления пунктов 1 и 2 предшествующей статьи настоящего договора имеют быть положены в основу торгового договора, в которой же статья XII, имеющего быть заключенным между обоими договаривающимися сторонами.

С т а т ь я XIV.

Дипломатические и консульские отношения между Грузией и Россией будут установлены в кратчайший по возможности срок. Впредь до заключения между обоими договаривающимися сторонами особого соглашения о взаимном положении консулов, к чему имеют быть приняты меры, права и обязанности таковых будут определяемы двумя державами на сей предмет в каждой из договаривающихся сторон.

С т а т ь я XV.

Решение вопросов публично-правового и частного-правового характера, возникающих между гражданами обеих договаривающихся сторон, а равно упорядочение некоторых из них вопросов между обоими государствами, будут производиться особыми смешанными грузино-русскими комиссиями, учреждаемыми в кратчайший по возможности срок после подписания настоящего договора. Состав, права и обязанности этих комиссий будут установлены особой инструкцией, утверждаемой для каждой комиссии по соглашению обеих договаривающихся сторон.

Ведению этих комиссий будут, между прочим, подлежать:

1. - Соображение торгового договора и иных соглашений экономического характера.
2. - Разрешение вопросов относительно выдела из бывших центральных учреждений архивов и делопроизводства, судебных и административных депозитов и актов гражданского состояния.
3. - Определенные вопросы о порядке пользования, владения и распоряжения нефтепроводом Батум-Баку, в той части его, которая в силу статьи IV настоящего договора будет находиться на территории Грузии. Вопрос этот будет закреплён затем путем особого соглашения между обоими договаривающимися сторонами.

Статья XVI.

Настоящий договор вступает в силу самм фактом и с момента его подписания и не будет подлежать особой ратификации.

В удостоверение чего, уполномоченные обеих сторон собственно-ручно подписали настоящий договор и приложили к нему свои печати.

Учинено в двух экземплярах в Москве, Мая 7 дня тысяча девятьсот двадцатого года.

Handwritten signatures and stamps

ОСОБОЕ СЕКРЕТНОЕ ДОПОЛНЕНИЕ К ДОГОВОРУ МЕЖДУ
РОССИЕЙ И ГРУЗИЕЙ.

С Т А Т Ь Я I.

Грузия обязуется признать за находящимися на территории Грузии коммунистическими организациями право свободного существования и деятельности, в частности право свободного устройства собраний и право свободного издательства /в том числе органов печати/.

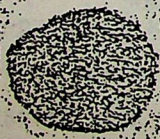
Во всяком случае не могут быть приняты никакие репрессии ни против частных лиц, как судебные, так и административные, ни против публичной пропаганды и агитации за коммунистическую программу или деятельности лиц и организаций, основанных на коммунистической программе.

С Т А Т Ь Я II.

Настоящее секретное дополнение составляет неразрывную часть договора, подписанного сего числа между Россией и Грузией; она наравне с остальными договором вступает в силу одним фактом ее подписания без дальнейшей ратификации.

Удостоверено в Москве 6.3.1921 г. 41.11.11.11.11

Г. Урицадзе

Нижеподписавшиеся Представитель Российской Социалистической Федеративной Советской Республики, Заместитель Народного Комиссара по Военным и Морским делам Лев Михайлович КАРАХАН и Представитель Демократической Республики Грузии, Член Учредительного Собрания Грузии Григорий Александрович УРАДЗЕ, приняв во внимание, что Российское Правительство заручилось по содержанию нижестоящих статей предварительным согласием Правительства Азербейджанской Советской Республики, согласились о нижеследующем:

Статья I.

Вопрос о спорных местностях на границе между Грузией и Азербейджаном и в Закатальском округе передается на разрешение смешанной комиссии, образуемой из представителей Правительства Азербейджана и Грузии, в равном количестве, под председательством представителя Р.С.Ф.С.С. Все решения этой комиссии будут признаваться для обеих обязательными Правительствами Азербейджана и Грузии.

Статья II.

Грузия и Азербейджан впредь до принятия окончательного решения по вопросам, затронутым в ст. I сего соглашения не введут в Закатальский округ новых войск кроме имеющихся там к моменту подписания настоящего дополнительного соглашения.

Статья III.

Настоящее дополнительное соглашение будет рассматриваться как неразрывная часть договора между Россией и Грузией, подписанного 7 мая 1920 года и Москва и равно с указанным договором вступает в силу. Оно не будет подлежать особому ратификации.

В удостоверение чего нижеподписавшиеся со стороны Грузии и России подписали настоящее соглашение и приложили к нему свои печати.

кой Республики Грузии, Член Учредительного Собрания Грузии, Громо-
зды Елчишидзе, приняв во внимание, что Российское Пра-
вительство заучилось по содержанию нижеследующих статей предвари-
тельным согласием Правительства Азербейджанской Советской Респу-
блики, согласились о нижеследующем:

Статья I.

Вопрос о спорных местностях на границе между Грузией и Азербейджаном и в Закатальском округе передается на разрешение смешанной Комиссии образуемой из представителей Правительств Азербейджана и Грузии в равном количестве, под председательством представи-
теля Р.С.Ф.С.Р.. Все решения этой Комиссии будут признаваться для
себя обязательными Правительствами Азербейджана и Грузии.

Статья II.

Грузия и Азербейджан, впредь до принятия ими своих решений по
вопросам затронутым в ст. I сего соглашения не введут в Закаталь-
ский округ новых войск кроме имеющихся там к моменту подписания
настоящего дополнительного соглашения.

Статья III.

Настоящее дополнительное соглашение будет рассматриваться
как неразрывная часть договора между Россией и Грузией подписа-
нного 7 мая 1920 года в Коскве, и вместе с указанным догово-
ром вступает в силу *с момента подписания* своего подписания
и не будет подлежать особой ратификации.

В удостоверение не чего нижеподписавшиеся со стороны Грузии и Азербейджана
подписали настоящее соглашение и приложили к нему свои печати.

Учинено в Коскве в двух экземплярах мая 12 тысяча
девятисот двадцатого года.

საქართველოს საერთაშორისო ცნობის საკითხი

I.

საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადებისთანავე, 1918 წლის 26 მაისს, წამოიჭრა საქართველოს საგარეო პოლიტიკური ორიენტირების საკითხი, ვინაიდან საქართველოს გარდღივლი საგარეო პოლიტიკური ხაზის განვრცობა, ე.ი. რუსეთ-სპარსეთ-თურქეთისაგან დამოუკიდებელი საგარეო პოლიტიკის წარმოება, მეფის რუსეთის ორიენტირების იღვბის შემდეგ 1783 წელს, შეუძლებელი ჩანდა. ამიტომ საქართველოს მოავრცობაში მოზანშეწინილად ჩაივალა ორიენტირების ადგმა კაიშერის გერმანიაზე იმ რწმენით, რომ გერმანიისა და საქართველოს გეოპოლიტიკური მინაგვებში ხავარაულის არ ხლიდა იმას, რომ გერმანია რუსეთის გზას დააღვებოდა, ე.ი. საქართველოს ანექსიას მოახლენდა, როგორც ეს მოიძქმედა მეფის რუსეთში 1801-ელ წელს.

II.

მაგრამ გერმანია ჯერ მოიხივდა ხაშქითა რუსეთის რახმობას, რომ ეხგნი საქართველოს დამოუკიდებლობა, რაც ხრულიად მიუღებელი იყო საქართველისათვის. საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრი საქართველოს წოდ რამიშვილის მოავრცობის დრის - აკაკი ჩხენკელი - ბერლინში უშვცივებდა გერმანიის მოავრცობას, რომ რუსეთის ყოფილ იმპერიაში საქართველოს გააჩნდა განხაკურებული ხგაფხი 1783-ი წლის რუსეთ-საქართველოს ე.წ-ლი გრატეფის ხავუშველზე; რომ საქართველოს ხახელმწიფობრივი დამოუკიდებლობა არახილებ არ ყოფილა გორმალრად გაუქმებული და ამიტომ გერმანიას შეუძლია საქართველოს გნობა ხაშქითა რუსეთის მოავრცობის თახხმობის ვარქეუ.

III.

იმინათვის, რომ გარდადახული ყოფილიყო გერმანიის მოავრცობის შეგქჩრინება ამ ხაკობში, რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობის შეხწავლა დაევადა გნობილ გერმანელ ხაეროაშინისი ხამარლის შეგნიერს, ბერლინის უნივერსიტეტის პრიფესორს გრანგ ვინ დიხგხ, რომელმაც შეიშუშავა ექსპერტიზა (Prof. Dr. Franz von Liszt: Die völkerrechtliche Stellung der Republik Georgien. Ein Gutachten. Berlin, 1918); რომელიც გამომღენარტირდა არა 1783 წლის ხელშეკრულებიდან ან 1801 წლის საქართველოს ანექსიიდან, არამედ საქართველოს მღგობარეობიდან 1918 წელს; და მივიდა დახვენამდე, რომ არავითარი ორიენტირული ქებირი არ აჩხებობს, რომ საქართველოს დამოუკიდებლობა არ იქნეს გნობილი გერმანიის მოავრცობის მიერ. აი პრიფესორ გრანგ ვინ დიხგის დახამოება:

1. საქართველი უკვე ახლა (1918 წლის აგვისტოს) არის თვითმყოფელი და ხრულიად დამოუკიდებელი და ამოი ხვეერენული ხახელმწიფო და, როგორც ახეობ, გააჩნია ხაეროაშინისი-უფლებრივი მომხივნობა იგნის ხხვა ხახელმწიფებმა.

2. საქართველოს რესპუბლიკა უკვე წინაშეა, როგორც ლე ვაქსო არხემუ-
ლი წერილი სახელმწიფოთა ერთობისა, გერმანიის იმპერიისა, და მისი
მოკავშირეებისადმი...

3. გერმანული წინააღმდეგ არ არხემუბს იურიდიული შესადავე-
შული ხაზითი. ეს არ იქნებოდა "არაშეგომრული მოქმედება" რუსეთის
მიმართ, რომელმაც ღიათ და ხაზიოდ გამოაცხადა ხაზითა იურიდიულ-
კვების თავისუფლების უფლება, "ხრული გამოყოფისა და დამოუკიდებელი
სახელმწიფოს შექმნის ჩათვლით".

IV.

გერმანია-რუსეთის ბრეხვ-ღიფოვების დამატებით ხელშეკრულებაში
ვი, რომელიც ხელმწიფრიდ იქნა ბერლინში 1918 წლის 27 აგვისოს,
მე-13 მუხლში ნათქვამია:

"რუსეთი აცხადებს თავის თანხმობას იმაზე, რომ გერმანიამ იგნის
საქართველი დამოუკიდებელ სახელმწიფოებრივ ორგანიზმად".

(Deutsch-Russischer Ergaenzungsvertrag vom 27. August 1918, Art. 13:
"Russland erklart seine Zustimmung, Deutschland Georgien als
selbstataendiges Staatsgebilde anerkennt".)

V.

საქართველოს იურიდიული წინაა შეჯალ გაქიანურდა, და ეს შე-
საძლებელი გახდა პირველი მხოფლიი იმის დამთავრებისა და ვაი-
შერის გერმანიის მოავრობის რესპუბლიკური მოავრობით შეცვლის შემდეგ;
გერმანიამ იურიდიულად საქართველოს დამოუკიდებლობა იგნი 1920
წლის 24-ს ხელშეკრულებს, საქართველოს დამოუკიდებლობის ლე ვაქსო წინ-
მის ირ-წელიწადზე მეტი ხანის განვლის შემდეგ; საქართველოს
დამოუკიდებლობა ლე ვაქსო გერმანიამ იგნი ჯერ კიდევ 1918-ი წლის
10-თ ივნისს, ე.ი. საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების და-
ხლოებით ირი-კვირის შემდეგ.

VI.

დამოლის იხივ უნდა აღინიშნოს, რომ 1918 წელს, საქართველოს ლე-
მოკრავიული რესპუბლიკის ლელგავიას ბერლინში ხელმძღვანელობდა სა-
ქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრი ნოე რამიშვილის მოავრობაში -
ავაკი ჩხენკელი, ხილი ლელგავიასში შელილენ იხეთი ქართველი გამი-
ჩენილი პილიფიკური და საზოგადო მოღვაწეები, როგორც იყვნენ ნიკო
ნიკოლაძე და ბურაბ ავალიშვილი.

ქარტი იმასარიძე

საქართველოს დამოუკიდებლობის ლე ვაქსო ლა
ლე იურე წინაა

I.

1920-ი წლის 7-ი მაისის რუსეთ-საქართველოს საზავი ხელშეკრულებით,
საშქითა რუსეთმა ლე ვაქსო ლა ლე იურე, ე.ი. ვაქსორალ და იურიდიულად
გნი საქართველოს დამოუკიდებლობა და ხუვერენობა, და ამით საქართველი,
როგორც სახელმწიფო, მეფის რუსეთის 117-ი წლის მაგნიტის შემდეგ,
იხევ გახდა ხაერთაშორისი სამართლის ხუმიქსი, ე.ი. გამოვიდა ხაერთა-
შორისი არენაზე როგორც დამოუკიდებელი და ხუვერენული სახელმწიფო.

"რუსეთი ურემერეთი წინაა საქართველოს სახელმწიფოს დამოუკიდებ-

ღმწახა და ხუვერნიოეცხ და ნემაყოფილიო უარხ ამშიზხ ყვედა ხუვერნიოე
 უფუღმაქე, რიშეღმიო უუოუენიდა რუხეიხ ხაქაროეუიხ ხაღხიხა და გუაროეო-
 რიიხ მიშიარი."

(ხაქილია რუხეო-ხაქაროეუიხ 1920 წიიხ 7 შიიხიხ ხეღქე-
 ქრეღქიხ 1 შუხეღი.)

"Россия безоговорочно признает независимость и самостоятельность
 Грузинского государства и отказывается добровольно от всяких суве-
 ренных прав, кои принадлежали России в отношении к грузинскому
 народу и земле".

(Статья I.)

II.

გერმანია-რუხეიიხ(რხეხრ) 1918 წიიხ 27 აგვიიხიხ შრეხე-ღიღიღეხეიხ
 ხეღქექრეღქიხიხ დამაღეუიხიხ მე-13 შუხეღიი შქეშეღია:

"რუხეიი აღხაღეშხ თანხშიშახ, რიშ გერმანიაშ იღნიხ
 ხაქაროეუიხ ხახეღქეიღიიხ დამიოეიღეღიშა."

Im deutsch-russischen(RSFSR) Ergaenzungsvertrag von Brest-Litovsk
 vom 27. August 1918, Art. 13 heisst es:

"Russland erklart seine Zustimmung, dass Deutschland Georgien als
 Selbststaendiges Staatsgebilde anerkennt."

III.

"ხაერარგეიი, ღიღი შრიღანეიი, იღაღია, იაჰინია და შეღეღია. გეუ-
 რიიიანეუღნი უშადღეხ ხაქიიში, ენიშენ დე იურე ხაქაროეუიხიხ დამიოეი-
 ეღეღიშახ".

(ნიოა უშადღეხი ხაქიიხი შრეშეღეღიიხ - არიხეღ ირიიინია,
 27 იანვარი, 1921 წელი.)

"La France, la Grande-Bretagne, l'Italie, le Japon et la Belgique,
 réunis en Conseil Suprême, ont reconnu de jure l'indépendance de
 la Géorgie."

(note d'Arictide Briand, Président du Conseil Suprême.
 du 27 janvier 1921.)

IV.

ამგვარად, ხაქაროეუიხი ხახეღქეიღიიშრიიი დამიოეიღეღიშა და ხუვერნი-
 ნიშა, შიკედ რიიიხ ვანშადღეღიშაში, იღნი შეშეღეღია ხახეღქეიღიიშა:

<u>ხახეღქეიღიი:</u> =====	<u>დე უაქეიი:</u> =====	<u>დე იურე:</u> =====
თურქეიი.....	1918 წ.....	3 იუნისი 1918 წ.
არგენცინა.....	.....	13 ხექე. 1919 წ.
ხაერანგეიი.....	11 იანვარი, 1920, 27 იანვ. 1921 წ.	
ღიღი შრიღანეიი.....	11 იანვ. 1920 წ.....	27 იანვ. 1921 წ.
იღაღია.....	11 იანვ. 1920 წ..	27 იანვ. 1921 წ.
იაჰინია.....	.....	27 იანვ. 1921 წ.
ხაქილია რუხეიი.....	.....	10 შიიხი 1920 წ.
შეღეღია.....	27 აგვ. 1920 წ..	27 იანვ. 1921 წ.
გერმანია.....	10 იუნისი 1918 წ.	24 ხექე. 1920 წ.
ჰოლანეიი.....	.....	28 იანვ. 1921 წ.
რუშინეიი.....	.....	18 თებ. 1921 წ.
ჩეხოსლოვაკია.....	8 აპრ. 1920 წ.	.....
აღხერია.....	18 იუნისი 1918 წ.	17 თებ. 1921 წ.
ღუშხეშეღეღიი.....	.....	23 თებ. 1922 წ.
შაიღი.....	.....	9 მაგი 1921 წ.
ღიშერია.....	.....	28 მაგი 1921 წ.
შექიხია.....	.....	14 აპრ. 1921 წ.

3ანამა.....26 აგვისტო 1921 წ.
ხიამი.....20 ნოვ.1921 წ.
შევიდარია.....1920 წელი-

და მხოვლით ხხვა მრავალი ხახელმწიფო,რიმღემიფ ვჰვა ღიპღიმფიფორ
მიღპარაკემუმხ აწარმომღღენ ღამოჰვიღემღ ხაქაროველისაან ღა
გაღაწჰვეფიღი ჰჰინღამ ხაქაროველის ხახელმწიფომრნივი ღამოჰვიღემღღი-
შიხა ღა ხუვერენიშიბ ღე ფაქჰფი ღა ღე იურე გნობა, შეაწერა იმ
ფაქჰფმა, რიმ ხამჰკია რუხეთმა იავხ ღეეხხა ღამოჰვი-
ღემღ ხაქაროველის 1921 წლის თებერვალ-მარტში,ღაიპყრო წვენი ხამ-
შომღი ღა ამიი მხოვლით მრავალ ხახელმწიფობ მიერ ხაქაროველის
ღამოჰვიღემღიშიბ გნიშიბ შროფღღერაფ შეწყღა.

ჯარღი ინხარმჰ
ქარღი, 1989 წელს 26 მარხ
.....

1920 წლის 7 მაისის ხელშეკრულების უფღებრივი ხახიათი

I.

პირველი ირი მუხღი რუხეთ-ხაქაროველის 1920-ი წლის 7-ი მაისის
ხელშეკრუღემიხა, ნათღღ გამიხაფავხ ხამჰკია რუხეთიხა ღა ხაქარ-
ოვეღის ღემოკრახღული რუხჰშემღივი ურთოერაშიბ ხაერაამრიიხი ხამარ-
თღის ხაფუშვეღღე: პირვეღ მუხღმი ხიფყვა-ხიფყვიო ნათჰჰამია:
"რუხეთის ხოფიადღსურღ ფელღარაფული ხამჰკია რუხჰშემღივი მიერ
აღღარემღღი იმ უფღემღიდან გამიღღინღარე, რიმ ყვეღა ხაღემუმ გავ-
რწიათ იავიუფადღი თვიოგამორკვევის უფღემა იმ ხახელმწიფოღან ხრღღ
გამოჰყოფამღღე ვი,რიმღღის შემადღგენღიღამი იხინი შეღიან, - რუხეთი
უხიფყვიო ხგწიშიბ ხაქაროველის ხახელმწიფობ ღამოჰვიღემღიღამხა ღა
ხუვერენიშიბ ღა ნემაყოფღიშიბ ამშიბ უარს ყოვეღგვარ ხუვერენულ
უფღემუმჰე,როგორღი ვი გააწწღა რუხეთს ჰაროვეღი ხაღხიხა ღა ხაქარ-
ოვეღის ფერიფორიის მიმარა."

რუხეთ-ხაქაროველის ამ ხელშეკრუღემის შეორე მუხღმი ვი ნათჰჰამია:
"ამ ხელშეკრუღემის პირვეღ მუხღმი ჩამოყადღემღღი შრინფიპიღღიან
გამიღღინღარე, რუხეთი იღემხ ვაღღემღღემამხ, - უარი თჰჰახ ხაქაროვე-
ღის შინწარე ხაქემემში ყოვეღგვარ ჩარევაშე".

უხ ირა მუხღი,იღ რიგორღ რუხეთ-ხაქაროველის 1920-ი წლის
ხელშეკრუღემის
7-ი მაისის შთეღი რაიშიბ,ნათღღ ხღის, რიმ 1920-ი წლის 7-ი მაი-
ხიღან რუხეთიხა ღა ხაქაროვეღის შირის ღამყარღ ღე ფაქჰფი ღა ღე
იურე,ე.ი.ფაქჰფორაღ ღა იურღღიუღღ ურთოერაშიბ ხაერაამრიიხი ხა-
მართღის ხაფუშვეღღე ღა რუხეთიიხოვიხაფ ხაქაროვეღი გახღ ხაერა-
ამრიიხი ხამართღის ხუშეიქეღი. რუხეთ-ხაქაროვეღის ამ ხამავი ხელშე-
კრუღემიში ვი - ფაქჰფორაღ ღა იურღღიუღღ - ყვეღა ამ იარღღამღე
არხემღღი ხაერაამრიიხი ხელშეკრუღემემღ,რიმღემიფ წარხუღმი დაღღი
რუხეთიხა ღა ხაქაროვეღის,არ ხაქაროვეღის რიმღემიფ ნაწიის შირის,
გახღა - იურღღიუღღი გამიოქჰა რიმ ვიხმარაიო - "ნღღი ღა უწინიშვეღი".

II.

ჩვეწღა ხაუმღღღერი, - რიგორღ მუევის რუხეთმა დაარღღია 1783-ი
წლის რუხეთ-ხაქაროველის ხელშეკრუღემა ღა 1801-ღ წელს შიახღინა
ხაქაროვეღის ანეჰქია, ხამჰკია რუხეთიმაფ,ღენინის შეიურღიშიბ,

დაარღვია 1920-ი წლის რუხეთ-საქართველის ხაზავი ხელშეკრულება და, იმჯერად, იარაღის მადლი დაიპყრო დამოუკიდებელი საქართველი 1921 წლის თებერვალ-მარტში.

III.

მავრამ იურიდიულად არხეზიოთა იხ ვაქცი, რომ საქართველის რეხველიკო იურიდიულად მინენ დამოუკიდებელ ხახედმწიფოდ იოვდება, ვინაიდან საქართველის დაპყრობა 1921 წლის თებერვალ-მარტში, საქართველის დემოკრატიული გზით არჩეულ მთავრობას^{ან} ქართველ ხადხხ, ვოქვაო, რეფერენდუმის გზით, - არახილეს არ უხვენია. ამდენად, იურიდიულად, საქართველი მამინვე უნდა გახდეს ვაქციურად დამოუკიდებელი და ხვეერენული ხახედმწიფო, როგორც ვი იხ მადა, იხ მადალმზის აქცი ვაქმელმა, რომედმავ 1921 წლის თებერვალში შეაჩერა, დროშია შეწყვიტა დამოუკიდებელი საქართველის კინხეფეფიის - ძირითადი კანინის - მიქმედება.

IV.

ამდენად, მინკოვის მადონობას საქართველიში, დაწყებული 1921-ი წლის თებერვალ-მარტიდან არავითარი იურიდიული ხაფუძველი არ ვაანინია ხვერთაძირისი ხამაროდის ხაფუძველდე. ვაქციურად საქართველი, როგორც ხახედმწიფო, მინკოვის მადონობის ქვეშაა, მავრამ იურიდიულად საქართველი დეხახ დამოუკიდებელი და ხვეერენული ხახედმწიფოა და ეს იურიდიული უხდება ელის მის ვაქციურ ვახირვიდემახხ, ე. ი. უფხი მადის მინხნას ხაქართველიხა და ქართველ ხახედმწიფოს შედეგად ხაქართველი ვაქციურად აღადგენს მის დამოუკიდებლობასა და ხვეერენობას, როგორც ეს აღიარებულ იქნა თვით რუხეთის მიერ 1920-ი წლის 7-ი მაისის ხელშეკრულებით.

კარგი ინხახირძე
პარიში, 1989 წლის 26 მაისი

ეროვნული ჰიმნი

დამოუკიდებელი საქართველის ეროვნული
ჰიმნი 1918-21 წლებში

• • • • •

- დიდება ბეკით კურთხეულს
- დიდება ქვეყნად სამოთხეს
- ტურცო ივერსსა

- დიდება ძმობა-ერთობას
- დიდება თავისუფლებას
- დიდება სამაჩაბლოსს
- ქართველ მხნე ერსსა

- დიდება ჩვენსა სამშობლოს
- დიდება ჩვენი სოციალის
- მიზანს დიადსა

- ვაშა ტარობასა-სიუყვარულს
- ვაშა შევებასა-სიხარულს
- სალამი ქვეშა-სიბრძნის
- შუქ-ვანთიადსა

ღია წერილი მიხეილ გორბაჩოვისადმი

ქართულმა ეროვნულმა ხაზკომ ღია წერილით მიმართა გავონ მიხეილ გორბაჩოვს 1987 წლის 7 მაისს რუსეთ-საქართველოს 1920 წლის 7 მაისის ხაზავი ხელშეკრულების წლისთავთან დაკავშირებით. აი, მთავარი ადგილები ამ "ღია წერილიდან", რომლებიც აქვეყნდება აღნიშნულ საქართველოს 1920 წლის ხაზავი ხელშეკრულების საბოცდო-შეათე წლისთავზე:

“პაფიცივეშული მიხეილ ხერცის ძე!

1920 წლის 7 მაისის ხაზკოთა რუსეთ-საქართველოს ხაზავი ხელშეკრულების წლისთავთან დაკავშირებით, აღნიშნავთ რა ამ თარიღს, ქართული ეროვნული ხაზკი ესაზღვრება თქვენი რეგორმების პოლიტიკის ქვეყნის პოლიტიკურ, ეკონომიკურ, კულტურულ და სოციალურ ცხოვრებაში და გიხურებთ წარმატებებს შთელი საზოგადოებრივი და სახელმწიფოებრივი ცხოვრების დემოკრატიზაციის, საჯაროების, კარაქმნის საქმეებში, როგორც თქვენ ეს არაერთხელ აღნიშნეთ თქვენს ხიფყებში.”

“საქართველის მი-

მართ კი ამგვარი დემოკრატიზაცია ნიშნავს იმას, რომ იხვე შევიღეს ძალაში ხაზკოთა რუსეთ-საქართველოს 1920 წლის 7 მაისის ხაზავი ხელშეკრულება. პრაქტიკულად ეს ნიშნავს ხაზკოთა ჯარების გაყვანას საქართველიდან, რომ ქართულ ხაზს იხვე მიღებს სახელალება ვახლეს თაყისუფალი, რაც ნიშნავს იმას, რომ საქართველის დემოკრატიული რესპუბლიკა იხვე ვახლდება საერთაშორისო სამართლის ხეობიქვი, როგორც ეს იყო საქართველის დამოუკიდებლობის დროს 1918-1921 წლებში.”

ხაზკოთა ჯარების გაყვანას საქართველის ფრიფრილიდან კი უნდა მოყვებ -
1. გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის სამშვიდობო ჯარების ჩაყენება საქართველიში მანამ, ხანამ საქართველის არმია შესძლებს საქართველის მმართველობისა და უშიშროების უზრუნველყოფას.

2. საქართველის სახელმწიფოებრიობის ბაზა იხვე ვახლდება 1918 წლის 26 მაისის "საქართველის დამოუკიდებლობის აქტი" და "საქართველის დემოკრატიული რესპუბლიკის კონსტიტუცია”

3. საქართველის არმია უნდა შეიქმნას ხაზკოთა არმიამი მისამხახურე საქართველის ჯარისკაცთა ბაზაზე.

4. ერთიანი და განუყოფელი საქართველის დამოუკიდებლობისა და სუვერენობის ეს იხვე-ადღეენის პროცესი უნდა განხორციელდეს საქართველის 1921 წლის 11 თებერვალს არხებულ სახელმწიფო ფერიფრიობაზე”

6. ერთიანი და განუყოფელი საქართველის ურთიერთობა ჩვენს მეზობელ ქვეყნებთან - თურქეთთან, სომხეთთან, აზერბაიჯანთან და ჩრდილოეთ კავკასიასთან (მოთღუეთთან) უნდა დაყარდნის ხელშეკრულებებს, რომლებიც დაღებულ იქნა ამ სახელმწიფოებთან 1921 წლის 11 თებერვალადღე.

7. ხაზკოთა რუსეთ-საქართველის 1920 წლის 7 მაისის ხაზავი ხელშეკრულება, რომელიც იურიდიულად ღღებს ძალაშია, ფაქტიურადღე უნდა ვახლდეს რუსეთ-საქართველის საერთაშორისო ურთიერთობის ბაზა.

ღრმა პაფიციხეშით,

ქართული ეროვნული ხაზკი

პარიში-ღევილი, 1987 წლის 7 მაისი”

Le 12 mars 1919, l'Assemblée Constituante de la Géorgie a confirmé l'Acte qui précède, en ces termes :

L'Assemblée Constituante de Géorgie, élue au suffrage direct, égal, universel, secret et proportionnel des citoyens des deux sexes, déclare, à sa première séance du 12 mars 1919, devant le monde et l'histoire, qu'elle adopte intégralement et confirme l'acte d'indépendance de la Géorgie, proclamé par le Conseil National Géorgien, à Tiflis, le 26 mai 1918, à 5 h. 10 de l'après-midi, ainsi conçu :

ACTE D'INDÉPENDANCE DE LA GÉORGIE

Pendant plusieurs siècles, la Géorgie a existé comme Etat libre et indépendant.

A la fin du XVIIIe siècle, pressée de tous côtés par des ennemis, la Géorgie s'allia volontairement à la Russie, à condition que la Russie s'engageât à défendre la Géorgie contre ses ennemis extérieurs.

Les événements de la Grande Révolution Russe ont créé une situation intérieure telle que le front de guerre s'est effondré entièrement et que la Transcaucasie a été évacuée par les armées russes.

Abandonnées à leurs propres forces, la Géorgie et avec elle, la Transcaucasie ont pris entre leurs mains le soin et la direction de leurs propres affaires et se sont donné des organes gouvernementaux appropriés. Mais la pression des forces extérieures a amené la dissolution des liens qui unissaient les peuples de la Transcaucasie et l'unité politique de celle-ci s'est effondrée.

La situation présente de la nation géorgienne commande impérieusement à la Géorgie d'avoir sa propre organisation d'Etat, en vue de prévenir, par ce moyen, la conquête du pays par les forces extérieures et de créer des bases solides pour son développement indépendant.

En conséquence, le Conseil National Géorgien, élu par l'Assemblée Nationale, le 22 novembre 1917, déclare :

1. La nation géorgienne rentre en possession de tous ses droits ; la Géorgie est un Etat indépendant qui jouit de tous les droits de la souveraineté.

2. La forme de l'organisation politique de la Géorgie indépendante est la République Démocratique.

3. En cas de conflits internationaux, la Géorgie reste perpétuellement Etat neutre.

4. La République Démocratique Géorgienne désire avoir des relations amicales avec tous les membres de la communauté internationale et, en particulier, avec les Etats et les peuples voisins.

5. La République Démocratique Géorgienne garantit, dans les limites de son territoire, tous les droits civils et politiques, à tous les citoyens également, sans distinction de nationalité, de croyance, d'état social ou de sexe.

6. La République Démocratique Géorgienne ouvre à toutes les nationalités habitant son territoire un champ libre à leur développement.

7. Jusqu'à la convocation de l'Assemblée Constituante, les affaires publiques de toute la Géorgie sont gérées par le Conseil National, avec adjonction des représentants des minorités ethniques, et par le gouvernement provisoire, responsable devant le Conseil National.

თავისუფლება გამორჩევაა!..

I.

თავისუფლება გამორჩევაა; განუწყვეტელი გამორჩევაა!.. აქედან ხაზსერი ხი-
ბრძნე: "ხეობს მონობაში ვალიდაცემულს, თავისუფლების ძებნაში ვეღარა!.."
სხვა სიტყვებით: თავისუფლებას კი არ იძლევიან, არამედ მას მოპოვება უნდა.

II.

"უფრო ძნელია იგზირო თავისუფლების პირობებში, ვიდრე მონურ მდგომარეობა-
ში, უნაიდან თავისუფლება არის გამორჩევა, განუწყვეტელი ლტოლა, თავისოფ-
ის ხრული კონფიცილი, უვიძლება განწირვა...თავისუფლება არის დაპატივება
იუსტიციის გამბედელობა და, უიგჯურ, გვირუდობა". (ჟორჟ ლეფვრე, ფრანგი იუსტიციის).
"...plus difficile de vivre libre qu'esclave, que la liberte est application,
effort permanent, controle rigoureux de soi, sacrifice eventuel... elle est
invitation a vivre courageusement et, a l'occasion, heroiquement". (Georges
Lefebvre, 1874-1959).

III.

"შიორე ის იმხანურებს რიორე თავისუფლებას, იხე გვირუკვას, ეიცე მას ყო-
ვედელირადე შიოპოვებს".
"Nur der verdient sich Freiheit wie das Leben, Der taeglich sie erobern muss".
(J.W.von Goethe:"FAUST" - I).

IV.

და რას ვეახნავიბის შიოა? - "ხეობს სიტოცხევა ნაძრახხა, სიკვლიდი ხა-
ხელირანი".

V.

და ქართველი კაცი, ქართველი ერი, იავიბი ხამიოახხელოვანი ხახეღმწიცი-
ბრივი ცხოვრების ყოველი მინაკვეთში თავისუფლების ძებნა-მოპოვება-შენარჩუ-
ნებისათვის იბრძოდა, ყოველი ხახის მონობას გეობდა და თავის ერივინე და
პირივინე თავისუფლებას შეწყურდა ხიღმე.

VI.

მაგრამ ჩვენი ხახეღმწიციობრივი ცხოვრების განმხაზვლერი ვიყავით არა მარ-
ტო ჩვენ, არამედ ჩვენს ირვლის არხეპელი ხა-ეროა-შორისი გარემოცვადე, რი-
შლის შიოვარი ყვადღები შილიდა შიანცეობის, შენღეგ არამეშ-ოურქეობის, სხარხე-
თიხა და, ირი-ახეველი წერიწილია, რუხეითიდან, რიშელხად ჩვენს ქართველება-
- 1783 წელს ფრაქციონი - ღილი დასმარება გავერეთი კავახიის შიეობის ყყვი-
ის გახრისი გარემე გდმოდახეპი, რადე რუხეითი ჩვენს მეყად "ღაგვიახა";
რიგა - ჯირ - 1801 წელს ღაგვიპერი, ხიღი, შენღეგ, 1921 წელს იუბერვალ-მარ-
ყვი წიოელი არმიო შეპიგვიხიხი და იხევე რუხეობის პრივივიციო გვაქეობა.

VII.

ამგვარად, ხაქართველის ხახეღმწიციობრივი ღაშოუვიღებლობა და სუვერენიბა
ჩვენს შიანის ღაყუყენეი კიოხვიბ ქევეშ, რიგა ჩვენს ჩვენს ხამ ღიღ შეპიგვილს -
სხარხეობის, იურქეობის და რუხეობის - შორის "ხამეღადი" არჩევიანი შიოახიღეიო,
და ამიო უმეღმეღევიყავით ხაქართველის ფრადიციული ხაგვარე ღაშოუვიღებელი-
შიეშხრიბივი შიღიფიკიბი წარმიბა.

VIII.

რას ვეახნავიბის ღღეს, ეღეიქერიბიხიხი და გენეყქეიბიხიხი ეპიქამი, ეს ჩვენი
ღიღი იხფერიღილე გამიღელიბა? - ეს ვეახნავიბის იმას, რიშ ჩვენს ხაქართველის,
ქართველი ერის შევიბის შენარჩუნება-გაფურჩქეიხიხიხიხიხი სხვა გმა არ გავვარჩიო
თუ არა ჩვენი ხახეღმწიციობრივი ღაშოუვიღებლობა და სუვერენიბის აღღგენა,
რადე ნიშნავს იმას, რიშ ხაქართველი იხევე უნდა ღაშეპრუხეებს შიღეზრდილობის
ყვადიღიღელ შიღიფიკიბი ჩვენი ხამი ღიღი შეპიგვილი ხახეღმწიციობის - რუხეობის,
სხარხეობის და იურქეობის შიეიარი, რადე, უთიო, მეყად რიღი და ეკლიბი გვაა,
მაგრამ ამ გვიბს აღღგენაყვია რიშ არ არხეგმობს?!

IX.

რადე გვიო შევიღებდა აღნიშნული შიენის განხიღიღელიბა? - ხაქართველი
უნდა ვახლეს იმის შამა, რიშ კავახიის ერეშმა და ერივინეშეშმა ღაღარქეიბის
ჩვენის ღიღი შეგმიღეში - რუხეობის, სხარხეობის, იურქეობის -, რიშ კავახიის ერე-
შმა და რიღიღეიბა დაშიოვიღეივი ხახეღმწიციობის - ხაქართველის, ანერმადი-
და...

ნის, ხომსჯობს და მოთვლით(ჩრდილოეთი კავკასია) - კონფედერაცია -მშვილი-
 ზისა და ხვამილურძის ზამა ვახლმა მხოვლით ამ რევიონში, ჩან, უღავრა,
 თვით რესურსი, თურქეთისა და სხარხუთის ინტერესებში მუღის, თუ მათ ხერი
 ხელი ბიღონ ან უკვე დრომითმულ იმპერიულ პოლიტიკაზე კავკასიათ მიმართ.

X.

"ჩვენი გზის" ამგვარი განსაზღვრა ეუთომ "იყო და არა იყო რა-ა" წააგავს,
 ენიღიღან არც რუსეთი, არც სხარხუთი, არც იხმადელით არც კი ვიქონის უარი
 თქვას მხოვლით ამ მხარეში გამაყონებამდე?.. მამ, უსახრული უნდა გაგკვე-
 ლეს კავკასიის ერეზისა და ეროვნებების შრძოდა თავისუფლებიხეთის, ენიღი-
 ღან მონიზახ სიკეთითი ურმა?!

XI.

როგორ უნდა აღიკვეთის პირისაგან მიწისა უთუთი ურის ამერიკითი,
 ამ რევიონებში კავკასიაში?.. ვანა ის ერიღ არ არის სათიხეულო, რომელიღ
 დღე-ღამე ითის ფიქრშია თუ როგორ უნდა დამიყრის სხვა ერი და როგორ ვაა-
 სანგამიღობს მახზე მისი მავლიზამდე?..

XII.

ნუთუ მინათმვლიღვამა, ამ შემთხვევაში, სხვა ერის დამპყობმა ურმა, არ
 იღის, რომ მისი ეროვნული დირხეპაე შევახულია, რომა იგი სხვის უმღეურებამ-
 ზე, ე.ი. სხვის უთახიხუფობიზამე აკუსს თავის მიჩვენებით "მეღნიურებამა",
 "თავისუფლებახ?.."

XIII.

ნუთუ სხვა გამიხავადი არ არსებობს ამ "ჯალიანურ რიღან" თუ არა ყოველი
 დამყრობილი ერის მვიღამა თავის ქრელით ვახიხელის - "სჯობს შინიღამი ვაღილ-
 კაუებულს თავისუფლების ძეზნამი მკვედარი", ჩავედან თავისუფლებახ კი არ იმ-
 დელიან, არამედ მახ მიოხვამა უნდა?.. მამ, თავისუფლებამ გამორევევამა, განეყ-
 ვეღელი გამიჩვენავა?..

კახელი ინაახიძე
 ჰატიონი, 1977 წლის 26 მაისი

ქართული ეროვნული ხაბჭოს 73 წლისთავი

=====

I.

ქართულ ეროვნულ ხაბჭოს უკვე თითქმის ხამი-მეოთხელი ხუვეუნიხ იხგროს
 გადწინა. იგი აღმოხენდა ჩვენი ერის გულიღან და ხაქაროველის პოლიტიკა-
 რი, ეკონომიკური, კულტურული და სოციოლური მრწამსხის გამომხაველი რ-
 ვანი ვახლა. და თუ მივიღებთ მხედველიზამი, რომ მხოვლით მრავალმა და-
 უკრამიღამა ურმა მხიღიდ ახლახან მიჰკიდა ხელი ანალიტიკური რგანინებხ
 შექმნახ, მამინ ქართულ ერს, უთუთ, შეუძლია იხმაცოს.

რა მიზანს ემხახურებოდა ეროვნული ხაბჭო? - ხაქაროველის ეროვნული
 ხაბჭოს პოლიტიკური მიღეწეობის ხამიღლი მიზანი იყო, არის და, უღავრა,
 დარჩემა "26 მაისის იღიხ", ე.ი. ხაქაროველის დამიუკლებიღიზის და
 ხუვერენიზის იხეუ-გახნხარეიღვამა. ამ დიღიდ დრომის ქვეშ იღვა და სჯახ
 ქართული პოლიტიკური ემიგრაციის, რომელია ხახელითა და უღელმამიხიღვითი
 ხაქაროველის მუიღხ ეროვნული ხაბჭოს ყრიღიზის მუშაიზამი მინიწიღვიზა
 მიიღეს ხაქაროველის სოციოლემიკრაციული პარტიის("მეხამე დახის"), სო-
 ციოლისუფლერიაღიხეთი პარტიის, პოლიტიკურ დეკლარებამი და "უპარტიო-
 ის" წარმიმდგენელებამა, და მიუწიღეშპოლიტიკური ემიგრაციის ყველა
 პარტიის-დეკლარებახს - გაერთიანდენ "26 მაისის" ეროვნული დრომის
 ქვეშ, რომ ერთიანი ძალი ხელი შეუწყით ერთიანი და განუყოფელი ხაქარ-

თველის ლემოკრატიული რესპუბლიკის იხევა-ადღგენახს, რიგარე იგი ახე-
ბიბეს 1918-1921 წლებში. ერევნული ხაშტის ამგვარ პოლიტიკურ მიზან-
დახასხულობას აყოლიაშეს ერევნული ხაშტის შიული იხეგროი, მისი ჰაოქ-
გოკური მიღებწერია:

II.

ხაქაროველის ერევნული ხაშტი წარმოიშვა, შიქქმნა 1917 წლის თემურ-
ლის ლემოკრატიული რეპოლიტიკისა და იმავე წლის იქვიმპრის მიღებუიკური
გადაგროიღების შემდეგ. 1917 წლის 19 ნოემბერს, რიგარე გნობილი,
მრწველ იქნა ხაქაროველის ერევნული ყრილობა, რამებდა 22 ნოემბერს
აირჩია ერევნული ხაშტი. ხაქაროველის ერევნულ ხაშტში აჩრეულ იქნა

88 წერი - ხაქაროველის სოცილდემოკრატიული პარტიიდან 51-ი
ლელავაგი; ხაქაროველის სოცილდეს-ველერაღიხვთა პარტიიდან -
11-ი კაცი; ხაქაროველის ერევნულდემოკრატიული პარტიიდან - 10-ი
ლელავაგი; რადიკალ-დემოკრატიუმა ერევნულ ხაშტში წარგზავნეს
1-ი კაცი; უპარტიოებმა - 2-ი კაცი და ე-წ-ღ "აღიონისგემის პოლიტი-
კურმა დაჯგუფებამ ერევნულ ხაშტში წარგზავნა 4-ი კაცი. ხაქაროვე-
ლის ერევნული ხაშტი შეუხებულ იქნა აგრეველ ხაქაროველის ერევნულ
უშვირეხიბათა წარმოშადგენლებში. ხაქაროველის ერევნული ხაშტის
თავჯლიმარედ კი აჩრეულ იქნა ნოე ყრღანია.

III.

ხაქაროველის ერევნული ხაშტის მიღებწერის უმაღლესი წერტილია 1918
წლის 26 მისი, რიგა ერევნული ხაშტის თავჯლიმარემ, ქაროველი ერის
ხახელი, აბილიხი, მოხერობის ხახახლუი გამთიგხიდი ხაქაროველის
დამოკოიღებლობა და ხუვერენობი, და ხაქაროველას დამოკოიღებლობის აქ-
გის გამთიგხიდი ხაქაროველის ხახულმწიფი იხევა-გახდა ხაქაროველის
ხამარაღის სუბიქტი, ე.ი. მხოვლიან დამოკოიღებულ ხახულმწიფიიი რი-
გუშში ჩადგა, რიგარე "ხაქაროველის დემოკრატიული რესპუბლიკა". ამ
ღილი იხეგროილი აქწი, მონადიღენდი იყი ხაქაროველის ერევნული ხაშ-
ტის შიული გუწიქციის ხაქაროველის შადერამავე გლახხლა, მავრამ ეს
ახე არ შიხდა, რად ღილ პოლიტიკურ მიქნიღამბს მოიიხოვდა; და ხაშტახ-
შიი ბღახნიშავთა, რამ ამგვარი პოლიტიკური ხიშრმენ გამიიჩინა ხაქარ-
ოველის ერევნული ხაშტის თავჯლიმარემ ნოე ყრღანიაშ, რიგა ერევნულ-
ხაშტის მიღებწერია მქიღრია დავკავშირას ხაქაროველის ხახულმწიფიქმრი-
ვი დამოკოიღებლობისა და ხუვერენობის იხევა-ადღგენახს და ხაქაროველის
იღრთიღელი შინავანი ძალეშის იხევა გაჩინახწერეშახს, რამ - ხაშტია
რხეუთიხავან განხხვავეშიი - ხაქაროველი, ქაროველმა ერმა თავიღან
აიციღდა ხამოქადღი რი და მშვიღამიანი გხოვრეშის აღღგენის გმახ
დაადგა.

IV.

ხაქაროველის დემოკრატიული პარტიუშის ამგვარი პოლიტიკური ხაშის
გახხამიღვრას მიუეშულია თვიი "ხაქაროველის დამოკოიღებლობის აქგში",
რამიღიგ, ხაქაროველის ყველა დემოკრატიული პარტიისა და დაჯგუფების
ერახიღიანი გადაწყვეტილებითა და ხაქაროველის ავლიკავლერი ეკუქ-
ხიის ხაქაროველის წარმოშადგენლების აახხმოშიი, გამთიგხიდი ერქ-
ნული ხაშტის თავჯლიმარემ ნოე ყრღანიაშ - 1918 წლის 26 მისხს,
ერევნული ხაშტის შეუხებუ "ხაქაროველის დამოკოიღებლობის აქგში,"
ხხეათა შირის, ვკიიხულია:

“შპავილი ხავეკნეთი განმავლიძი ბაქაროველი არხეშიდა, რიგორ და-
მოუვიღებელი და თავისუფალი ხახეღმწიფი.” “აშისლა თანახმად ბაქაროვე-
ლის უროვნული ხაშტი, 1917 წელს, ნოემბრის 22-ს არჩეული ბაქაროველის
უროვნული ყრილობის მიერ დღეს აგხადებხ:

- 1) აშკარიდან ბაქაროველის ხადის ხუვერენელ უფლებითი მახარებელი და
ბაქაროველი სრულუფლებითი დამოუკიდებელი ხახეღმწიფი.
- 2) დამოუკიდებელი ბაქაროველის პოლიტიკური ფრმა დემოკრატიული რესპუბ-
ლიკო არის”.

VI.

მე-7-ელ მუხედში კი, უროვნული ხაშტის მუხახეშ ნაქვეთი:
“დამფუძნებელი კრების შეკრებაშდე მთელი ბაქაროველის მართო-გამგვიბ-
ის ხაშტის უძღვება უროვნული ხაშტი, რომელიც შევხებული იქნება უროვნულ
უფრობხობითა წარმომადგენლებით, და დროებითი მთავრობა, რომელიც პასუ-
ხისმგებელი ხაშტის წინაშე”.

ამჟვარიდ დამოუკიდებელი ბაქაროველის დროებითი მთავრობა, ბაქაროველი/
დამფუძნებელი კრების შიწვევამდე, პასუხისმგებელი იყი ფრანგული
ხაშტის წინაშე.

VII.

და უროვნული ხაშტის მიქმელება რომ ქართული ხადის დიდი უნდავდებო-
ბის ნება-ხუკვირს უყრდნობდა, ეს დადასტურა ბაქაროველის დამფუძნე-
ბელი კრების არჩევნებში, რომლის მუხახეშ ხაქაროველის დემოკრატიული
რესპუბლიკის კონსტიტუციის მუხახადში ვკითხულობ:

“ბაქაროველის დამფუძნებელი კრება, - არჩეული პირდაპირი, თანახრონი,
ხაყიველითა, ფარული და პრიპირციული ხაარჩეული ხისყვითი რივე ხქე-
ხის მიქადქეთი მიერ, - ქვეყნისა და იხგრობის წინაშე აღიარებხ, რომ
ის ხახეხბითი იღებხ და დადასტურებხ ბაქაროველის უროვნული ხაშტის მიერ
1918 წლის მთისის 26-ს, ნაშუადღევის 5 ხაათისა და 10 წუის ყვილისში
გამოგხადებულს ბაქაროველის დამოუკიდებლობის... აქხ”.

VIII.

აი, ის დიდი და მადალითის მიმეგში დამხახუკრება ბაქაროველის უროვნული
ხაშტისა, რომელმაც შეგვიქმნა, იხუე-ადვილდგინა ურობისა და განუყვადი
ბაქაროველის დამოუკიდებელი და ხუვერენული ხახეღმწიფი, და ბაქაროველი,
როგორც ხაურთაშრობის ხამართლის ხუმიქქელი, იხუე გამოვიდა ხაურთაშრო-
ბის არენაშე. მაგრამ ხაშტიოთა რუხეთმა - ქრ. - 1920 წლის 7 მთისის ხა-
შავი ხედმეკრულებითი იგნი ბაქაროველის დამოუკიდებლობა და ხუვერენობა
და ფაქტი და დე იურე, უ.ი. ფაქტიურად და იურიდიულად, მაგრამ შედეგად,
დენინის მთავრობამ დაარღვია ხაშტიოთა რუხეთ- ბაქაროველის აღნიშნული
ხედმეკრულება და იარადის ძალით დამყარი დამოუკიდებელი ბაქაროველი.
მაგრამ, ხაშტიოთა რუხეთის 1921 წლის თუშეკრულ-მარცხის ძადადობის აქციით,
ბაქაროველის დამოუკიდებლობა მიხპირიდ იქნა ფაქტიურად,
ხილი იურიდიულად ბაქაროველი დღესაც განაგრძობხ არხეშობას, და ფაქტიურ-
ადღეს მამინ გახლება დამოუკიდებელი და ხუვერენული, რიგა მიიხხენება
ეს ძადადობის აქცი.

IX.

და ამისხარის იმპრობა და იმპრობის საქართველო, ჩვენს ქართველი ხელ-
ნი, თუმცა საქართველოს ერთნული მოავრთბა, საქართველის დამფუძნებ-
ელი კრების ვალდებულებებითა და დავალებით, დამოუკიდებელი საქართვე-
ლის დამყარების წლიდან, ე.ი. 1921 წლის 17 მარტიდან, როგა საქართვე-
ლის მოავრთბამ დაგოვა საქართველის ჭერიჭორობა, უხეხოთიდან იმპრობა
26 მაისის დიდი იღვის იხევა-ვანხორციელდებისხარის, ე.ი. საქართველის
დამოუკიდებლობის იხევა-ვალდებულებისხარის. და ერთნული ხამჭი იხევა ვახდა
ქართველი პილიტიკური ძალების შემავრთბელი რკახანი, როგა ამისი შუ-
ხეჯერი ხართოამირისი პირიშემი შვიქმნა, და დამოუკიდებელი საქართვე-
ლის მოავრთბამ, ნოე ყრდანიის თავჯლიმარეითი, თქ, ხავრანგოთის დე-
დაქადაქმნი, "ქმიმა, ერთმა, თავისხელები" მხოჯლი ვენჭრში, - ვა-
დაწყვიტო საქართველის ერთნული ხამჭი მიღებულობის ვანახვება, რი
თა მარგო ემიგრაციის ყველა მიმართულების პარტიახ, დაჯგუფებან თუ წყ-
კველ პირებს შექქმნათ ერთიანი ფრინგი 26 მაისის იღვის იხევა-ვან-
ხორციელდებისხარის.

X.

დამოუკიდებელი საქართველის დამყარებისა და საქართველის ერთნული
მოავრთბის პერიშემი დამინებულობის შემდეგ, წარმოებდა მიღებარეკებში
საქართველის პილიტიკურ პარტიებმა და დაჯგუფებებ შორის ხართო ერთ-
ნული პილიტიკური იღვისხარის შექქმნის შესახებ.

1922 წლის მარტში, მავალითად, პერიშემი, საქართველის დამფუძნებელი
კრების თავჯლიმარის - კარლი ჩხეიძის - თავჯლიმარეითი, შესვვა ვაე-
რისანებელი კონფერენცია, რიშელმდებ მინაწილეობა მიიღო ხამმა პილი-
ტიკურმა პარტიახ: ხილიაღელემკარტიკულიმა პარტიამ, დემოკრაციულიმა პარ-
ტიამ და ხილიაღისხ-ვულერაღისხმა პარტიამ.

ხართო ფრინგი ირხემათდა მუოე მხოჯლი იმის დაწყებამდე, ხანამ
ხავრანგოთის იკუპახიის მიხეობიდა. ქარული ერთნული ფრინგის მიქმდე-
მა შეწყდა მხილი იკუპახიის დრის, ე.ი. როგა ხავრანგოთის დიპყარი
პილიტიკის ხარქმმა.

მუოე მხოჯლი იმის დამოავრთბისხარევა, საქართველის ერთნულმა მოავ-

რითამ, ხათხანლი დეკლარაციითი, მიმართო პილიტიკურ პარტიათა და დაჯგუ-
ფებათა წარმომადგენლებს ერთიანი პილიტიკური ფრინგის აღდგენის მიზნით.
ამ საქმეს თავჯლიმარეითმა პირველარი ექვითიე თხეითილი. ერთნული ფრინ-
გის შექქმნისა და მოავრთბახონდ ანანაშქარიშობის თქტიკური მინაწილეობი იყუ-
ნენ დავით ხხორცილამე, იკუპახის პილიტიკური დავადავა. ერთი. დემა. პარტი-
იდან, ხისი მელიანი, ხილიაღისხ-ვულერაღისხი, საქართველის ეღრი თუქქილი,
და იღის ნუგუთიე ხილიაღისხ-რეკულეხისხარი.

ერთნული ხამჭის პირველი ყრილობა ჩაყარდა 1951 წლის
20-21 იქტიმბერს, პერიშემი, რიშელმიე მინაწილეობა მიიღო საქართველის
ხილიაღელემკარტიკული, ხილიაღისხ-ვულერაღისხმა პარტიებმა, "თარი ვირე-
ის" რკახინახიამ და ხხვა პილიტიკურმა დაჯგუფებებმა.

ერთნული ხამჭის მუოე ყრილობა ჩაყარდა 1952 წლის 4
იქტიმბერს, რიშელიე ხამი დეე გავრქმელი.

ქარული ერთნული ხამჭის შესამე ყრილობა კი ჩაყარდა 1954 წლის
გამავხულამე, დევიღში.

XI.

განსაკუთრებული მნიშვნელობის გახდა. ურევული ხაშტის მეორე ყრილობა, რომელიც, როგორც აღნიშნულია, ჩაატარდა ხაჭანდუკის დედაქალაქ პარბეში 1952 წელს და რომელიც მინაწილეობა მიიღო საქართველოს ხიფათ-
 ლემოკრატული პარტიის, საქართველოს ხიფათის-ფედერაციისგან პარტიის, "საქართველოს", ახალი თაობის ლემოკრატული გაერთიანების და სხვა პოლიტიკური დაჯგუფების დედაგამგებმა საქართველოს შიდა-
 დედასი კი, საქართველოს ურევული ხაშტის მეორე ყრილობაში მინაწილეობა მიიღო საქართველოს ხაჭანდუკი საქმეის მინისტრმა - ევგენი გუბაშვილმა. ურევული ხაშტის გახსნის პირდაპირ მიზნად საქართვე-
 ლის შიდა-თაობის თავს აღმართა და საქართველოს პრეზიდენტი ნოე ჯორჯიანი, რომელიც თავის მივლე მისხადაქმნულ ხიფათში, სხვათა შორის, აღნიშნა, რომ "გოგა ილიაშვილი და მეორე ვაჟი", რის შემდეგ მან წარმატება უსურვებდა ურევული ხაშტის ყრილობას და, დახმარება უბოძო გრადში, დასრულა ხსენება დაწინააღმდეგობა.

საქართველოს ურევული ხაშტის შიდა ყრილობა გაგრძელდა ხუთ ხაში დღე-ღამეობაზე უსურვებდა და დასრულდა უბოძო წარმატებულად. ურევული ხაშტის ყრილობამ ბრძოლა აღმართა დემოკრატული კომუნისტი ხსენება კანის შემადგენლობაში.

XII.

ურევული ხაშტის ყრილობის მეორე პარტიულმა აღმართა დემოკრატული კომუნისტი უბოძო უბოძო მუშაობა და როგორც ხსენდა, იხე ხაჭანდუკი ხეფრამი. ხაშტის ხეფრამი ურევული ხაშტის აღმართა დემოკრატული კომუნისტი ხეფრამი ყვარა პოლიტიკური პარტიისა და დაჯგუფების, ყვარა პარტის უბოძო ურევული ხეფრამი გაერთიანებას. ხაჭანდუკი ხეფრამი კი ხეფრამი აღმართა დემოკრატული, მეორე ევგენი გუბაშვილის და, ხაჭანდუკი, ხაშტის კომუნისტი უბოძო ყვარა დაჩაგრული უბოძო და ურევული ხაჭანდუკი ხეფრამი გაერთიანებას თვით რევი უბოძო დე-

მორატული დაქმნის ჩაქმნის და ამ შემდეგ რთული ამოცანის გადაწყვეტაში დიდი დიდი იმამამა საქართველოს პოლიტიკური ემოციონის წარმატებულად დაქმნება, განსაკუთრებით საქართველოს ხაჭანდუკი საქმეის მინისტრმა ევგენი გუბაშვილმა და საქართველოს ურევული ხაშტის წარმატებულად დაქმნების შემართული მუშაობის მიღმართა მისხან განსაკუთრებული ამართული კომუნისტი, დემოკრატული საქართველოს შიდა-თაობის წევრმა - ნოე ხიფათში, საქართველოს ხიფათის-ფედერაციისგან პარტიის წარმატებულად დაქმნა - ნიკო ურევული, ახალი თაობის ლემოკრატული გაერთიანების თავს აღმართა გორაკი წარმართა, და სხვა, რასაც თვით მუშაობაში - უბოძო მხრივ - ხაშტის კომუნისტი დაჩაგრული ურევული წარმატებულად დაქმნა და - მეორე მხრივ - მიღმართა მისხან განსაკუთრებული ამართული კომუნისტი შორის, რის შემდეგ დაჩაგრული ურევული წარმატებულად დაქმნა და მიღმართა მისხან განსაკუთრებული ამართული კომუნისტი წარმატებულად დაქმნა და დაქმნა ილიაშვილის პარტიულად, რასაც თვით დიდი "განსაკუთრებული" ჩამოყალიბება 1952 წელს მიღდა. 1953 წლის 17 ბრძოლა კი მუშაობა დაჩაგრული დიდი "განსაკუთრებული" ქართველმა რედაქციამ და ამით უფროსი განსაკუთრებული ქართველი ხიფათ.

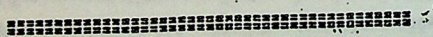
XIV.

და იმამამად შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ამერიკის შეერთებული შტატების შექმნა, 1776 წლის 4 ივლისს, უცხო კლენური მანქანების აღკვეთის შედეგად, - "თვითველი პირივეების თვითხვევებისა და იმანხროველი-ანისის პრინციპის ხვევებედნე", აუ ხაჭრანვეთის 1789 წლის-ლილი რვეი-ღვეთის მინაპიჯარი -"ქმისა, ერისა, თვისხვევა", "შესამე დახმა", 1893 წელს, გააპიხირა ერიველად, რის მიხ ხამიქმედი პრეგამად გაიხად -"ნივთური კუთიღღეობა, რივერს ლელ-შიმი ადამიანის გხი-რქისის; თვისხვევა შიელი ერისა და თვისველი ადამიანისა", რახან 1918 წლის 26 მაისს შეეხს ხიგი, რისე გამიგხადეს ხაქარველის დამთვიღღეობა და ხვეუქენისა - ქართველი ერის ღილი, ღილი უძრავ-ღეხისის ნემახვერღის შესამამიხად, ქართველი ერისა, რიღის ღემოკ-რეღიღი პარეღიღი და პიღიღიღიღი დაჯგუფებში ხწრედ ხაქარველის ერიველ ხამქიმი გაეროიანდა და ეროიანი ძადღიღი მიღიღი-მიღიღიღი ღემოკრეღიღი ვერხვემი რივემ.

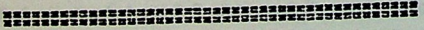
XV.

აი, ხხელი ღიღი წარხელი გაიღი ხაქარველის ერიველ ხამქის, რიღის პრველი, შერე ყრიღმა პარმიში,ხიღი შესამე - ღვეღმი რეღარა-ახდა, 1986 წლის 27 აპრილს - რეღარე რე ხაქარველის ერიველი ხამქის შეოხე ყრიღმა, პარმიში, -ხაყრველიღ ვეღიღე, რი ხაქარველის ერიველი ხამქიმი გაეროიანეშელი პიღიღიღი პარეღიღი, დაჯგუფებში ჰე ვეღველი პირეღი ვეღვეარე "26 მაისის" მიღიღიღი, და ერიველი ხამქის ვარეღი ვაროღი ღიღი ყრველი ღემოკრეღიღი პარ-ღიღისა, დაჯგუფებისა აუ პირეღიღიღი, რიღეღმახე ხწრე ბქიღიღი მი-ნაწიღეღმა მიღიღი ხაქარველის დამთვიღღეობისა და ხვეუქენისის იხეუ-ადღეღის ხაქემი.

ვარღი ინხარმიღ

"იანახწრარმა... ღიღი და პეღარა ხადღეღისა".
 გაეროიანეშელი ერეღის რეღანიღეღი
 ქარეღი

საქართველო - ნაღიმისა და პოეზიის ქვეყანა

I.

"...ნაღიმი აერთებს ჩვენი ერის ყოფიერებას ხაეროდ, რიძის ღრის 'ერთად-ბჭობა', 'ერთად-მოღენა', 'ერთად-სიამოვნება' პოეზიასაც, მუსიკასაც, და თვით 'ხახაღები', 'ერის საქმესაც' თავისთავად აქვეყნებს, რიძის ღრის 'თამაღა' არის სიმბოლო თვით ერის 'თამაღისა', ე.ი. მშაროველი, 'ხელ-მწიფე' ამ სიყ-ყვის პირდაპირი გაგებოი".

II.

"...მთელი ყოფიერება დაუკუელი ქართველისა, იხვევ რიგორც იჯახისა, გვა-რისა, ცომისა, ერისა 'ერთად-ბჭობა', ე.ი. ნაღიმია, რიძის ღრის, პოეზიის ფარგლებში რომ დაერჩეო, არ არხებობს 'კარგი' და 'ღელი' დექხი, რადგან ყ ვ ე ლ ა ფ ე რ ი მისი შემადგენელი ნაწილია, ვინაიღან ყ ვ ე ლ ა ფ ე რ ი - საქმე თუ სიყყვა - 'ერთად-ყოფნახ', 'ერთად-სიამოვნება', 'ერთად-ბჭობახ' ემხსხურება, რიძის გარემუ ერის, ხუღ ცოფა, ქართველი ერის ყოფიერება 'წარ-მოღგენელია".

III.

"და, ხაერთოდ, აქ გამოქვეყნებული, ხვედახხვა ღნისა და ხარისხის პოეზიის ნიმუშები არ აღახურებენ, რომ საქართველო - ნაღიმისა და პოეზიის ქვეყანაა?..."

"უენოში პოეფეში" დექხეში

ამჯერად, ვაქვეყნებო რამდენიმე დექხს, რომელთა ადერგების ნაღვლილი ვი-ნაიბო ფხედონიმების ქვემ იმაღება; და, აღბაო, "უსნობი" დარჩევიან, ვინაი-ღან ეს ახალგაზრდები იმოყვებოდენ გერმანიის ხამხედარ 'ყყვეთა მანაკეში, და რა ბელი ერიაო მათ იმის დამთავრების შემდეგ, უენობია. ამგვარი "უსნო-ში პოეფების" დექხები კი მრავალი დიბექლა ვამეო "საქართველოში", რიმელიღ 1942-1945 წლებში გამოიღილა ბერლინში. აი, ამ ჩვენი "უსნობი პოეფების" შოიერი დექხები:

სიღლიღ

ვიგეღე ბედის სიმწარე,
ცრემლი და ამოღება,
მწელი ყოფილა ყვილაზე
სამშობლოს გამოთხოვება!

ძუღუ დააქრეს საბრალოს
სისხლით მოირწყო ეღლები
და გაიღუნენ ამ სისხლით
ჩიენი მამულის გიღლები.

მთვარე რას ფიქრობს, ნეტავი
ნისლი რომ მოუხვევია, —
ჩემი სამშობლოს ამბავი
გულში ღრმად ჩაუხვევია.

თქვიგან მოელის შევლასა
პატარა კახის ივერი,
გქონდეთ მხნეობა ყველასა
უნდა გაელტოთ იქ მტერი!

ქარამ მიაბმო: ქაბუყო,
მზიდელი მწარე ხედრისა,
მისმინე, უნდა გაუწყო
ამბავი მშობელ დედისა:

რომ ჩვენს მამულში კელავინდებრ
ყვადუნენ ვარდნი, იანი,
ერს ჰქონდეს ეთი სიამაყე
თავისი ენა წყლიანი!

გ. გომარელი.

ის მკრთალი ღამე

გ. შაოლისიკამლი

ო, რა სიამოთ მაგონდება ის მკრთალი ღამე,
როდესაც გული, დაფერფლილი, გრძნობამ დაღალა...
თავს დაგვცქეროდა ცა ლურჯთვალა, სხიმოკამკამე
და მთების ქიმზე ეღვარებდა მთვარე ნამგალა.

• კარვად გატყობდი: ვახარებდა ჩემი წვალება
და შეუცნობელ ნეტარებას სულში მჭარავდი,
მაგრამ შენ ვაგცა აღწხებულმა გიშრის თვალებმა,
რომლითაც კრძალულს და ქურდულსა კვრეტას მპარავდღ.

მახოვს... ორღობეს შეეპარა ნელი ნიავი
და თქვენს ბაღაში აატოკა ცელქად ზებილი;
ნაწი ღიმილით შეიშმუნა წწიფე ქლოავი
და მწვანე სუროც გაინაბა, ვაჟს ჩაგრებილი.

შენ შეკრთი მაშინ, ალბათ სიომ ტანს დაგირბინა,
'უკიდლა, ' გიყო', ასე მითხარ მთროლევარე ხმითა,
ცელქმა' ნიავმა ზილვი თმები ავიბიბინა
და მოხეთქილმა ქაბუკ გრძნობამ წამს აიწუვიტა.

აღარც კი მახოვს, როგორ მოხვდი ჩემსა მელავებში,
მხოლოდ ბაგე, რომ შეეწება მხურვალე ბაგეს,
მაშინ დამისხლტი... ვით შვლის ნუკრი ბაღში დაეშვი,
მარტო დამტოვე და უცეცხლოდ დამწვი, დამდაგი.

დიღბანს ვიდეკი, მოვარიაწში, ბანგდალეული,
ხეების ჩრდილში მიწოლილსა ეძინა ღამეს, *
წინ მიღვა სახე, მოხატული, ფერადეული
და უჩვეულო, მათრობელას, ვგრძნობდი სიამეს.

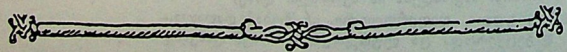
წარვიდა... გაქკრა, ვით სიწმარკი და მოგონება,
შენ დამეკარგე, ვით ობოლი თვალ-მარგალიტი,
მას შემდეგ სევდით მოცულნი ჩემი გონება
და საღ დავეღვიარ, რას ეაკეთებ, მე თვით არ ვიცი.

ნუთუ ის ღამე, ჯადოსნური ხელით მოართული,
დაეკარგე სრულად და არასდროს დამიბრუნდებაში
არა და არა!.. სულ სხვას ამბობს, ტურფავ, ის გული,
ჩვენ კვლავ შევხვდებით, როს სიმაართე აგუფუნდება!

ქართულ ქალს

რა დამავიწყებს შენს ცისფერ თვალებს,
ან სიცილს, რაიც ხმაღზე მკრეღია:
პირველი—ახლაც აღარ მიბრალებს,
მეორე — გველზე უფრო ჭრელა!..
არ გაიკარე სიტყვა ობოლი,
გულში ნაზარდი ვარდები აქენე,
უფრო დაენდე გრძნობას მოგონილს
და ყალბ ბარათის ცალთვალა ნაჭერს!..
არ შეისმინე მაშინ ჩემი ხმა,
ლადი სურვილი საგნებს მოაწყდა...
და გაშლილი ფრთა ისე შევიხმა,
რომ დანანებაც ვეღარ მოასწარს!..
ვერ დიოკე გაშლილი ჩნება,
რასაც ანთებულ მკერდზე სწურავდი,
უღარდებლობის მძივები გება
და ფერიების ზღვაში სცურავდი!..

რად დაგენისლა თვალები მშვენი?
გრძნობას უნდება უსაზღვრო დენა,—
დაუშრეტელი გეგონა შენა
სიღამაზე და გაშლილი ენება!..
მაგრამ ვარდები ჩამოქცნა ბაღში,
შეწყდა უსაზღვრო სურვილის დენა
და გულს, ზამთრის შავ ნისლივით
გაშლილს,
აღარ უნდება ჩიტივით ფრენა!
ქველი მშვენიება სრულიად დაქცნა,
ის ქველგებურიც ჩაგიჭრა ალი,
მაგრამ მე მაინც ნაღველად დამრჩა
შენი სიცილი და შენი თვალი!..
3. ურდომელი

ქართული პოლიტიკური ემიგრაციის ყოფა-ცხოვრება

14 აპრილი - ქართული ენის დღე

ქართული პოლიტიკური ემიგრაცია ყოველწლიურად აღნიშნავს 14 აპრილს - ქართული ენის, დღეა-ენის დღეს. 1978 წლის, 14 აპრილს, როგორც ცნობილია, ჩვენს დედაქალაქში, თბილისში, ჩაყარდა მახიმარი ემიგრაციის ქართული ენის სახელმწიფოებრივი სფეროსის დაცვის მიზნით, რაც გამოიწვია იმან, რომ კრემლის ღიბმარობელ-მოვინისგანა მიინდობეს სამჭიოთა საქართველოს კონსტიტუციის იმ მუხლის "ვადაკეთება", ფაქტურად, გაუქმება, რომლის თანახმად, ქართული ენა აღიარებული იყო როგორც საქართველოს სახელმწიფო ენა.

აღნიშნავთა, რომ ქართული ენა, როგორც საქართველოს სახელმწიფო ენა დაკანონებულ იქნა დამოუკიდებელი საქართველოს კონსტიტუციის ძალით, რაც ფაქტურადვე განხორციელებული იყო 1918-1921 წლებში; დამოუკიდებელ საქართველოში. მაგრამ, - დაიპყრო რა სამჭიოთა რუსეთმა, ღენინის მოავრობამ, დამოუკიდებელი საქართველო 1921 წლის ოქტომბერ-მარტში, არა მარტო საქართველოს ფარგლორის, თოქმის, ერთ-მოთხელი დაურთვა საქართველოს მებრებულ სახელმწიფოებს, ვანსაკუთრებით თურქეთს, არამედ, ამასთანავე, მოახდინა საქართველოს, როგორც სახელმწიფოს დამოუკიდებლობის გაუქმება, რაც, რა თქმა უნდა, განხორციელდა, მაგრამ "სამჭიოთა საქართველოს" კონსტიტუციამ შიინ იძულებული იქნა დასტურებოდა მუხლი, რომლითაც ქართული ენა დაკანონებული იყო როგორც სამჭიოთა საქართველოს სახელმწიფო ენა. მაგრამ - დაწყებული 1921 წლიდან - კრემლი ყოველთვის ცლილობა ქართული ენის, როგორც სახელმწიფო ენის შვეტირ-რეზბას, რის მდებარე რუსული ენა გამაფინდა საქართველოს სახელმწიფოს მიერ გზორგბამი. და კრემლის "ერთიანი და ვანყოფელი" რუსეთის იმპერიის მხევერები ფორმბდენ, რომ დღეა დრი ქართული ენისათვის უკანახკენელი დარყმისა, რის ვანხორციელბა უნდა მიმხდარიყო 1978 წლის 14 აპრილის საქართველოს უზენაესი სამჭის ხეიამზე, რომელსაც უნდა მიეღო კონსტიტუცია. მაგრამ დემონსტრაციებმა აიძულა კრემლი წახეულიყო დამობამზე, და სამჭიოთა საქართველოს კონსტიტუციამი დაკანონ იქნა ქართული ენა, როგორც სამჭიოთა საქართველოს სახელმწიფო ენა, თუმცა, მის გვერდით, რუსული ენაც არის მიხხელებული.

და რა ვანაკვირია, რომ 14 აპრილი, ამკვარად, ვახდა ქართული ენის, დღეა-ენის დღეა-ენის დღეა, რომელსაც ქართული პოლიტიკური ემიგრაცია ყოველწლიურად აღნიშნავს, რომლის დრის ხელებაც ყველა იმ საქმიანობის მეჯამბად, რომელიც კეთდება ან უნდა ვაკეთდეს ქართული ენის, როგორც ქართული ენის, საქართველოს სახელმწიფოს საფუძვლის, დიდებისათვის. მიხახამებულთა, რომ ახლა სამჭიოთა საქართველოში აღნიშნება 14 აპრილი, როგორც ქართული ენის დღე.

კ.ი. ვეველი, 1990 წლის 14 აპრილი

პარიზის ქართული ეკლესიის სამწყისოს კრება

1989 წლის 17 დეკემბერს, პარიზში, წინილა ნინოს ქართული ეკლესიის დარ-ზაბში ჩაყარდა ქართული ეკლესიის სამწყისოს საანგარიში კრება.

პარიზის ქართული ეკლესიის სამჭის, დეკანომ მამა ილია მულის ვარ-დადვაულის შემდეგ, იაჯდომარე არ ჰყავს, რომლის ფრქციის ახრებებს დრი ჰირიცივა: მიდარე ზაფინი ვარიკა ზრახშითელი და მნათე მავინი თამამ ნახეილამეილი.

მოლარის, მავინ ვარიკელ ზურამიშვილისა და მნათე ზავინ თამამ ნახეილამეილის საანგარიში მიხხელებუბის შემდეგ, ვაიშარია ბჭობა წინილა ნინოს ეკლესიის დღეა-ენელი მდებარეობის მქსახეგ, ვინაიდან პარიზის სამწყისოს ქართველი მღვდელი არ ჰყავს და მის მოყოლებმს მკამენი ზერი მეთოლის აკუქხივ ახრებებს, მაგრამ შიოლი დუთისმხახეურების ხეფრში. სამწყისოს კრების უმარულსობამ ვადარყვივა, რომ წინილა ნინოს პარიზის ქართული ეკლესია დარჩეს არხეხულ იურილიულ დემომარქობამი და ვაკამდელს მრავლა ქართული მღვდელის გამისახახად.

მნათე მავინ თამამ ნახეილამეილმა თხოვა სამწყისოს კრებამ ვანთავი-ხეხელებულ იქნას ივი თავის მიკალეობობან; მისი თხოვნა დაკმაყოფილებულ

იქნა; მას უნდა მადლობა კამიუეხადა თავისი მუშაობისათვის. ვარიზის
წინააღმდეგ ნიწის ახალ მნათელ არჩეულ იქნა ზაფონი ნიხილ კოვიციქ(კოლე);
მიღარულ კი ღამეკიევებელ იქნა ბაყონი ცარიელ შერბამიქვილი. ვარიზის წმინ-
და ნიწის ეკლესიის ხაპვის ვამიუეხადა ნღობა და ღარჩა უუკლელი მუშაღან-
ღობით.

საუკუნო იყოს ხსენება მათი

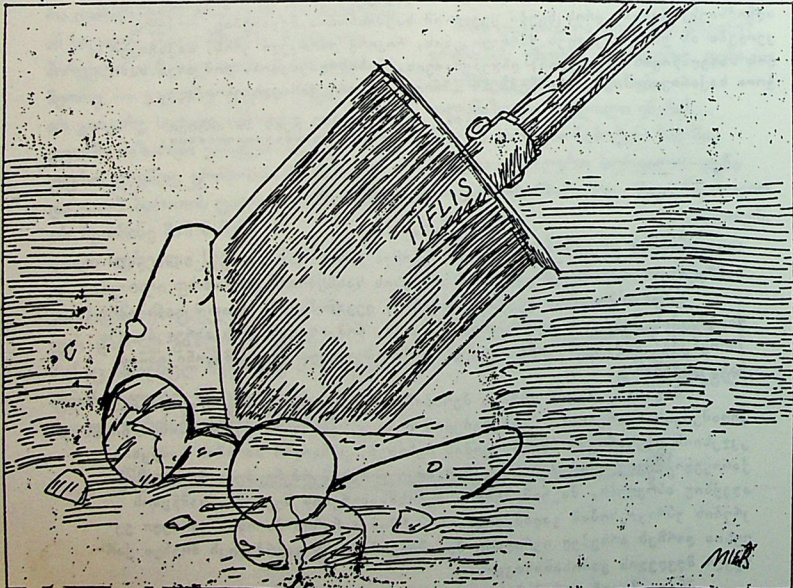
აქაი(ანდრე) შარკალია ვარღიეცადა 3.12.1989 წ. 84 წლის ახაკში.
ღაკრძალულ იქნა ნიწელ ზენ-ყან ღე შერნეის ხახაღლიმე(ხაფრანეკიო).
კარღი მადგერამიქვილი - ვარღიეცადა 1990 წლის მარგის პირველ რიღევებში,
აძერიკის ძვერთუბელ, მფაჭეებში.
მიხილე(მიმა) მიმინიმიქვილი - ღრმად მიხეუეკული ვარღიეცადა 1990 წლის
23 მარგის; ღაკრძალულ იქნა ღეკილის ქარულ ხახაღლიმე.

ბ ა ლ ა ნ ს ი

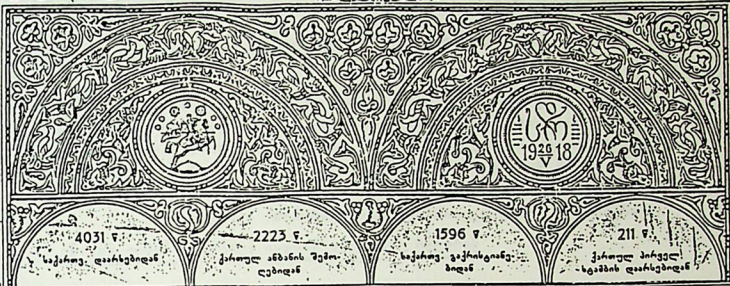
"მეგრძილი ხაქართველის" 1990 წლის მაისის 8(26) ნიმრისა:
ეანაველი: ვამშაკეღებ, მეკერა, ფიღის ხარეღები.....ხულ 2 633 ფრანკი
მემიწირეღებ: კარღი ინახარმიქ.....ხულ 2 633 ფრანკი

"საჯაროობა მეჭად ღამავეღა"

ახელი ფიღრი მიხეღა თავის ნახაბს მერმეღმა 1989
წლის 9 აპრიღის ღრავღიღახ თიღიღისში, რაღ ვამიქვეყენღა
"შიულ-ღიიჩე-ღაიფუნგ-იწ" 1989 წლის 29 აპრიღის ნიმიქმი
(მიუნენი-ვერმანია):

საქართველოს კალენდარი 1921 წ.

4031 წ.

2223 წ.

1596 წ.

211 წ.

საქართველოს კალენდარი

ქართული სანახევროდ

საქართველოს კალენდარი

ქართული სანახევროდ

თებერვალი

ორშაბათი	3	10	17	24	31
სამანა	4	11	18	25	
ორშაბათი	5	12	19	26	
სამანა	6	13	20	27	
ორშაბათი	7	14	21	28	
სამანა	8	15	22	29	
ორშაბათი	9	16	23	30	
სამანა	1	8	15	22	29
ორშაბათი	2	9	16	23	30

მარტი

ორშაბათი	7	14	21	28	
სამანა	1	8	15	22	29
ორშაბათი	2	9	16	23	30
სამანა	3	10	17	24	
ორშაბათი	4	11	18	25	
სამანა	5	12	19	26	
ორშაბათი	6	13	20	27	

აპრილი

ორშაბათი	7	14	21	28	
სამანა	8	15	22	29	
ორშაბათი	9	16	23	30	
სამანა	1	8	15	22	29
ორშაბათი	2	9	16	23	30
სამანა	3	10	17	24	
ორშაბათი	4	11	18	25	
სამანა	5	12	19	26	
ორშაბათი	6	13	20	27	

მაისი

ორშაბათი	4	11	18	25	
სამანა	5	12	19	26	
ორშაბათი	6	13	20	27	
სამანა	7	14	21	28	
ორშაბათი	8	15	22	29	
სამანა	9	16	23	30	
ორშაბათი	1	8	15	22	29
სამანა	2	9	16	23	30
ორშაბათი	3	10	17	24	

ივნისი

ორშაბათი	2	9	16	23	30
სამანა	3	10	17	24	31
ორშაბათი	4	11	18	25	
სამანა	5	12	19	26	
ორშაბათი	6	13	20	27	
სამანა	7	14	21	28	
ორშაბათი	8	15	22	29	

ივლისი

ორშაბათი	6	13	20	27	
სამანა	7	14	21	28	
ორშაბათი	8	15	22	29	
სამანა	1	8	15	22	29
ორშაბათი	2	9	16	23	30
სამანა	3	10	17	24	
ორშაბათი	4	11	18	25	
სამანა	5	12	19	26	

აგვისტო

ორშაბათი	4	11	18	25	
სამანა	5	12	19	26	
ორშაბათი	6	13	20	27	
სამანა	7	14	21	28	
ორშაბათი	8	15	22	29	
სამანა	9	16	23	30	
ორშაბათი	1	8	15	22	29
სამანა	2	9	16	23	30
ორშაბათი	3	10	17	24	31

სექტემბერი

ორშაბათი	1	8	15	22	29
სამანა	2	9	16	23	30
ორშაბათი	3	10	17	24	31
სამანა	4	11	18	25	
ორშაბათი	5	12	19	26	
სამანა	6	13	20	27	
ორშაბათი	7	14	21	28	

ოქტომბერი

ორშაბათი	5	12	19	26	
სამანა	6	13	20	27	
ორშაბათი	7	14	21	28	
სამანა	1	8	15	22	29
ორშაბათი	2	9	16	23	30
სამანა	3	10	17	24	
ორშაბათი	4	11	18	25	

ნოემბერი

ორშაბათი	3	10	17	24	31
სამანა	4	11	18	25	
ორშაბათი	5	12	19	26	
სამანა	6	13	20	27	
ორშაბათი	7	14	21	28	
სამანა	8	15	22	29	
ორშაბათი	9	16	23	30	
სამანა	1	8	15	22	29
ორშაბათი	2	9	16	23	30

დეკემბერი

ორშაბათი	7	14	21	28	
სამანა	1	8	15	22	29
ორშაბათი	2	9	16	23	30
სამანა	3	10	17	24	
ორშაბათი	4	11	18	25	
სამანა	5	12	19	26	
ორშაბათი	6	13	20	27	

24-მაისი და 1921 წლის...
 1. თბილისი...
 2. ქუთაისი...
 3. ზღვიძერი...
 4. ბათუმი...
 5. რეზანი...
 6. სოფლის...
 7. მთიანეთი...
 8. აჭარა...
 9. სამცხე...
 10. ქვემო ქართლი...
 11. ლიხთა...
 12. იმერეთი...
 13. ლაზი...
 14. აფხაზეთი...
 15. აბაშა...
 16. გურია...
 17. აფხაზეთი...
 18. აფხაზეთი...
 19. აფხაზეთი...
 20. აფხაზეთი...
 21. აფხაზეთი...
 22. აფხაზეთი...
 23. აფხაზეთი...
 24. აფხაზეთი...
 25. აფხაზეთი...
 26. აფხაზეთი...
 27. აფხაზეთი...
 28. აფხაზეთი...
 29. აფხაზეთი...
 30. აფხაზეთი...

1921 წლის "საქართველოს კალენდარი" - 1,25-თი შემკრებული ფოტო-ახილ
 ღირებულება (კ.ო.) - მიუნხენი - 1981 - დევილი(პარიზი)

Conseil National Géorgien

ქ ა რ თ უ ლ ი ე რ ო ვ ნ უ ლ ი სა ბ ო ო

"ქართული ეროვნული საბჭო არის პოლიტიკური ორგანიზაცია, რომლის მიზანია საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობისა და სუვერენიტეტის იხვე-აღდგენისათვის ხელშეწყობა ყოველგვარი ლეგალური გზით. ქართული ეროვნული საბჭო თავის მიღვაწეობაში უყრდნობა '26 მაისის იდეებს', განსაკუთრებით კი 'საქართველოს დამოუკიდებლობის აქცისა' და საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის კონსტიტუციის (ძირითადი კანონის) დებულებებს".

ქართული ეროვნული საბჭოს წახლება, მუხლი მეხამე

"ქართული ეროვნული საბჭო თავისივე დამოუკიდებლობის გამოცხადებას, როგა საქარ-თველოს დედაქალაქში, თბილისში, იხვე-აღსდგება '26 მაისის იდეა', ე.ი. გამომხადებელ აქცება საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა და სუვერენიტეტი".

ქართული ეროვნული საბჭოს წახლება, მუხლი ოცდამეორე

Conseil National Géorgien
Chateau de Leuville
91310 - Leuville sur Orge
FRANCE

გ ა მ ო ე ჳ ი

გამომადვეყნებელი მახადები, წერილები და მე-მირირელებანი გამომავნით მეშდეგ მისხადარმეგ:

M. Mamia Berichvili
"La Géorgie Combattante"
CHATEAU DE LEUVILLE
10, rue Jules Ferry
91310 Leuville sur Orge
F r a n c e

ხ ა რ ე ლ ა ქ ე ნ ი კ ო ლ ე გ ი ა

მეხბრძოლი საქართველო

ქ ა რ თ უ ლ ი ე რ ო ვ ნ უ ლ ი სა ბ ო ო ს ო მ ა მ ო

„LA GEORGIE COMBATTANTE“

მაისი - Nr.8(26) - Mai 1990

"ჩვენი თავი ჩვენადვე გვეყუდნებს". ილია

"დემოკრატიის ორგანიზაციის მიქალაქეთა უმრავლესობა. აქედან წამომ-დვარი ხელისუფლება არის მომქმელი, მჭრელი, მეგრძოლი". ნოე

დაარხდა: იანვარი, 1952, პარიზი - Fondation: Janvier 1952, Paris

n8/265

2024

JK 833

1990

/E

2

